NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 20 גראשען

ציהונג פון דער מלוכה-לאטעריע זעה זייט 10—11

14 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 268 | Łódź, Niedziela, 22 listopada 1936 | אדרעס: לאדז, פעטריקאווער 21 טעל. 224-71 Adres Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 1.06 | לאדז מאנטאג, פ' וישלח ח' כסלו תרצ"ז | 14-טער יאהרגאנג

מבול פון אנטיסעמיטישע רעדעס

אויף דעם פשיטיקער אפעלאציע-פראצעס אין לובלין

פראקוראר שטעמפעלט די ענדעקישע אדוואקאטען. — די געשעהענישען האבען ארויסגערופען בלוטדורשטיגע עלעמענטען. — יודען שולדיג אין שפאנישען בירגער-קריג" — ערקלערט אדוו. גאיעוויטש. — שארפער ענטפער פון אדוו. לאנדאו

דינסטאג ווערט פערעפענטליכט דער פסק-דין

לובלין, 21 (טעלעפאניש)

היינט אין דריטען טאג פון אפעלאציע-פראצעס אין לובלין האבען פערענדיגט זייערע רעדעס די ענדעקישע אדוואקאטען. אלע זענען זיי געהאלטען געווארען אין א שטארק אנטיסעמיטישען טאן.

עס האט גערעדט דער ענדעקישער אדוואקאט באקאווסקי (זיין רעדע ברענגען מיר באזונדער) דאן דער אדוו. רעטינגער, וועלכער האט ערקלערט, אז עס ווערט געפיהרט א קאמף פון פוילישען פויער נעגען יודען בכדי צו באהערשען דעם האנדעל. אמאל האט אדוו. רעטינגער געזאגט — האט דער פויער געהאט צוטרוי צום יוד. דער יוד איז געווען זיין ראטגעבער. היינט האט אבער דער פויער שוין פער... און ער וויל אליין בעהערשען דעם סטרא-...

א באזונדערע אנטיסעמיטישע רעדע האט ... אדוו. רעטינגער געהאלטען אדוו. גא-...יעוויטש, ער מאכט דערביי דעם אנשטעל פון ... פרומען קאטוילק. וואס וויל פערטיידיגען מינ-...סקי'ס יתומים, ער איז אבער געגען פערמשפטען ...אונשולדיגע מענשען.

אדוו. גאיעוויטש העלפט זיך אין זיין יודען ...פיינטלישע רעדע מיט שפאנישען בירגער קריג. ...ער רעדט אויס אלדאס בייז אויף יודען. ער ער-...קלערט, אז די הויפטשולדיגע אין שפא-...נישען בלוט-באד זענען די יודען, בע-...זונדערס דער יוד גארעוו און דער יוד ...ראזענבערג. יודען העצען בכלל צו א וועלט ...מלחמה און זיי ווילען אונטערצינדען די וועלט.

די אויסערגעוועהנליכע גיפטיגע רעדע פון ...אדוו. גאיעוויטש רופט ארויס א געוואלדיגע אויפ-...רעגונג ביי די יודישע אדוואקאטען, וועלכע ווילען ...רעאגירען, אין זאל הערשט א מוראדיגע שפאנונג. ...דער פארזיצענדער רייסט איבער דעם אדוו. גא-...יעוויטש און ערקלערט, אז ער רעדט נישט צו ...דער זאך.

נאך די רעדעס פון די ענדעקישע אדוואקא-...טען איז ערקלערט געווארען א פויזע.

די רעפליקעס פון די צדדים

נאך דער פויזע האבען זיך אנגעהויבען די רעפליקעס פון די צדדים. דער ערשטער רעדט ווידער דער פראקוראר, וועלכער פאלעמיזירט מיט די ענדעקישע אדוואקאטען. ער קריטיקירט שטארק זייערע אנטיסעמיטישע ארויסטרעטונגען און בע-...צייכענט זיי אלס ציניש.

דער פראקוראר דערמאהנט, אז אין פשיטיק האט ...ער אין יודישע וואוינונגען געזעהן שטוב חפצים באפלעקט מיט בלוט. דאס איז דער בעסטער בע-...וויז, אז די פשיטיקער געשעהענישען זענען אדורכ-...געפיהרט דורך בלוט-דורשטיגע עלעמענטען.

— קיינער — זאגט דער פראקו-...ראר וואלט נישט געווען אזוי צופרי-...דען ווי איך ווען פויערן זאלען בע-...הערשען דעם סטראנאן אבער בכדי ...דאס אדורכצופיהרען דארף מען זיך ...באנוצען מיט געהעריגע מיטלען. פער-...נעהמען דעם האנדעל דארף מען ...נישט דורך שפאלטען סעפ.

נאך דעם פראקוראר האט גערעדט אדוו. ...הארטגלאס ער רעדט נאך אמאל ארום די ...פשיטיקער געשעהעניש און דערמאהנט מיצקע-...וויטש'ן.

— צום גליק — זאגט אדוו. הארטגלאס — ...זענען די ענדעקעס נישט אין גאנץ פוילען. מיט

זייער סם וועלען זיי דאך נישט בעוויזען צו פער-סמען דאס גאנצע פוילישע פאלק. די ארבייט פון די ענדעקעס פיהרט נאר ארייין א אנארכיע אין לאנד. דער בעסטער בעוויז איז מישלעניק.

עס רעדט דאן נאך אדוו. פעניגשטיין און עס האלט א גרויסע רעדע אדוו. מארגוליעס.

א געוואלדיגע שטארקע רעדע האלט ווייטער אדוו. לאנדוי. ער פאלעמיזירט מיט אדוו. קאוואלסקי, וועלכער האט זיך פעררופען דערויף וואס שלום אש האט געשריבען, אז דאס יאהר 1917 איז געווען דער פריהלינג פון יודישען פאלק. אויך פאר די פאלאקען —זאגט אדוו. לאנדא איז דאס יאהר 1917 געווען פריהלינג. פוילען האט דאן צוריק בעקומען די אונאפהענגיקייט. אבער דער ענדעקישער היסטאריקער

נעמיריך רייסט ארונטער די פוילישע פרייהייטס-קעמפער, ער טרעט ארויס געגען קאשטשושקא, געגען די פוילישע אויפשטאנדען, געגען די לעגיאנען. די ענדעקעס ווילען איבערפלאנצען קיין פוילען די האקא-טיסטישע אידעען פון דייטשלאנד די אידעען פון אויסראטונג

א פערטיידיגער פון די אנגעקלאגטע קריס-טען — זאגט ווייטער אדוו. לאנדא האט זיך דא בעריהמט, אז ער האט א ענדעקישע לעגיטימאציע, אבער אויך דער מערדער, וואס האט די לעצטע טעג ערמארדעט אין לאדז אויף דער גאס צוויי אונשולדיגע יודען האט אויך געהאט אנ'ענדעקישע לע-גיטימאציע.

אדוו. לאנדוי טרעט אויך ארויס געגען דעם אדוו. גאיעוויטש, וועלכער האט דערמאהנט דעם ביילים-פראצעס און ווארפט איהם פאר, אז ער רופט ארויס די שאטענס פון די פורישקעוויטשעס פון צארישען רוסלאנד.

נאך אדוו. לאנדוי האט נאך גערעדט דער אדוו. שומאנסקי, וועלכער שטיצט נאך אמאל זיין טעזע, אז עס איז נישט פארהאן קיין שום בעוויז, אז לעסקא איז שולדיג אין טויט פון פויער וויעש-ניאק. די פערהאנדלונגען אין געריכט זאגט אדוו. שומאנסקי דערמאהנען א מיטינג אין א קליין שטעטעל.

עס רעדען נאך דער אדוו. קאוואלסקי און אנדערע ענדעקישע אדוואקאטען און דאן שליסט דער פארזיצענדער די געריכטס-פערהאנדלונגען.

דאס פערעפענטליכען דעם פסק-דין איז אנ-געקינדיגט געווארען אויף דינסטאג 5 א זייגער נאכמיטאג.

די פשיטיקער געשעהענישען זענען א פראגמענט פון דער פויליש-יודישער מלחמה

ערקלערט דער ענדעקישער אדוו. באבקאווסקי

דער ענדעקישער פערטיידיגער פון זמאשטש אדוו. בייקאווסקי האט געהאלטען א גרויסע רעדע אין וועלכער ער האט געמאכט א אויספיהר, אז אין פוילען קומט פאר א מלחמה צווישען פאלאקען און יודען.

— ווען אין פשיטיק וואלט געווען מאקי-שינסקי וואלט ער געזאגט דאסזעלבע, וואס אמאל ווענען זאקאפאנע, אז שפאצירענדיג האט ער גע-טראפען א פריינד און האט איהם געפרעגט, וואס ער טוט: „איך זוך א קריסט". מען וואלט אויך געקענט זאגען, אז אין פשיטיק איז פארהאן א קאשטשאל פאר קאטאליקען און א שוהל פאר סוחרים און האנדווערקער.

— וואס איז דער אינהאלט פון פראצעס — פרעגט אדוו. בייקאווסקי, און ענטפערט באלד: די געשעהענישען אין פשיטיק זענען א פראגמענט פון דער פויליש-יודישער מלחמה און די דאזיגע נאהנטע געשעהענישען מוזען אונז אינטערעסירען אונפערגלייכליך מעהר ווי, למשל, די אינטערעסאנ-טע פרטים פון די איצטיגע קאמפען אין שפאניען. עס קען עמיצער זאגען, אז די דאזיגע מלחמה איז נישט קיין מלחמה מיטן יודישען פאלק, נאר מיט זיין טייל פון פוילען. אבער אזוי איז עס נישט, און עס זאגט וועגען דעם עדות די יודישע סאלידארי-טעט און די קאפיטאלען, וואס פליסען פאר די

יודען פון דער גאנצער וועלט. ווייל די יודען זענען נישט געטיילט, הגם זיי זענען צעשפרייט. זיי לעבען אויף דער גאנצער וועלט, אבער זיי בילדען איין פאלק און יעדער פאקט וואס גע-שעהט ערגיץ צווישען זיי געפינט באלד א אפ-שפיגלונג צווישען אלע יודישע קיבוצים. איינער פון די יודישע אדוואקאטען האט זיך אקעגענגעשטעלט, אז דאס איז א מלחמה, אבער עס האנדעלט זיך דא נישט וועגען אויסדרוקען, ווייל הגם נאר די ענ-דעקישע פארטיי פיהרט די מלחמה, גייט אבער דאס גאנצע פוילישע פאלק אין דעם קאמף מיט זיי און דעריבער רופט ארויס דער דאזיגער פראג-מענט פון קאמף אזא פעראינטערעסירונג.

ווייטער ערקלערט דער ענדעקישער פערטיי-דיגער, אז די דאזיגע מלחמה ווערט געפיהרט בכדי צו אויסבעסערען דאס שלעכטס, וואס הערשט זייט לאנגע יאהרהונדערטער אין פוילען און אין נאמען פון ענטיודישען פוילען, בעפרייען זי פון די שעדליכע עלעמענטען, וואס עגזיסטירען אויף דער פוילישער ערד.

אויב פוילען איז געפאלען איז עס געשעהען דערפאר ווייל זי האט נישט געהאט קיין מיטעל-שטאנד, אויף וועלכען דער קעניג זאל זיך קענען שטיצען. אין די שטעט איז נישט געווען קיין בע-פעלקערונג און דאס אזא בעפעלקערונג וועגען וועלכע מען זאל קענען זאגען, זיי זענען נישט קיין שטעט אין פוילען, נאר פוילישע שטעט.

ווייטער פיהרט אדוו. בייקאווסקי אויס, אז אויב די פערמעהרונג פון די יודען איז צום שא-דען פון פוילען, מוז דאס פאלק זיך אקעגען-שטעלען דער דאזיגער פערמעהרונג. אויב די מלוכה אלס גאנצעס מוז אקעגענווירקען, האבען דעמזעלבען חוב די באזונדערע בירגער. — מען האט אונז דא געזאגט מצד די יודען, אז אונזער קאמף איז האפנונגסלאז און ציללאז. אבער ווען דאס פאלק וועט דעם ענין הארט אוועקשטעלען, קען עס זיין זיכער אין נצחון. די יודען בעטראכ-טען זיך פאר איינגעבוירענע. זאלען זיי! דאס איז זיי ערלויבט. אבער מיר האלטען זיי נישט פאר אזעלכע. מען האט זיי געבראכט קיין פוילען, דאס איז אמת, אבער ווען עס איז היינט פאר זיי נישט פארהאן קיין פלאץ ביי אונז, מוז מען זיי בע-זייטיגען.

די פשיטיקער אין ישיבת חכמי לובלין

צום פראצעס אין לובלין זענען געקומען א גרע-סערע גרופע: פרוייען, מעמער, שוועסטער, ברידער, עלטערן און קינדער פון די אנגעקלאגטע פשיטיקער יודען.

א טייל האבען זיך צו דער צווייטער זיצונג, וועל-כע האט זיך אנגעהויבען 5 פארנאכט, נאך א הפסקה פון איין שעה, דאך אריינבעקומען אין זאל, א צווייטע גרופע איז אוועק אין ישיבת חכמי לובלין, צו-געפאלען צום ארון קודש, אנגעצינדען ליכט און מיט ביטערע טרערען געבעטען א הילף פאר זייערע נאהענטע.

דער דאזיגער בעזוך האט געמאכט א ריהרענדען איינדרוק אויף אלע תלמידים און אויף אלע אנ-וועזענדע אין דער ישיבה.

(ווייטערדיגע רעדעס פון די פערטיידיגער

(זעה זייט — 3

אהה! נפלה עטרת ראשנו

בלב קרוע ומורתח אנו מודיעים מהאסון הנורא שקרה לנו בהלקח מאתנו נזר ראשנו. הרה"ח המפורסם המופלג בתו"י המצוין במידותיו היקרים בנש"ק

נ"ע מוה"ר

אלתר נתן בנציון בידערמאן

בן הרה"צ דוד יוסף זצ"ל

(מחסידי פאריסאוו) בשנת 50 לימי חייו

נכד ליהודי הקדוש מפשיסכא ונכד להרה"ק ר' משה'לע זצ"ל מלעלוב

בן הרה"ק ר' דוד מלעלוב זצ"ל

הלוי' תהי היום ביום א' פ' וישלח, ח' לחודש כסליו תרצ"ז בשעה 12 בצהרים, ממעונו פאמארסקא 25

השרויים בצער ובאבל

אשתו, בניו, בנותיו, חתניו ונכדיו.

גרויסע מפלות פון אויפשטענדיגע אין שפאניע

די אינציאטיוו אויף אלע פראנטען אין די הענד פון דער רעגירונג

פאריז, 21 (ספ. טעל.)

האוואס מעלדעט פון מאדריד: די פערבי־טערטע קאמפן ארום מאדריד קומען פאר אויף דעם אפשניט, וואס ציהט זיך פון קאנא דעל קאמפא ביז צום צפון׳דיגען אפשניט. די אויפשטענדיגע מאכען די גרעסטע אנשטרענגונגען, בכדי אדורכ־צוברעכען די פארטיידיגונגס־ליניע, וועלכע זיי קע־נען אבער נישט אדורכברעכען שוין 3 וואכען. איינגע שווערדראנען מאראקאנישע קאוואלעריע האט זיך געפרובט ארייגצורייסען אין דער שטאט פון די זייט פון פוערטא דע היערא, אבער דאס רעגירונגס־מיליטער האט דורך דעם פייער פון מא־שינען־געוועהר געמאכט א שחיטה אויף די אנ־גרייפענדע, צווינגענדיג די רייטער צו א שנעלען ריקצוג. אויף קאזא דע קאמפא האבען שטארקע אפטיילונגען פון די מאראקאנישע לעגיאניסטען אקופירט די ערשטע ליניעס פון די רעגירונגס־אקאפעס, וואס זענען פארטיידיגט געווארען דורך א אינטערנאציאנאלע אפטיילונג. דער קאמף האט געדויערט איינגע שעה. דאס רעגירונגס=מיליטער איז נישט צוריקגעטרעטען אויף קיין איין שריט. די אטאקירענדע האבען אונטער גרויסע פערלוס־טען זיך צוריקגעצויגען, ווערענדיג פערפאלגט פון רעגירונגס־מיליטער, וועלכעס האט פערבעסערט זיינע פאזיציעס אויף דעם דאזיגען פראנט־אפשניט.

אין דעם אוניווערזיטעטס־שטאט־טייל דויערן די קאמפען אהן אונטערבראכן. ווייטער נישט קו־קענדיג אויף די קעלט און רעגענס האלט זיך דאס רעפובליקאנישע מיליטער אויסגעצייכענט און די רעגירונגס־פאקטארען שטרייכען מיט פרייד אונטער אז די אינציאטיוו פון די קאמפען געפינט זיך איצט כמעט אויף אלע פונקטען אין די הענד פון רעגירונגס=מיליטער. פערשטארקונגען קומען בסדר אן. די רעגירונגס־קרייזען און די פראס. פעראיינען זענען אין דער מיינונג, אז די ציוויל־בעפעלקע־רונג פון דער שטאט מוז עוואקואירט ווערען, אזוי אז אין שטאט זאלען בלייבען נאר קאמפענדע און בעאמטע, וואס זענען נויטיג צו פיהרען די פער־טיידיגונג.

פאריז, 21 (ספ. טעל.)

האוואס מעלדעט פון וואלענסיא, אז נאך דער דאנערשטאגדיגער זיצונג פון קאבינעט האט לארגא קאבאלעראַ פערעפענטליכט א פראקלאמאציע אין וועלכער ער שטרייכט אונטער, אז ער איז די איינציגע פעראנטווארטליכע מאכט און ער פאדערט א שטרענגע אונטערווארפען זיך פון אלע פאליטישע און פראפעסיאנעלע ארגאניזאציעס.

לויט די דאזיגע מעלדונגען האט זיך אין די אנארכיסטישע קרייזען לעצטענס בעמערקט גע־וויסע טענדענצען אין דער ריכטונג פון אונטער־ווארפען זיך דער רעגירונג, בעזונדערס איפן גע־ביט פון פעסטשטעלען א איינהייטליכע מיליטערישע אנפיהרונג.

גרויסע פארברייטונגען צו דער לויה פון מיניסטער סאלאנגרא

פאריז, 21 (ספ.)

פאר דער טרויעריגע מיטין טויטען קערפער פון מיניסטער סאלאנגרא, וועלכען מ׳האט אויסגע־שטעלט אין גרויסען זאל פון שטאט־ראט אין ליל, האבען שבת דעפילירט עטליכע טויזענד פערזאן, הויפטזעכליך פון די ארבייטער ספערען פון דער שטאט.

אויף דער לויה, וואס וועט פארקומען זונטאג ווערט ערווארט דאס אנקומען פון עטליכע הונדערט טויזענד מאן פון גאנץ פראנקרייך. מען ערווארט פרעמיער בלום אין דער בעגלייטונג פון די מיניס־טארען, א גאנצע רייהע דעפוטאטען און סענאטא־רען ווי אויך די בעדייטענדסטע פארשטעהער פון פאלקס־פראנט. די באהן ארגאניזירט ספעציעלע צו־גען פון אלע זייטען, ערטיילענדיג א 60 פראצענ־טיגע הנחה. פרעמיער בלום וועט בעת דער לויה האלטען דורכ׳ן ראדיא א גרויסע רעדע, אין פאריז וועט גלייכצייטיג פארקומען א גרויסע מאניפעס־טאציע פון פאלקס־פראנט, בכדי צו בעעהרען דעם מיניסטער סאלאנגרא.

א צווייטע באהן-קאטאסטראפע הינטער קראקא

1 פערזאן דערהרגעט — 4 שווער פערוואונדעט

קראקא, 21 (טעל.)

נעכטען ביינאכט איז אויף דער סטאנציע זא־בזשוב הינטער קראקא פארגעקומען א באהן־קא־טאסטראפע, דער צוג וואס איז געגאנגען פון קראקא איז אראפ פון די שינעס.

אויף דער סטאציע איז דער שנעל־צוג ארויפ־געלאזט געווארען אויף אן־אנדערע ליניע, ווי גע־וועהנליך, ווייל די ליניע איז געווען פערנומען דורך א משא־צוג.

פאהרענדיג אויף דער נישט געהעריגער ליניע, איז דער לאקאמאטיוו אראפ פון די רעלסען און זיך איינגעגראבען אין דער ערד דער באגאזש וואגאן איז צושמעטערט געווארען.

עס זענען פערוואונדעט געווארען ראמאן יא־ראני, דער צוג־פיהרער, ביי איהם איז צובראכען א פוס און צושמעטערט דער קאפ; ערנסט פערוואונ־דעט זענען געווארען וו. שטשערבאטוסקי, א קאנ־דוקטאר, וועלכער איז געשטארבען אויפ׳ן וועג אין שפיטאל. א חוץ דעם זענען פון צווישען די פאסאזשי־רען שווער פערוואונדעט געווארען מאריא אלשעוו־סקא, ווי אויך צוויי באהן־ארבייטער: סטאניס־לאוו וואשקא און יוזעף מיזלישטשאק.

ענדגילטיגע דעציזיע וועגען דעם שחיטה־געזעץ

וואַרשאַ, 21 (ט.ל.)

אין די לעצטע טעג זענען אין לאנדווירטשאפט־מיניסטעריום פארגעקומען קאנפערענציעס וועגען דעם שחיטה - געזעץ, וואס טרעט שוין אריין אין קראפט דעם 1־טען יאנואר 1937. עס זענען באטראכט געווארען די אויספיהר תקנות צום געזעץ.

זיי זענען פערענדיגט געווארען מיט א צוויי מיניסטעריאלע קאנפערענץ וועגן דער קאנטינגענטירונג פון דער ריטועלער שחיטה. עס איז בעשלאסען געווארען די פראגע איבערצולאזען די ביז־הערדער וואיעוואדעס.

גלייכצייטיג זענען פעסטגעשטעלט געווארן די יסודות אויף וועלכע עס זאל זיך שטיצען די פערשאצונג פון געברויך אויף פלייש פון יודישער שחיטה.

מען דארף ערווארטען, אז די קאנטינגענטען וועלען זיך אפשליסען אין די גרעניצען פון 40 ביז 60 פראצענט פון דער ביז־איצטיגער יודישער שחיטה. דאס דאזיגע פערהעלטניש איז באהעגט פון פראצענט יודישע מוזולמענישע און קאראימישע בע־פעלקערונג, וואס בענוצען זיך מיט דער יודישער שחיטה.

א חוץ דעם זענען פעסטגעשטעלט געווארן די בעדינגונגען פון קאנצעסיאנירען דעם פערקויף פון פלייש פון דער ריטועלער שחיטה, דערביי זענען געשאפען געווארען צוויי גרופען קאנצעסיאנערן.

די ערשטע גרופע פאר וועלכע עס איז נויטיג זיין האנדוערקער קארטען — יאטקעס און וואורשט־געשעפטען, וואס פערקויפען רויה־פלייש.

די צווייטע גרופע, וואס יועט נישט נויטיג האבען קיין האנדווערקער־קארטען, צו וועלכער וועט געהערן צוגערעכענט גאסטראנאמישע אנשטאלטען און קאלאניאל־געשעפטען.

אין די באהענגסטע טעג וועט פערעפענטליכט ווערען א זאמלונג פון די פארשריפטען וועגען דער שחיטה.

Składajcie ofiary
na Pomoc Zimową
dla bezrobotnych.
Konto PKO Nr. 70.200
Pomoc Zimowa.

בעקאנטמאכונג!
צום הערבסט- און ווינטער=סעזאן האט דאס בעוואוסטע שיך=געשעפט
A. Ogórek
Łódź, Zawadzka 11
tel. 202-86.
צוגעגרייט א קאלאסאלען אויסוואהל שפאציר און ספארט=שיך
לויט די לעצטע מאדעלן.
צוגענגליכע פרייזן א ספעציעלע אפטיילונג פון מענער=שיך.

Dr.
Wajnberg
ספעציאליסט פאר לונגען, האַרץ און סטלעראז קראנקהייטען
פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 10-9 פריה, 3-5 8-9

DR.
S. Kantor
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען (מענער־שוואכע)
פיעטריקאווער 90
טעל. 129-45
נעמט אן פון 8—2 נאכט. און פון 6—9

Doktór
M. Kalisz
אגנימערוזען און ראסטאק
צאהן־ארצט
סטאמאטאלאג ־כירורגיע
פיעראצקיעגא 7 (עוואנגעליצקא)
טעל. 108-26
אויפנאהמס־שעה׳ן פון 3—7.

Dr. med.
SZYMON GOLDRYNG
רענטגענאלאג
דורכלייכטונגען און אויפנאהמען
אין ערצטליכען זאבינעט.
שוועד־קראנקע — אינדערהיים.
האט זיך איבערגעצויגן
אויף 6־טער שערפיעל 7.
1. שט., פראנט, טעל. 127-64.

אויערן, נאז און האלז און לונגען־קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. RAKOWSKI
פיעטריקאווער 67. טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוהנס) אפעראציע א. אז. וו. ווי אויך אמבולאטאריש פון 9-2 און פון 4-8 אווענט
ביי דער קליניק איז פעטיג
א רענטגען־גאבינעט
פאר דור כלייכטונגען און אלערליי פאטאגראפיעס

אכטונג, טאפעצירער=מייסטער!
נאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען אונזער געוועזענער פערוואלטונגס־מיטגליד
משה בראוומאן נ״ע
וועגען וועלכען מיר טיילען מיט אלע טאפעצירער־מייסטעראין פאדערן אויף צו קומען אפגעבען דעם לעצטען כבוד.
די לויה קומט פאר היינט, 12 בייטאג פון פאזנאנסקי׳ס שפיטאל.
די פערוואלטונג
פון טאפעצירער=צעך
אין לאדז.

צו דער חתונה פון סרל.
העלא גאלדשטיין
מיט ה׳ שלמה ראזענבערג
ווינש איך א האַרציגען מזל טוב און א גליקליך צוזאמענלעבען.
ברודער אברהם גאלדשטיין

פוז זאפארט
צו פערקויפען אדער צו פערפאכטען
א רעסטאראן
מיט אלקאהאל־געטראנקען
אין צענטרום שטאט. עקזיסטירט איבער 30 יאהר. אפערטען אין אדמיניסטראציע פאר „רעסטאראן“.

DR.
Michał URBACH
נערוועז און אינערליכע קראנק.
הייטן און פיזיקאלישע טעראפיע
נעמט אן פון 1—2 און פון 5—7 נאכמ.
Zawadzka 15 m. 6 tel. 148-83

Dr. B. Hurwicz
Choroby skórne i weneryczne
Piotrkowska 10
נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום־טוב — פון 8 1 בייטאג

קאמוניקאט
פון לאדזער ראבינאט.
דער ראבינאט האט בעשלאסען נישט צו דער־לויבען בשעת א חופה אין דער וואוינונג פון א רב קיין שום קבלת־פנים אדער אויפנאהם פאר געסט אדער מחותנים.
דער דאזיגער בעשלוס געהט אריין אין קראפט ט׳ כסלו תרצ״ז — דעם 23־טען נאוועמבער 1936 און פער־פליכטעט אלע מיטגלידער פון ראבינאט. אויסער ווייז, וואס איז נויטיג צום סידור קידושין טארען די מחותנים גארנישט מיטברענגען מיט זיך אין דער וואוינונג פון רב
ה׳ חיי. תרצ״ז. ועד הרבנים לעדת לאדז.
בעמערקונג: מיר כלי־זמרים, בדחנים און קעלנער פאדערן פון די מורא־הוראות, וועלכע געהערען נישט צום ראבינאט, כדי אויסצומיידען אומנויטיגע קאמפליקאציעס, אז זיי זאלען זיך צופאסען צום אויבנגען בעשלוס פון לאדזער ראבינאט.

צו דער פערלאבונג פון אונזער ה׳ פערוואל־טונגס־מיטגליד
ה׳ אשר וואלקאוויטש
מיט סרל. פעלא הילער
ווינשען א הערצליכען מז״ט און א גליקליכע צוקונפט
די פערוואלטונג
פון די גמילת־חסדים־קאסע
און די נבאים פון די חברה „כתר ישראל“, לאדז, פאמארסקא 17.

שטול־מייסטער־קורס ביי „ארט“
די בפזולשאפט „ארט“ ארגאניזירט
א שטול־מ׳סטער־קורס
פאר מעכאנישער וועבעריי.
קוואליפיצירטע ענגלישע וועבער מיט שול־ציינישען פון מינדעסטענס 4 אפטיילונגען, ווי אויך אבסאלווענטען פון די טעקסטיל־שולען ווערען אנגע־נומען אלס קאנדידאטען אויפ׳ן קורס.
פערשרייבען קען מען זיך אין ביורא פון „ארט“ וואולטשאנסקא 27.

Biuro Buchalteryjno-Rewizyjne
S. Brawerman
Łódź, Piotrkowska 17
front, II piętro, tel. 242-27
פיהרט זייט א רייה יאהרען הענדעלס־ביכער אין ביורא און אויפ׳ן ארט. צוגענגליכע האנאראר. אינפארם. ווערען ערטיילט אין די ביורא־שעה׳ן אומזיסט.

פערשפרייט דעם נייעם פאלקסבלאט

Dr. med.
P. KOTOK
CHOROBY WEWNĘTRZNE
przyjmuje od 5–7 wiecz.
Zeromskiego 44, tel. 114-25
POWRÓCIŁ.

פשיטיקער בלוטיגע געשעהענישען
פאר'ן אפעלאציע-געריכט אין לובלין
ויספיהרליכער בעריכט פון 1-טען טאג פון געריכטס-פערהאנדלונגען

ליל שמורים

די נאכט פון מיטוואך אויף דאנערשטאג איז ר די יודישע פערטיידיגער און פאר די יודישע נאליסטען געווען א ליל שמורים. ביידע גרופען מען זיך איינגעארדענט אין האטעל „איראפא". ט און יענער געביידע זענען פארגעקומען שעה'ן גע בעראטונגען. די יודישע אדוואקאטען האבען אט געניג וואס צו שמועסען. אונטערציהען דעם טען דין-וחשבון וועגען דעם אופן, אינהאלט און פון דער פערטיידיגונג אין דער ערשטער אינ- אנץ. דער דאזיגער דין-וחשבון איז זעהר אנ'ערנס- ר. מען האט געדארפט אנצייכענען נייע ריכטלי- ן פאר דער פערטיידיגונג, אנ'אנדערן וועג, אנ'- דערן טאן — ווייסט מען דאך שוין איצט ווי אזוי טרעט ארויס דער צד פון אדוואקאט קאוואלסקי צו וואס פארא בעשלוסען די יודישע פערטיידי- איז געקומען — דאס האבען מיר זיך דערוויסט ווייטערע רעדעס.

אין אנ'אנדער צימער האבען זיך פערזאמעלט יודישע זשורנאליסטען, די מענשען האבען זיך געבען א דין וחשבון, אז זיי זענען נישט בלויז ריכטס-אפגעבער פאר זייערע צייטונגען, נאר אז רעפרעזענטירען די יודישע פרעסע פון גאנצען ד, און אז די דאזיגע פרעסע האט אויך צו ער- לען א געוויסע ראל אין היסטארישען פשיטיקער אצעס.

אין געריכטס-קארידאר

צווישען די אדוואקאטען, זשורנאליסטען, גע- עס-לייט און די „גליקליכע" פון סתם פובליקום, האבע, בעקומען איינטריטס-קארטען און בע- ען זיך דעריבער פריי אין קארידאר פון געריכט, לט זיך אויס א גרופע יידען און יודענעס, וואס ן קארידאר טאלערירט מען זיי, נאר אין זאל קאר זיי נישט אריין, זיי האבען נישט קיין איינטריטס טען, דאס זענען דריי פשיטיקער אנגעקלאגטע: ער, פערשט און קרענגעל. וואס געפינען זיך אויף ר פריי, מען האט זיי אבער נישט גערופען אין גע- ט. זיי זענען אליין געקומען, קיין איינטריטס-קארטער האבען אבער זיי נישט, קענען זיי נישט אנוועזענד ין אויף זייער אייגענעם פראצעס...

פארהאן אויך די טאכטער פון אלטען לייזער לדבערג, די מוטער פון יאנקעל קירשענצווייג, וואס פערמישפט געווארען אויף 5 יאהר תפיסה. ט מען די דאזיגע פרויען: וואס הערט זיך אין טיק? בעשטימט געווען אזוי בערימט צו ווערען שטעטעלע, פון וועלכען קיינער האט נישט גע- ט.

ענטפערט די פרוי קירשענצווייג, א יודענע אין שייטעל:

און אז מיין טאטע איז אלט קיין עין-הרע 103 הר, א וועלט מיט שטעטלעך אויסגעווען אין פויי- ן און קיינמאל האט ער נישט געוואוסט, אז עס איז ארהאן א שטאט שעראדז!... (אין שעראדזער תפיסה צען איצט די פערמישפט'ע פון פשיטיק).

אין געריכטס-זאל

די לאזשע פון די אנגעקלאגטע שטעהט לינקס. ענט פון איהר — צוויי בענק פאר די פערטיידיגער. אויף דער פארערשטער באנק זיצען די ענדעקישע וואקאטען, אויף דער צווייטער באנק די יודישע טיידיגער. אנטקעגענאיבער א טיש און א לאנגע אנק פאר די ציוויל-מאהנער, דאס זענען פיר אד- אקאטען: פעניגשטיין און הארטגלאס בילדען איין ופע, קאוואלסקי און ניעדזשוויעדזש — די צווייטע גרופע.

די ווייטערע בענק פערנעהמען די צייטונגסקא- ספאנדענטען,

די בענק פארן פובליקום זענען שוואך בעזעצט. טיג, אז די יחסנים בעקומען איינטריטס-קארטען און זיך רעזערווירט ערטער ערשט ווען די אדווא- קאטען וועלען רעדען. דער פראצעדואלער טייל אינ- טערעסירט זיי נישט. צווישען דעם פובליקום וואס איז אנוועזענד איז די מעהרהייט — יודען.

צוויי גרופען אדוואקאטן — צוויי וועלטן

א בליק אויף דיבענק פון די פערטיידיגער און ציוויל-מאהנער.

די באנק פון די ענדעקישע אדוואקאטן פערנעמט אויפ'ן ערשטען ארט דער אדוואקאט גאיעוויטש, א נגערמאן פון א יאהר 35 הויטע בעקלעך, א קא- טירענדע האלטונג, מעשה'ן יונג מיידעלע, גוטער הו- מאר. איז דאך דער אורטייל אין דער ערשטער אינ- סטאנץ ארויסגעפאלען פאר איהם אזוי גינסטיג: נעבען איהם די אדוואקאטען חזשעבאוויעצקי און ביקאוו- סקי.

די צוויי ענדעקישע ציוויל-מאהנער: ניעדזש- וויעדזש און דער „בערימטער" קאוואלסקי.

אדוו. קאוואלסקי, אייך נאך א יונגער מענש, נישט קיין פולע 40, קומט אריין אין זאל מיט טאנ- צענדיגע שטילע טריטלעך, אט דער דאזיגער הער, וואס „רייסט קייטען" כדי ארויסצורופען, וואס מעהר טומל, איז פלוצלינג אזוי שטיל ווי א קעצעלע, געהט אויף די שפיץ-פינגער, כדי מען זאל קיין שארך נישט הערען.

איצט זענען זייערע נעמען שוין בעקאנט, ווער אבער האט פון זיי געוואוסט מיט א יאהר צוריק! זייער „גדלות" איז אויפגעוואקסען א דאנק דער אומענשליכער יודען-העצע דאס איז זייער מאראַ- ליש קאפיטאל.

און איצט א בליק אויף די בענק פון די יודישע פערטיידיגער. בלויז דער נאמען בערנסאן שטעלט מיט זיך פאר א וואונדערבאר, ממש לעגענדארע קא- פיטלען געשיכטע פון קאמף געגען צארישער הער- שאפט פאר פרייהייט, פאר פוילענס אומאפהענגיגקייט נעבען איהם דער אדוו. ד"ר לאנדוי, אדוו. מארגנאַר- ליס — זיילען פון דער פאלעסטרע אין פוילען. און צווישען זיי דער אלטער פראפעסאר פון ווילנער אוני- ווערזיטעט, אדוו. פעטרושעוויטש, דער אדוואקאט שומאנסקי.

די אנוועזענהייט פון די דאזיגע צוויי „טוים" אויף די בענק פון די יודישע פערטיידיגער, ווירקט אזוי מילד, בערוהיגענד, עס ווערט לייכטער אויפן הארצען און זאגיין עדות, אז נאך נישט איז פערלוי- רען דאס דעמאקראטישע, פראגרעסיווע, עהרליכע און מענשען - פרייהייטליכע פוילען.

אין פערטיידיגונג פון לויטערן אמת טרעטען ארויס געמיינזאם יודישע און פוילישע אדוואקאטען.

אויס מיט דער קאלעגיאלער בעציהונג צווישען די אדוואקאטען. די ענדעקעס זיצען אויסגעדרעהט מיט די פלייצעס, נישט נאר קיין האנד דערלאנגען זיי, נאר אפילו א בליק ווארפען זיי נישט צום צד-שכנגד, און ווען דער אלטער פעטרושעוויטש לאזט אראפ די פעדער פון האנד מוז ער זיך אליין בויגען ביז צו דער פאדלאגע. דער יונגער גאיעוויטש מאכט זיך דאס נישט זשהי, הגם דיפעדער פאלט צו זיינע פיס.

צוויי וועלטען.

דער טיף-מאראלישער און עטישער תהום צווי- שען זיי לאזט זיך מיט קיין האנד-דרוק און שהנליכע קאנוועשאנסן נישט פערשיטען.

די א. ג. יודישע בענק זענען רייכער מיט צוויי נייע פנים'ער: אדוו. לאנדוי און אדוו. הארטגלאס. די דאזיגע יעמען זענען נישט אהן בעדייטונג און נישט קיין צופאל איז עס, וואס די דאזיגע צוויי אד- וואקאטען זענען איצט איינגעלאדען געווארען צו דער פערטיידיגונג.

עס פעהלען אנדערע צוויי יודישע אדוואקאטען: לעווין און קריגער, זיי וועלען שוין נישט קומען.

אויך אויף די פוילישע בענק איז פארגעקומען אנ'ענדערונג. עס פעהלען א ריי אדוואקאטען, וואס זענען אויפגעטרעטען אין ראדאם. אויף זייער ארט זענען געקומען דער אדוואקאט ביקאווסקי פון זא- מאשטש, אדוו. שווינגטנער אדוו. קוריצקי און אדוו. רעטינגער פון לובלין.

פון די לובלינער יודישע אדוואקאטען איז קיי- נער צו דער פערטיידיגונג נישט איינגעלאדען גע- ווארען.

מסתמא אויך נישט קיין צופאל, אין דער פער- טיידיגונג פון די אנגעקלאגטע יודען איז טאקע אלץ געווארען ארגאניזירט. עס איז נאר א פראגע צי די ארגאניזאציע איז טאקע געוועזן א גוטע.

P.K.O.
ODDZIAŁ w ŁODZI
Al. Kościuszki 15, tel. 125-80
wynajem kasetek
(safesów)

דער אנהויב

9 מיט 15 ווערשיינט דאס געריכט.

דער פארזיצער בעמערקט, אז עטליכע רעזווער- ווירטע בענק פאר די אדוואקאטען זענען לידיג, ער- לויבט ער זשורנאליסטען פון צווישען פובליקום פערנעהמען די ערטער.

דער ערשטער נעמט א ווארט דער פראקוראר דוט- קעוויטש און עס הויבט זיך אן

א סעריע פארשלאגען

דע פראקוראר פערלאנגט ארויסצורופען נייע עדות.

עס אפאנירט דער אדוו. גאיעוויטש. ער פערוופט זיך אויף די בעשלוסען פון דער געשלאסענער זיצונג אין אפעלאציע - געריכט, וועלכע האט די דאזיגע פארשלאגען שוין אפגעווארפען..

אדוו. מארגנאליס טרעט אויך ארויס מיט א פאר- שלאג ארויסצורופען 14 עדות, ווידער אפאנירט אדוו. גאיעוויטש, וועלכער זאל עס איז איצט זיין דער פיהרער פון דער ענדעקישער פערטיידיגונג.

אדוו. פעניגשטיין ערקלערט, אז די ציוויל-מאה- נונג איז מסכים מיט'ן פארשלאג פון פראקוראר.

אדוו. שומאנסקי טראגט אריין פאלגענדע פאר- שלאגען: דורכפיהרען א לאקאלע וויזיע אין פשי- טיק, זאל דאס געריכט זיך איבערצייגען אויפ'ן ארט ווי אזוי עס זעהט אויס דער פלאץ, וואו עס איז גע- פאלען חנר פויער וויעשניאק, דאס איז זעהר וויכ- טיג. כדי צו קומען צום אויספיהר, אז נישט פון לעסקאס קויל האט ער וועקגעמט פאלען. זאל דער פלאן, וואס דער פראקוראר האט צוגעשטעלט צו די אקטען און אויפן גרונד פון וועלכען עס איז פאר- געקומען דער פערהער פון א גרויסען טייל פון די עדות, אנערקענט ווערען אלס אפיציעלער דאקומענט, און אויב מען וועט אנערקענען, אז דער פלאן איז מאסנעבענד און דינט בלויז צוליב אריענטאציע, ווי דאס האט געהאלטען דאס קרייז-געריכט, וועט מען ממילא קומען צום אויספיהר, אז עס איז נויטיג א לאקאלע וויזיע, כדי פעסטצושטעלען דאס ארט, וואו וויעשניאק איז געפאלען טויט און דאס ארט פון וואנען לעסקא האט געשאסען. זאל מען ארויס- רופען אנ'עקספערט, וואס זאל אויפקלערען דעם לויף פון דער קויל. חנר פערטיידיגער האלט, אז לעסקא האט געשאסען אין דער לופט און וויעשניאק האט געקאנט אומקומען פון א קויל, וואס איז געפאלען פון עמיצען אנדערש. זאל מען אויך ברענגען דעם אנגעקלאגטען לעסקא און מען וועט זיך איבערציי- גען, אז זיינע האר זענען פון אנ'אנדער קאליר. דאר- זירט האט ער זיך מיט צוויי טעג פאר די געשעהע- נישען. זיינע האר זענען שוין דעריבער דעמאלט גע- ווען קורצע און דאך האבען די עדות אנגעגעבען אנ'אנדער קאליר האר. זאל מען אויך צולעגען צו די אקטען די זאכליכע בעווייזע.

אדוו. שומאנסקי ציטירט דאס ארט. 493 פון די דעצייזיעס פון דער יורידישער קאדיפיקאציע קא- מיסיע. דארט ווערט געזאגט:

— „דאס אפעלאציע-געריכט קען דעצידירען אויפן גרונד פון די פראטאקאלען פון דער ערשטער אינסטאנץ, געשטיצט און שריפטליכע בעווייזען דארט וואו עס ענטשטעהען נישט קיין ספקות, אנ- דערש אבער דארף דאס געריכט אונטערזוכען יע- דען בעווייז. דער אורטייל דארף זיין נישט נאר א גע- רעכטער, נאר דארף אויך ווערען ארויסגעגעבען אונ- טער אזעלכע בעדינגונגען, וואס זאלען נישט ערוועק- קען אפילו קיין שיין פון נישט-יושר, עס מוז אויס- געמיטעט ווערען יעדע פערנאכלעסיגונג. כדי דער אדער יענער צד זאל נישט קאנען מיינען, אז מען זאל זיינע בעווייזען ניט געוועזן צולאזען, וואלט דער אורטייל אויסגעפאלען אנדערש. דער צד, וואס איז מיט'ן אורטייל נישט צופרידען, וועט לייכטער מיט איהם מסכים זיין און זיך אונטערגעבען דער אויטאריטעט פון געריכט, אויב ער וועט וויסען, אז אלץ איז געווארען אלזייטיג בעלויכטען".

געגען די פארשלאגען פון אדוו. מארגנאליס טרעט ארויס דער פראקוראר דוטקעוויטש. ער איז בלויז מסכים, אז דער פלאן זייער זאל בעטראכט ווערען אלס אנ'אפיציעלער דאקומענט.

עס אפאנירט דער אדוו. ניעדזשוויעדזש מצד די ענדעקישע ציוויל-מאהנער.

א דוו. קאוואלסקי פערלאנגט דאס אויב מען וועט אנערקענען א לאקאלע וויזיע זאל זי זיין א פיל ברייטערע ווי עס וויל דער אדוו. שומאנסקי.

נאכאמאל אפאנירט דער אדוו. גאיעוויטש און ער געפינט אויך א „געניאלען" ארגומענט. אויב מען זאל לעסקא'ן איצט אפראזירען און ווארטען צוויי טעג, וואלט מען נאך געדארפט ארויסרופען א פראזיער אלס עקספערט.

ווידער נעמט א ווארט דער אדוו. שומאנסקי און פערטיידיגט זיינע פארשלאגען, אנווייזענדיג, אז די קליענט, דעם אנגעקלאגטען לעסקא, אדוו. שומאנסקי ציטירט אויסערדעם אנ'ארטיקעל פון די דעציזיעס פון דער קאדיפיקאציע-קאמיסיע. דער פארזיצער רייסט איהם איבער.

— די דאזיגע ארטיקלען קענען דעם געריכט בעקאנט און ס'איז נישט נויטיג צו ציטירען זיי ווער- ליך.

דער ערשטער ווארט-שטרייט צווישען די צדדים איז פערענדיגט. דאס געריכט געהט אוועק אויף א בעראטונג, וואס דויערט א קנאפע שעה. דערנאך פאלט א דעציזיע:

אלע פארשלאגען ווערען אפגעווארפען

חוץ דער פארשלאג פון פראקוראר, אז דער פלאן זיינער זאל אנערקענט ווערען אלס אפיציעלער דא- קומענט.

דער פארזיצער בעגריינדעט די בעשלוסען פון געריכט.

עס קומט א נייער פארשלאג פון אדוו. שומאנ- סקי: זאל מען פעסטשטעלען די וואוקס און די ברייט פון אנגעקלאגטען לעסקא, זאל מען פעסטשטעלען אויך דעם פעריגעהם פון פענסטער, פון וועלכען ער האט געזאלט שיסען און דאן וועט קלאר ווערען, אז ער האט זיך נישט געקאנט פון דארט ארויסבויגען און שיסען, דעריבער קען נישט זיין ריכטיג די ערקלערונג פון פאליציאנט, אז ער האט געזעהן לעסקא'ן פון דארט שיסען.

עס אפאנירט דער פראקוראר, אויב לעסקא איז קורצזעוויסיג האט ער זיך געקענט עפעס אונטער- שטעלען, ער האט זיך נישט געמוזט אויסבויגען מיט די פלייצעס, נאר בלויז מיט'ן קאפ און דעריבער זיי- נען די פארשלאגען נישט מאטיווירט.

אויך אדוו. גאיעוויטש אפאנירט געגען די פאר- שלאגען, ער וויל אויך נישט מען זאל מעסטען לעס- קא'ן.

אויך דער נייער פארשלאג ווערט אפגעווארפען נאך א צעהן מינוטיגע בעראטונג פון געריכט.

ריכטער טשארנעצקי הייבט אן רעפערירען דעם פראצעס האלב 12 א זייגער און פערענדיגט איהם האלב 2.

דער רעפעראט האט ארומגענומען די געשעהע- נישן אין פשיטיק און די געריכטס-פערהאנדלונגען לויט'ן פראטאקאל פון קרייז-געריכט. דאן אנקלא- גען פון פראקוראר פון די ציוויל-מאהנער און פון די פערטיידיגער.

נאכדעם האט אדוו. שומאנסקי פארגעשטעלט א פאכמענניש בוך וועגען געוועהר, געבעטען צוצולייגען דאס צו די אקטען, כדי ער זאל אין זיין שפעטערדי- גער רעדע זיך קאנען הערויף פערהופען ווען ער וועט רעדען וועגען דער קויל. פון וועלכער וויעשניאק איז געווארען דערהרג'עט. דאס געריכט איז הערמיט מסכים.

רעדע פון פראקוראר

פראקוראר דוטקעוויטש איז נאך גאר יונג, אבער פערמאגט די נויטיגע רוהיגקייט צו א פראצעס, וואס פערמאגט אין זיך אזוי פיל דראסטישע מאמענטען און איז אין דער ערשטער און דער טרויעריגער אריני- געלקייט ווען צדדים טיילען זיך נישט בלויז לויט אנ- קלאגער און אנגעקלאגטע, נאר אויך לויט רעליגיעזע אנגעהעריגקייט. דער פראקוראר, וועלכער האט דעם בעשולדיגונגס - אקט צונויפגעשטעלט, אונטער- שטיצט איהם אין דער ערשטער אינסטאנץ, איז זעהר גוט בעקאוונט איבער גאנצען פראצעס, האט ער דעריבער בעוויזען צו דערהאלטען די גלייכגע וויכט אין דער בעציהונג צו ביידע צדדים און הגם אויך ער האט זיך בעגוצט מיט'ן טערמין: יודען און פאלאקען, האט ער אבער נישט פערגעסען צוצו- טעבען, אז דאס בענוצען דעם דאזיגען טערמין איז איהם נישט בעזונדערס אנגענעהם.

„אונזערע פאקטארען"

אין דער איינלייטונג צו זיין רעדע האט דער פראַ- קוראר דערמאנט, אז ביידע צדדים האבען שוין גע- פרובט צו אפעלירען צו אנדערע פאקטארען, אז זיי זאלען אפשאצען דעם אורטייל (געמיינט דעם יודי- שען שטרייק און די ענדעקישע דעמאנסטראציעס) דאס איז אבער געווען אנ'איינזייטיגער צוגאנג. מיר, זאגט דער פראקוראר, מוזען קוקען אויפ'ן אורטייל פון צוויי זייטען. אזא אויפגאבע האב איך זיך טאקע געשטעלט, שטיצענדיג מיין אפעלאציע אויפן אור- טייל און אויף די מאטיוון פון דער ערשטער אינ- סטאנץ און פערלאנג, 1) העכערן די שטראף פאר די פערמישפט'ע און פערמשפט'ען 21 פון די 22 בעפריר- טע.

און ווייל ביידע צדדים אטאקירען די יסודות פונם אורטייל פון דער ערשטער אינסטאנץ, מוז איך דעם דאזיגען אורטייל נעהמען אונטער מיין שוץ, הגם אויך איך בין בנוגע א געוויסען אורטייל פון איהם נישט מסכים.

לעסקא קירשענצווייג און דער המון

און דא רעדט דער פראקוראר וועגען די טעזען פון לעסקא'ס פערטיידיגער: 1) אין פשיטיק האבען די יודען נישט ארגאניזירט קיין ארויסטריט, א מינ- דערהייט איז בכלל נישט מסוגל צו בעפאלען א מעהר- הייט, אין פשיטיק זענען די יודען בעפאלען געווארען און זיי האבען זיך געמוזט פערטיידיגען. 2) לעסקא האט געשאסען אין דער לופט און ווען אפילו פון זיין קויל זאל וויעשניאק האבען געפאלען, האט לעס- קא זיך בלויז פערשיצט זיין אייגענעם לעבען. איך אבער האלט, אז אין פשיטיק זענען געווען צוויי צוזאמענ- לויפען, אייגער אין שטאט, וואו יודען בילדען 90 פראצענט פון דער בעפעלקערונג, ממילא זענען זיי שוין נישט קיין מינדערהייט און א צווייטער — ביים עק שטאט, וואו די פויערן זענען געווען אין א רי- זיגער מעהרהייט. לויט די ערקלערונגען פון די עדות האט מען זיך דארט אזוי געשלאגען, אז „אויף דער מלחמה האט מען אזעלכעס נישט געזעהן". ווען דער המון טרעט אויף צוזאמען. מוז ער האבען א געמיינ- זאמען אינטערעס און א געמיינזאם געפיהל, אזעל- כעס איז געווען ביי די פשיטיקער יודען. המון ווערט בעווירקט דורך בילדעריש, פלאסטישע האנדלונגען. דאס האבען אויסגעפיהרט פעלדפערג און האבער- בערג. זיי האבען טאקע נישט קיין קוואליפיקאציעס צו זיין „פיהרער", אבער יעהן דער המון האט גע- זעהן די האנדלונג פון אלטען יוד, ווען ער האט גע- האט נעווירקט אויך אויפ'ן קריסטליכען המון.

פרעגט זיך: ווער האט אנגעהויבען? דאס איז אבער נישט וויכטיג. עס האט זיך געקענט אנהויבען אין עטליכע פונקטען. עדות דערציילען, אז 500 יודען האבען נאכגעיאגט די קריסטען און ביי אזא סיטואציע איז נישט קיין וואונדער, וואס מען האט נאר א טייל פון זיי דערקענט. אויב עס האנדעלט זיך וועגען אנגעקלאגטען קירשענצווייג האט ער לחלוטין נישט נויטיג געהאט צו בעשיצען זיין אייגען לעבען, ווייל גראד ער האט עס זיך געפונען אויף אזא ארט, וואו נישט איהם און נישט זיין פאמיליע האט דאס מינדעסטע געדראהט. און דאך האט ער געשאסען, ער אליין לייקענט דאך דאס נישט, ממילא האט ער געשאסען, כדי צו דערהרג'ענען.

ארומרעדענדיג דעם אופן ווי אזוי וויעשניאק איז דערהרג'עט געווארען, בעמיהט זיך דער פראקו- ראר צו בעווייזען, אז ער האט געקאנט גע'הרג'עט ווערען נאר פון לעסקא'ס קויל, הגם ער איז געבליבען ליגען אויף א געוויסען מהלך ווייט פון לעסקא'ס הויז, אויך לעסקא האט נישט געמוזט שיסען, ווייל

(ווייטער זעה 4-טע זייט)

שאַרפע רעדעס פון די יודישע ציוויל־מאַהנער

דער אנאַליז פון די יודישע און נישט־יודישע עדות

(ענדע פון דער 3־טע זייט)

אין זיין הויז האָט דער המון זיך נישט געקאָנט אזוי ליכט אריינרייסען און דאָך האָט לעסקאַ זיך גע־שטופּט אויף דער ערשטער ליניע פון קאַמף, דערי־בער איז זיין שטראָף אַ צו קליינע און זי דאַרף ווער־רען פערהעכערט. דאָס זעלבע איז נוגע אויך דעם אָנ־געקלאָגטען פרידמאַן.

אינם דאָזיגען טייל פון זיין רעדע האָט דער פּראָ־קוראָר פערטיידיגט דעם יסוד, אויף וועלכען עס שטיצט זיך דער אורטייל פון ראַדאָמער קרייז־גע־ריכט. אין צווייטען טייל פון זיין רעדע האָט מיר אַרגומענטען, מיט וועלכע

דער פּראָקוראָר גרייפט אָן דעם אורטייל

דאָס קרייז־געריכט, זאָגט דער פּראָקוראָר, גלויבט נישט די יודישע עדות, אויף אָבער די יודישע עדות האָבען אַלע און וועגען אַלץ געזאָגט ליגען, מאַ פאַר־וואָס האָט מען אויפ'ן גרונד פון זייערע ערקלערונ־גען דאָך פערמישפּט עטליכע אָנגעקלאָגטע קריסטען? איך בין ביי די פּאַראַנענע אומשטענדען געצוואונגען צו רעדען וועגען יודישע און קריסטליכע עדות — מאַכט דער פּראָקוראָר אַ כאַראַקטעריסטישע רעזער־סיע, איך טהו דאָס הערפאָר, ווייל איך מוז אָנווייזען אויף דער סתירה אין דער שטעלונג פון קרייז־גע־ריכט. אַט דאָס האָט מען למשל דעם עדות גאָלדע באַרנשטיין פון איין זייט דיסקוואַליפיצירט און פון דער אַנדערער זייט פערמישפּט איינעם פון די אָנ־געקלאָגטע אויפ'ן גרונד פון איהרע ערקלערונגען, דאָס זעלבע מיט'ן עדות פעלדמאַן, מאַ ווען־זשע זאָ־גען זיי אמת און ווען ליגען? בלויז איינער פון די יודישע עדות בערעק מאַבמאַן, ווערט אין די מאָ־טיווען פּאָזיטיוו אונטערגעשטראָכען, ווייל ער האָט געקענט קיינעם שלעכטס נישט געזאָגט. מיין איך דעריבער, אַז דאָס געריכט האָט זיך געריכטעט בלויז מיט'ן אויסזעהן פון די עדות, אין די מאָטיווען פון אורטייל ווערט געזאָגט, אַז מען קען נישט גלויבען די יודישע עדות, ווייל בעת די געשעהענישען אין פּשיט־יק, זענען יודען געווען איבערגעשראָקען, דאָס איז אָבער נישט קיין אַרגומענט, ווייל דווקא אין שרעק דערזעהט מען גענויער דאָס געפעהרליכען פונקט. חוץ דעם האָבען די געליטענע יודען דערקענט זייערע פייניגער און אין אַ קליין שטעטעל קען מען זיך גע־געגזייטיג, די געליטענע יודען האָבען די אָנגעקלאָגטע דערקענט נישט צופעליג, נאָר זיי האָבען זיי געקענט נאָך פון פריהער. מען קען נישט שטעהן אויף אַ שטאַנדפּונקט פון קוואַליפיצירען די עדות אויף יו־דען און קריסטען. די בעציהונג צו די עדות דאַרף זיין אַנ'אינדיווידועלע, אָנגעפּאַסט צו וואָס פאַר אַ רעליגיע זיי געהערען.

דער מאָרד איבער די מינקאָווסקי'ס

דער פּראָקוראָר שטעלט זיך אָפּ אויספיהרליכער וועגען מאָרד איבער די מינקאָווסקי'ס און דערמאָנט, אַז הערש מינקאָווסקי האָט דורכ'ן פענסטער געזעהן די מערדער. עס איז דעמאָלט געווען גענוג ליכטיג און מען האָט זיי געקענט זעהן. הערש מינקאָווסקי איז אַלט 14 יאָהר, פערמאָגט אַ שאַרפען בליק, ער איז גענוג אינטעליגענט, מען קען איהם נישט חושד זיין אין קיין ליגען און ס'איז נישטאָ קיין שום מאָטיוו אָנצונעהמען, אַז ער האָט אַ טעות, מען קען האָבען ספקות צי ער האָט געזעהן ווי זיי האָבען דערהרג'עט, עס קאָן אָבער קיין ספק נישט זיין, אַז ער האָט זיי געזעהן. אין די מאָטיווען ווערט געזאָגט, אַז הערש מינקאָווסקי האָט נישט געקענט זעהן דעם מאָרד, ווייל מינקאָווסקי איז געפאַלען טויט אין הויז און נישט אינ'ן שטוב, עס איז דאָך אָבער וואַרשיינליך, אַז גע'הרג'עט האָט מען איהם אין שטוב און ערשט, ווען ער איז אַנטלאָפען אין הויז, איז ער דאָרט גע־פאַלען טויט. דער קליינער שמואל מינקאָווסקי האָט אין געריכט געוויינט און איבערגעחזר'ט פיל מאָל בלויז איין נאָמען. ווען אָבער די מינקאָווסקי'ס זאָ־לען האָבען אָרגאַניזירט דאָס עדות זאָגען געגען די אָנגעקלאָגטע, וואָלטען זיי בעוויזען אויסלערנען דעם קליינעם מינקאָווסקי נאָמען פיר נעמען. ווייל אָבער דער יונגסטער מינקאָווסקי האָט געדענקט בלויז איין נאָמען איז עס אַ בעווייז, אַז די מינקאָווסקי'ס זאָגען אמת. מען קען אָננעהמען, אַז פאַרן געריכט זענען געווען וויכטיג די ערקלערונגען פון די מינ־קאָווסקי'ס, כדי צו פערמישפּט'ען די אָנגעקלאָגטע פאַר אויספיהרען אַ מאָרד. זייערע ערקלערונגען זע־נען אָבער אַלעמאָל נישט גענוג, כדי צו פערמישפּט'ען די פיר אָנגעקלאָגטע אין אָנטיילנעהמען אין מאָרד.

אכזריות

דער פּראָקוראָר רעדט וועגען דער אכזריות, וואָס איז בעגאַנגען געוואָרען אין פּשיטיק. דאָס דערמאָרדען די אומשולדיגע מינקאָווסקי'ס און צוליב גלייכגילטיג גיט צו דער פּראָקוראָר, אַז אויך לעסקאַ האָט גע־האַנדעלט אכזריות'דיג. און דאָ, שוין צום סאַמע שלוס פון זיין רעדע, ווערען די טענער פון פּראָקו־ראָר שאַרפער:

ווען ערשיינונגען חזר'ן זיך איבער

— דאָס געריכט מוז, ביי געוויסע געזעלשאַפט־ליכע ערשיינונגען האַנדלען אזוי, אַז די געזעלשאַפט זאָל נישט בעקומען אַ פאַלשען איינדרוק. אויב פער־ברעכערישע ערשיינונגען — ווערט געזאָגט אין אַ רעד־ציזיע פון העכסטען געריכט — חזר'ן זיך איבער, דאַרף די שטראָף זיין אַ האַרבע. נאָכ'ן פּשיטיקער אורטייל זענען געקומען עהנליכע אונרוהען ווי אין פּשיטיק און כדי מיט אַלעמען אַ סוף צו מאַכען, מוז די שטראָף זיין די שטרענגסטע, לאָמיר זיך דער־מאָנען, זאָגט דער פּראָקוראָר, אַז נאָכ'ן ראַדאָמער אורטייל, האָבען געוויסע עלעמענטען איינגעאָרדענט אָוואַציעס לכבוד די בעפרייטע, הגם זיי זענען נאָך נישט געווען בעפרייט, ווייל אַ טייל פון זיי זענען אַרויס פון תפיסה, ווייל דאָס קרייז־געריכט האָט זיי געגעבען אַ קליינע שטראָף. מיט העכערן די שטראָף פאַר די אָנגעקלאָגטע און מיט'ן פערמישפּט'ן די 11 בעפרייטע, וועט דאָס געריכט זאָגען דער געזעל־שאַפט, אַז פערברעכערישע האַנדלונגען קענען נישט און וועלען נישט טאָלערירט ווערען.

די רעדע פון פּראָקוראָר האָט געדויערט אַנדערט־האַלבען שעה.

גוגנס־אַקט שטעלט פעסט, אַז קודם־כל איז פאַר־געקומען די בעלאַגערונג פון דער פּאָליציי מצד די פּויערים, בעת וועלכע די פּויערים האָבען בעוואָר־פען די פּאָליציאַנטען מיט שטיינער, בענקלעך, אייזנס און גלייכצייטיג האָט מען אָנגעהויבען פּאָגראָמירען דאַלמאַנס סטראַגניע, איהם אַליין האָט מען דערביי צושלאָגען ביז חלשות.

היינט פערטשט אַביסעל דער ה' פּראָקוראָר די רייה פון די געשעהענישען. אָבער אויך אויספ־געוועהנליך כאַראַקטעריסטיש איז אין דעם פּרט די בעגרינדונג פון אורטייל אין קרייז־געריכט. עס ווערט דאָרט געזאָגט: — „אינצווישען" איז מען אָנגעפאַלען אויף דאַלמאַנען. „אינצווישען" — עס איז אייגענטליך אַנ'אויסדרוק וואָס זאָגט גאָרנישט אין אַזאַ ערנסטען ענין. דאָס קרייז־געריכט האָט נישט געוואָלט נעהמען אין אכט קיין שום עדות זאָגען וועגען דעם פּרט, און אַלע עדות (דאַלמאַן, ראַבאַטש, ליפשיץ), האָבען פעסטגעשטעלט, אַז דאָס ערשטע האָט אָנגעהויבען רינען יודיש בלוט אין פּשיטיק.

אין דעם צווייטען טייל פון דער בעגרינדונג פון אורטייל אַנאַליזירט דאָס קרייז־געריכט די ווערט פון די בעווייזען, וועלכע זענען צונעשטעלט געוואָרען צום פּראָצעס. דאָס געריכט גלויבט קודם כל די עדות — די פּאָליציאַנטען, אָבער דאָס איז אויך זעהר כאַ־ראַקטעריסטיש — מיטן אויסנאַהם פון איין עדות. דעם עדות פּשאַדאָוניק וואַיטאַס. „ער, זאָגט דאָס קרייז־געריכט, האָט זיך געוואָלט גערעכט מאַכען פאַרן געריכט פאַר זיינע פּעראָרדנונגען וועגען באַ־סאַט, און פאַרן פערהאַלטען סטשאַלקאָווסקי'ן".

צי האָט פּשאָדאָוניק וואַיטאַס זיך ווירקליך גע־דאַרפט פערענטפערן פאַר די דאָזיגע פעראָרדנונגען? און נאָך מעהר אין דער צייט, ווי עס האָט עדות גע־זאָגט דער פּאָליציאַנט אַניאָלעק, די פעראָרדנונג איז געווען אַרויסגעגעבען נאָר אויפ'ן פאַל ווען דער באַ־סאַט זאָל האָבען זיין פערבינדען מיט שטערען די עפענטליכע רוהע.

אין דעם מאָמענט וויל איך נישט בעהאַנדלען די פראַגע וועגען דער לעגאַליטעט פון באַיקאָט אַליין אָבער צי אַ פּאָליציי־קאָמענדאַנט, וועלכער פּער־בּאָט דאָס שטערען די עפענטליכע רוה ביים פּראָפּאַ־גאַנדירען באַיקאָטלאָזונגען; פּערדינט ער אין די אויגען פון געריכט, אַז ער זאָל זיך אַלס בעשוואוירע־נער עדות נישט זאָגען דעם אמת, נאָר זיך „גערעכט־פערטיגען" פאַר דער אַרויסגעגעבענער פעראָרדנונג?

אויב איך רעד וועגען דער דיסקוואַליפיקאַציע פון דעם דאָזיגען עדות דורכ'ן געריכט פון דער 1־טער אינסטאַנץ, טו איך עס צוליב דעם, כדי צו אקצענ־טירען דעם קריטעריום, וועלכער האָט דערצו געדינט.

די יודישע עדות האָבען אין דעם דאָזיגען פּראָצעס נישט געוואָרען די אָנערקענונג פון גע־ריכט, נאָך מעהר זיי זענען געמאָדעלט געוואָרען. דאָס קרייז־געריכט האָט אָנערקענט, אַז דאָס עדות זאָגען פון די יודען איז אין אַלגעמיין נישט גלויב־בעגסווערט, אַנדערש, ווי דאָס עדות זאָגען פון די קריסטען. עס איז איינפאַך אַנ'אונגעהערטע בעשולדיגונג, און וואָס פאַר אַ פאַלשען דאָס קאָן האָבען! אָבער אויף וואָס איז אַזאַ בעשולדיגונג באַזירט?

דאָס קרייז־געריכט האָט אין זיינע מאָטיווען אינ־גאַנצען נישט אינדיווידואַליזירט די בעזונדערע עדות, מען האָט זיי בעהאַנדעלט אזוי צו זאָגען מיט אַ „ריטשאַלט". קאָנסעקווענט האָט מען געדאַרפט איי־גענטליך אין די מאָטיווען זאָגען: „דער עדות איז אַ יוד, און דעריבער הייסט עס, זאָגט ער ליגען; דער עדות איז אַ קריסט און דעריבער, הייסט עס, זאָגט ער אמת". אין אַזאַ פאַל וואָלט מען געדאַרפט אַלע סטשאַלקאָווסקי'ס און זיין גלייכען פרייזשפּרעכען, ווייל געליטענע דורך זיי זענען בלויז יודען און נאָר יודען קאָנען עדות זאָגען געגען זיי, אָבער איינציגע פון סטשאַלקאָווסקי'ס חברים זענען דאָך פעראור־טיילט געוואָרען, הייסט עס, אַז אַ טייל פון די יודען האָט מען יאָך געגלויבט.

— איך וויל זיין פּינקטליך — זאָגט ווייטער אַדוו. פעניגשטיין. דאָס קרייז־געריכט האָט אָנגעגעבען צום ביישפּיל דריי נעמען פון עדות יודען: וואָל־מאַן, באַרנשטיין און מאַרגאַליס אַלס די, וועלכע האָבען געדאַרפט בעשטעטיגען די טעזע פון קרייז־געריכט וועגען דער נישט בעגלויבטקייט פון די עדות יודען. אָבער עס איז דאָ אַרייגעפאַלען אַ מראַ־גישער טעות: דאָס קרייז־געריכט זאָגט אַ שטיינער בוכשטעבליך אויף דער זייט 17 פון די מאָטיווען פון אורטייל:

— דער עדות שמעון וואָלמאַן בעהויפּטעט, אַז דער בעשולדיגטער וואַצלאַוו קאַצפּערסקי האָט גע־וואָרפען דעם קאָמענדאַנט (וואַיטאַס'ן) אַ שטיק אייזען אזוי, אַז דער קאָמענדאַנט האָט זיך אַזש אַ וואַ־קעל געטאָן.

בעת דאָס עדות זאָגען פון די פּאָליציאַנטען צווי־שען זיי אויך וואַיטאַס'ן איז פעסטגעשטעלט געוואָ־רען, אַז פון די געוואָרפענע זאַכען איז קיינער פון דער פּאָליציי נישט געטראָפען געוואָרען. אין דעם איינעם זאַץ, וואָס האָט אַזאַ גרויסע בעדייטונג ביים דיסקוואַליפיצירען דורך דעם קרייז־געריכט כמעט אַלע עדות — יודען איז פאַרהאַן אזוי פיל פעהלער און נישט פינקטליכקייטען!

דער ערשטער קליינער טעות בעשטעהט אין דעם, אַז דאָס בעווייזען, אַז מען האָט עפּעס געוואָרפען אין דעם קאָמענדאַנט, אַז ער האָט זיך אַזש אַ וואַ־קעל געטאָן, איז נאָך נישט די בעהויפּטונג, אַז עס איז געווען אַ קלאַפּ, עס האָט עמיצער געזאָגט וואָר־פען אין דער ריכטונג פון קאָמענדאַנט אַ זאַך, דער־

לעצטער האָט געקאָנט זיך אָפּווענדען און אַ־רי־טאַקי צוליב דעם נישט געטראָפען ווערען.

און וואָס זאָגט דערויף דער קאָמענדאַנט [illegible] טאַס אַליין:

איך ציטיר בוכשטעבליך:

„די שטיקען און אייזנס זענען אריבער אי־[illegible] קעפּ פון דער פּאָליציי".

צי וואָלט יעדער פון אונז אין אַזאַ פאַל זיך אָפּגעווענדעט, צי מוז דערביי אומבעדינגט זיין [illegible] קלאַפּ?

אַדוו. פעניגשטיין אַנאַליזירט ווייטער דאָס [illegible] זאָגען פון די צוויי אַנדערע יודען וועלכע דאָס געריכט דערמאָנט אַלס ביישפּיל פאַר נישט אמת זאָגען [illegible] די יודען און שטעלט פעסט אַ רייה ווידערשפּ[illegible] צווישען דעם וואָס זיי האָבען געזאָגט און דעם [illegible] עס ווערט זיי פאָרגעוואָרפען.

דאַן טוהט אַדוו. פעניגשטיין איבער [illegible] עדות־זאָגען פון די אַזוי־גערופענע עדות „אַליבי־טען" און זאָגט:

איך בין ווייט פון דער בעהויפּטונג, אַז די [illegible] קריסטען זאָלען האָבען פאַלש עדות געזאָגט [illegible] קען אָבער נישט פערשווייגען אַ רייה עדות [illegible] עדות קריסטען, וועלכע דינען נישט נאָר [illegible] שען, נאָר גלאַט פאַנטאַסטישע און דאָך [illegible] נישט דיסקוואַליפיצירט געוואָרען דורך דעם [illegible] עס איז גענוג צו דערמאָנען, אַז אַ גאַנצע רייה [illegible] קאָווסקי'ס חברים, ווי אויך סטשאַלקאָווסקי [illegible] האָבען צוגעשטעלט צום געריכט אַ רייה „אַלי־בי־טען" חברה. וואָס האָבען די אַלע בעשולדיגטע [illegible] דער צייט פון די געשעהענישען געזעהן נאָר [illegible] אַנ'אַנדער אָרט. דאָס דאָזיגע עדות זאָגען איז [illegible] אזוי סקאַנדאַליעז, אַז דאָס קרייז־געריכט, [illegible] מיילעטדיג אַ גאַנצע רייה פון די בעשולדיגטע [illegible] שווייגענער אָפּגעוואָרפען דאָס דאָזיגע עדות־[illegible] האָט אָבער נישט געשטעמפּעלט זיי אין די מאָ[illegible] אַלס פאַלשע עדות.

זאָל אויך מיר ערלויבט זיין אָנצורופען — [illegible] ביישפּיל" — איינער פון דער דאָזיגער גרופּ[illegible] אַלזאַ: רעגינאַ בזשאָזאָווסקאַ! אַזאַ אויסגעהאַלט[illegible] און רוהיגער ווי דער פּראָקוראָר איז ביי דעם [illegible] זאָגען פון דער דאָזיגער דאַמע, אַזוי צו זאָגען [illegible] פון די פּלים און געפאָדערט דעם אָפּשרייבען [illegible] פּראָטאָקאָל פון דעם עדות, כדי זי צוציהען [illegible] ריכטליכער פערענטוואָרטליכקייט, פאַר פאַלש [illegible] זאָגען.

און דער עדות פּענפּטשינסקי, וועלכער האָט די חוצפה נישט רעכענענדיג זיך מיט [illegible] שבועה און מיט דער ערנסטקייט פון געריכט [illegible] דערציילען נישט געשטויגענע און נישט געפלויגענע מעשיות ווי עפּעס אַ יוד, וואָס איז געפאָהרען [illegible] איהם אין אָמניבוס האָט איהם, דעם ווילער [illegible] פּענפּטשינסקי, געוויזען צוויי חוואַליעסעס, [illegible] נאַסטישע ליטעראַטור און גלויבט די ראַטער [illegible] פּובליק. דאָס אַלץ האָט געזאָלט בעווייזען, אַז די [illegible] רען בעוואָפענען זיך, און אַז זיי זענען קאָמוניסט[illegible] ניסטימט. און ווען מ'ער האָט איהם [illegible] קרייז־פייער פון פריהער, האָט ער אָנגעהויבען [illegible] לען נאָר עפּעס אַנדערש, טשעקעהרט...

בעהאַנדלענדיג ווייטער דאָס עדות־זאָגען [illegible] די יודען רעדט אַדוו. פעניגשטיין וועגן די [illegible] באַס און פּערשט.

דאָס קרייז־געריכט האָט אין די מאָט[illegible] אורטייל אויפגעוויזען, אַז אויף די אויבענדערה[illegible] עדות קאָן מען זיך נישט שטיצען, ווייל זיי [illegible] „איינזייטיגע"

איך ווייס נישט. זאָגט אַדוו. פעניגשטיין, [illegible] „איינזייטיגע" און „צווייזייטיגע עדות־זאָגען — [illegible] פּראָצעדור ווייסט נאָר וועגען עדות זאָגען [illegible] קאָנען זיין אָדער ריכטיגע אָדער פאַלשע. אין [illegible] מען, אָדער אָפּגעוואָרפען אָבער שטענדיג דורך [illegible] גערילכט אַנאַליזירטע! מען קאָן די עדות נ[illegible] גלויבן, אָדער מען דאַרף זאָגען פאַרוואָס [illegible] גלויבט זיי נישט. אָבער אין פאַל אויב [illegible] קרייז־געריכט האָט אָפּגעוואָרפען האָט [illegible] נאָך בעגרינדען פאַרוואָס עפּעס האָט בלומסט [illegible] געגען געזאָגט דער פּאָליציאַנט פּיאַטראָווסקי, וועלכ[illegible] האָט בעהויפּטעט, אַז פון'ם אָרט וואו עס האָב[illegible] זיך געפינען די עדות באַס און פּערשט.

„האָט מען געקענט זעהען און דערקענען [illegible] מענשען, וועלכע זענען אַריינגעגאַנגען אין אַר[illegible] געגאַנגען פון דער וואוינונג פון די מינקאָווסקי'ס"

דאָס קרייז־געריכט האָט גאָרנישט נישט אַק[illegible] געגענגעשטעלט דעם עדות זאָגען פון די דאָזיגע עדות דאָס עדות זאָגען פון פּיאַטראָווסקי'ן האָט דאָס גע־ריכט געווי'ס פערזעהען, און דאָס עדות זאָגען [illegible] באַסען און פּערשטען אַלס בעווייז צום פּראָצעס נ[illegible] אָנגענומען.

באַלד דעם געהט אַדוו. פעניגשטיין איבער צו בעהאַנדלען די הויפּט טעמע, צום מאָרד פון דער פאַרפאַלק מינקאָווסקי.

אין די מאָטיווען פון אורטייל ווערט געזאָגט אַז די גאַנצע אויפמערקזאַמקייט פון געריכט האָט זיך געווענדעט צום פונקט פון די מאָרד פון די מינקאָווסקי'ס און אַ מאָדנע זאַך — מען האָט אויפמערקזאַם בעהאַנדעלט דעם פאַל, אַז עס איז געקומען צום פרייזשפּרעכען פון די מערדער פון די דאָזיגע קרבנות.

עס איז אונמעגליך איינצושטימען מיט די [illegible] טיווען אין דעם טייל, וואו עס ווערט געזאָגט, אַ[illegible] דאָס עדות זאָגען פון הערש מינקאָווסקי — [illegible] זענען פאַרהאַן דריי אַרגומענטען און יעדער [illegible] זיי איז נישט איבערצייגענד..

1) דאָס קרייז־געריכט פיהרט אָ'ן: „עס [illegible]

ווייטער זעה 5־טע זייט

רעדע פון אַדוו. פעניגשטייל

אויב מיר בעקעמפען די טענדענץ פון אור־טייל פון קרייז־געריכט אין דעם טייל, וואו עס איז נישט אין אכט גענומען די פאָדערונגען פון די ציוויל־מאָהנער וועגען בעשטראָפען די שולדיגע פער־ברעכער מוזען מיר אָבער נאָך מעהר אונטערשטריי־כען די טיפע וועהטאָג, וועלכע עס האָט אונז פער־שאַפט די מאָטיווירונג פון דעם דאָזיגען אורטייל.

אין די מאָטיווען פון אורטייל, וואָס קען דינען אַלס מאָטאָ צום בעלייכטען די גאַנצע בעגרינ־דונג פון אורטייל געפינט זיך פאָלגענדער זאַץ (זייט 35) ציטירט ווערטלעך:

„די ווערסיע, אַז יוזעף אַלשעווסקי און יוזעף פּיטלעווסקי האָבען בעת די געשעהענישען געהאַט ביי זיך רעוואָלווערן—דאַרף קאַטעגאָריש אָפּגע־וואָרפען ווערען, ווייל עס איז קלאָר, אַז ווען זיי וואָלטען דאָס געוועהר געהאַט וואָלטען זיי עס ווי נעהעריג אויסגענוצט און דערווייל האָט אָבער קיי־נער פון די יודען נישט געהאַט קיין שאָס־וואונדען".

— ווי געהעריג אויסגענוצט —

איך קאָן דעם דאָזיגען זאַץ פון דער בעגרינ־דונג נישט קאָמענטירען, עס וואָלט מיך צו ווייט פערפיהרט אָבער אויב מען מעג בענוצען, דאָס דאָ־זיגע וואָרט — צום גליק איז דער דאָזיגער אָפּזאַץ אזוי קלאָר, אויסדריקלעך און פּונקטלעך, אַז מען דאַרף איהם נישט קאָמענטירען.

עס קען אָבער איצט קומען אַ פּרינציפּיעלער מין ערנסטע דראָהונג, אַז די בעשולדיגטע סטשאַל־קאָווסקי און זיינע חברים וועלען די דאָזיגע בע־גרינדונג פערשטעהען אויף דעם געהעריגען אופן...

איך קאָן נישט איינפערשטענדיג זיין און מוז אויך בעקעמפען, אין די ראַהמען פון רעכט, די ווייטערדיגע אַזוי אונריכטיגע אונז בעלייטענדע טע־זען פון די מאָטיווען פון קרייז־געריכט.

דאָס געריכט פון דער 1־טער אינסטאַנץ האָט אינגאַנצען בעגאַטעליזירט און אפילו איגנאָ־רירט איבערגעגאַנגען איבער דעם ענין פון פּאַן און פון רעקלען קאָנקרעטען און מוראַדיגע, שרעק־ליכע און פערברעכערישע פאַקטען, וועלכע האָבען אַרויסגערופען די פּשיטיקער געשעהענישען.

דאָס קרייז־געריכט דערמאָנט נאָר וועגען ווירטשאַפטליכען באָיקאָט, וועלכער זאָל האָבען אַרויסגערופען די אגרעסיע, נאָך מעהר די פּראָוואָ־קאַציע פון די פּשיטיקער יודען, אָבער דאָס קרייז־געריכט וועלכעס האָט געגלויבט די עדות, פאַר־שטעהער פון דער מאַכט האָט אָבער פערזעהען און קיין אכט נישט געלעגט אויף דעם עדות זאָ־גען פון עדות מיקאַ, דעם לייטער פון אויספאָר־שונגס אַמט, וועלכער האָט בעשטעטיגט, אַז די פּשיטיקער געשעהענישען זענען צוגעגרייט געוואָ־רען דורך די אַדזשעוואָלער געשעהענישען, בעת וועלכע „די פּאָליציי האָט געמוזט בענוצען בע־וואָפער, כדי נישט צו דערלאָזען די פּויערים אין שטאָט אַריין, וואו זיי האָבען געוואָלט מאַכען אַ פּאָגראָם" דאָס קרייז־געריכט האָט אויך נישט בע־מערקט, אַז דער עדות מיקאַ האָט אויך בעשטע־טיגט אַז „נאָך די אַדזשעוואָלער געשעהענישען האָבען זיך די שטימונגען פון ביידע צדדים פער־שאַרפט און די פּוילישע זייט איז געוואָרען מעהר אַגרעסיוו. וואו־זשע איז דאָ דאָס אָרט צו בעהויפּ־טען וועגען אַגרעסיע, נאָך מעהר פּראָוואָקאַציע מצד די יודען?

ווען דאָס געריכט בעשטעטיגט אַ מין פּראָ־וואָקאַציע מצד די יודען פאַרוואָס האָט דאָס גע־ריכט פערזעהען אַזאַ וויכטיגען עדות, ווי דער סטאַראָסטע טראַמערגוס, וועלכער האָט ערקלערט, אַז די דאָזיגע „פּראָוואָקאַטאָרען" יודען האָבען די גאַנצע צייט איהם פאָרגעשטעלט די טרויעריגע לאַ־גע פון די יודען און אפילו געוואָרענט געגען געשעהענישען אין טאָג ווען די געשעהענישען זע־נען פאָרגעקומען, טאַקע פאַר'ן 9 מערץ 1936. די דאָזיגע אין טויט־שרעק־לעבענדע יודען, וועלכע האָבען געפאָדערט פּאָליצייאישע שוץ אויף דעם שרעקליך פאָראויסגעזעהענעם טאָג פון 9 מערץ, די דאָזיגע יודען אָנערקענט מען פאַר די פּראָוואָ־קאַטאָרען פון געשעהענישען..

כדי פעסטצושטעלען די ווירקליכע אַגרעסיוו־קייט און פּראָוואָקאַציע איז נויטיג פאָרצושטעלען די געשעהענישען לויט דער רייה. דער בעשולדי־

ווער זענען די מערדער פון די מינקאָווסקיס?

פון 43 אנגעקלאגטע האט מען נאר קאנפראנטירט 38

(ענדע פון דער 4-טע זייט)

...קאַטעגאָרישע בעהויפּטונג פון ...ש מינקאָווסקי, וועלכער האָט בעת דער געריכטס פערהאַנדלונג, אָנגעוויזען אויף די 4 בעשולדיגטע, ...יי האָבען געשלאָגען זיין פאָטער"...

עס איז גאַנץ פשוט די זאַך; טאַקע דערפאַר ...הערש מינקאָווסקי האָט אָנגעוויזען, אַז די ...זעלביגע 4 האָבען געשלאָגען זיין פאָטער, האָט ...זיי אַוועקגעזעצט אויף דער בעשולדיגונגס-...בענק. און אויב זיי זענען געזעסען האָט ער טאַקע ...אַמאָל געדאַרפט אויף זיי אָנווייזען.. ווען ...הערשל מינקאָווסקי וואָלט בעת דער אויספאָרשונג ...אָנגעוויזען אויף אייבע און בעת'ן פּראָצעס אויף ...אַ צווייטן וואָלט דאָס געווען אַנ'אַרגומענט פריי־ ...צושפּרעכען די בעשולדיגטע.

2) דאָס קרייז־געריכט זאָגט ווייטער אין די ...: אויב הערשל מינקאָווסקי וואָלט אמת ...וואָלט יוסף מינקאָווסקי געדאַרפט דער־ ...ווערען נאָך אין שטוב ווען 4 מענשען מיט ...האָבען איהם געשלאָגען און ער וואָלט נישט ...אַרויסלויפען אין פאָדער־הויז אַריין....

די דאָזיגע בעהויפּטונג איז איבערהויפּט אַ ...: מען קאָן געשלאָגען ווערען פון 10 ...און עס זאָל נאָך אין משך פון אַ געוויסער ...אין מענשען בלייבען אַ פונק פון לעבען, ...גיט איהם די מעגליכקייט צו מאַכען אַ פּאָר ...עס איז דאָך בעוואוסט, אַז מענשען, וועלכע ...שטערבליך פערוואונדעט קענען נאָך אַ געוויסען ...לויפען, געהען...

און צוליב די דאָזיגע אַרגומענטען זענען אָפּ־ ...געוואָרפען דיסקוואַליפיצירט געוואָרען דאָס עדות זאָ... פון הערש מינקאָווסקי !!

אָבער וואָס עס צוקלאַפּט איינגאַנצען די דאָזיגע ...פון קרייז־געריכט איז דאָס עדות זאָגען פון ...רעגולסקי, דער דאָזיגער עדות זאָגט:

„כ'האָב געזעהען, ווי מינקאָווסקי, מיין לאָ־ ...סאַר איז אַנטלאָפען און אומגעפאַלען אין פאַ־ ...שוין אַ צושלאָגענער און דריי יונגעלייט ...איהם געשלאָגען מיט שטעקענס. אַ ליגענ־ ...

אַלזאָ האָבען מיר שוין אַ גאָר בעגלויבטען ...

3) דאָס קרייז־געריכט זאָגט אויך אַ געוויסען אָרט, אַז ער ווייסט נישט גענוי וואו דאָס פער־ ברעכען איז פאָרגעקומען, זאָגט אָבער, אויך נישט ברענגענדיג קיין בעווייזען דערצו, אַז אויב הערשל מינקאָווסקי האָט זיך בעהאַלטען אונטערן בעט — האָט ער אין אַזאַ פּאָזיציע נישט געקענט אָבסערווירען די אָנפאַלער. דאָס קרייז־געריכט פערגעסט אָבער, אַז אויב די אָנפאַלער האָבען געוואָלט צו צעברעכען דריי קעפּ פון דער פאַמיליע מינקאָווסקי און אַרויסציהען פון אונטערן בעט דעם 6-יעהריגען שמואליק מינקאָוו־ סקי און אויך איהם דעם קאָפּ צו צעבראָכען און אַז הערשל מינקאָווסקי האָט זיך ערשט דאַן בע־ האַלטען אונטערן בעט, איז נישט בעוויזען קיין שום שטערונגען, אַז די אָנפאַלער האָבען געקענט בעאָבאַכט ווערען דורך הערשל מינקאָווסקין אין דער צייט ביז ער האָט זיך בעהאַלטען. עס איז אויך ווערט צו דערמאָנען, אַז אונטער דעם זעל־ בען בעט, אָבער פריהער און טיפער איז געווען פערבעהאַלטען עלי מינקאָווסקי, דער האָט אָבער קיינעם פון די אָנפאַלער נישט געזעהען און אויך קיינעם פון זיי נישט בעשולדיגט.

נאָכדעם אַנאַליזירט אַדוו. פעניגשטיין דאָס עדות זאָגען פון גבריאל מינקאָווסקי אין צוזאַמענ־ האַנג מיט דער עקספּערטיזע איבער איהם, נאָכ־ דעם וואָס עס האָט געזאָגט שמואל מינקאָווסקי — און קומט צום אויספיהר, אַז די מערדער פון די מינקאָווסקיס זענען בעפרייט געוואָרען.

צום סוף פאָדערט אַדוו. פעניגשטיין, אַז די שולדיגע זאָלען בעשטראָפט ווערען און אַז עס זאָל אין אַכט גענומען ווערען די פאָדערונגען פון די ציווילע מאָהנער און דעם טייל, וואו זיי זענען פון קרייז־געריכט נישט אין אַכט גענומען געוואָ־ רען און פיהרט צום סוף אויס, אַז נאָר אין דעם פאַל וועט די גערעכטיגקייט זיגען.

רעדע פון אדוו. הארטגלאס

...קיין רעדע האָט אַדוו. האַרטגלאַס אָנגעהויבען ...מיט אַ פּאָלעמיק מיט'ן פּראָקוראָר, וועלכער האָט ...אָנהויב פון זיין בעשולדיגונגס-רעדע גע־ ...וועגען דער נויטווענדיגקייט פון אַ צוויי־ ...טער בעלויכטונג פון פשיטיקער ענין, אָבער ...אַ מינוט שפּעטער, ווען ער האָט גערעדט ...די צאָהל פערהעלטניש פון ביידע בעפעלקער־ ...ונגס-גרופּען אין טאָג פון 9 מערץ אין פשיטיק, ...ער נאָר אויף דער זייט פון די קריסטען געזעהן ...און פרויען.

דאָס געריכט פערזיכערט אין די מאָטיוון — ...אַדוו. האַרטגלאַס — אַז דער מאַטעריאַל, וואָס ...געזאַמעלט געוואָרען פון די עדות-ערקלערונגען ...געווען אַ וואַקלענדיגער, צוליב וואָס דאָס גע־ ...ריכט האָט געמוזט ענטשיידען אויפ'ן סמך פון ...דירעקטען איינדרוק און איז געקומען צו דער אי־ ...בערצייגונג, אַז די יודישע עדות האָבען זייערע בע־ ...אָבאַכטונגען איבערגעגעבען מעהר סוביעקטיוו. צו־ ...ליב די דאָזיגע סיבות גלויבט נישט דאָס געריכט ...אין אַ סך פאַלען די יודישע עדות, זעהענדיג אין ...זייערע ערקלערונגען סתירות. דאַגעגען גלויבט עס ...די קריסטליכע אַליביסטען. דערפון זענען ענטשטאַנען ...נישט נאָר בעפרייאונגס - אורטיילען, נאָר אויך ...די פערשידענאַרטיגע בעאורטיילונג פונ'ם כאַראַק־ ...טער פון די געשעהענישען און אויך צום סדר ...פון די געשעהענישען.

אָט איז למשל איין ביישפּיל: דאָס געריכט ...האָט פעסטגעשטעלט אין די ערקלערונגען פון ...עדות משה בערנשטיין נישט קיין קליינע סתירה. ...און נעמליך: בערנשטיין האָט אין געריכט גע־ ...זאָגט, אַז „זאַריכטאַ האָט אַ שאַקעל געטון מיט דער ...לאַניצע שרייענדיג: „מיר וועלען דערהרגענען די ...יודען!", אין דער אויספאָרשונג אָבער האָט ער ...גאָרנישט געזאָגט וועגען דעם „שאַקעל" דאַגעגען ...האָט ער ערקלערט: „זאַריכטאַ האָט געהאַט אַנ'אָר־ ...טיק, און האָט געשלאָגען די פויערים, וואָס זע־ ...נען אַהיימגעפאָהרען". אָט איז אַ סובטעלער אַנאַ־ ...ליז פון די בעגריפען: „ער האָט אַ שאַקעל געטון ...אָדער האָט געשלאָגען?" אָט וואָס עס הייסט אַרונ־ ...טער די גלויבענסווירדיגקייט פון עדות!

צווייטער ביישפּיל: דער יודישער עדות פשיבי־ ...שעוויטש, וועלכער האָט אין זיינע ערקלערונגען בע־ ...שולדיגט די בעפרייטע וולאַזלאָ און וויעזשביצקי ...האָט אויף דער אויספאָרשונג ערקלערט, אַז נאָר ...איינער פון די אָנפאַלער האָט געהאַט אַ מעסער. דאַ־ ...געגען אין געריכט האָט דער עדות אָנגעגעבען, אַז ...וולאַזלאָ האָט איהם פערוואונדעט מיט אַ מעסער. ...דער דאָזיגער פרט דיסקוואַליפיצירט דעם עדות ...אין די אויגען פון געריכט און איז גורם די בע־ ...פרייאונג פון אָנפאַלער. אָבער די געריכטליך-מעדי־ ...צינישע אונטערזוכונג האָט דאָך פעסטגעשטעלט ...ביי פשיבישעווסקי'ן אַ וואונד פון אַ מעסער-שטאָך. ...די דאָזיגע וואונד האָט פשיבישעוויטש בעקומען ...טאַקע בעת די געשעהענישען...

איין עדות איז נאָר אויסגעצייכענט געוואָרען ...דורכ'ן געריכט פאַר זיין אמת עדות זאָגען. דאָס ...איז בעקער טאַבער. און וואָס האָט אַזוינס טאַבער ...ערקלערט? ער האָט געזאָגט, אַז ער ווייס נישט ...גענוי, ווער עס האָט ביי איהם ראַבירט. טאַבער האָט אַלזאָ נישט צוגעשטעלט דעם געריכט קיין פאַקטישען מאַטעריאַל געגען די ווירקליכע שול־ דיגע אין די אונרוהען. נישט אַלע יודען האָבען זיך אָבער געקענט ענטשליסען אויף דעם, אַז צוליב מורא זאָלען זיי נישט דערקענען די פערזאָנען, וועל־ כע האָבען זיי געפּייניגט און פערניכטעט זייער פערמעגען.

אין ווייטערדיגען טייל פון זיין רעדע אַנאַליזירט אַדוו. האַרטגלאַס די ענטשטעהונג פון די געשעה־ ענישען און די בעלייכטונג פון די מאָטיוון פון פסק-דין. אַלץ האָט כלומרשט זיך אָנגעהויבען פון צושלאָגען אַ פויער דורך די אָנגעקלאַגטע היבער־ בערג און פעלדבערג, וואָס האָבען מאַרשירט אין דער שפּיץ פון אַ המון יודען. דער פּראָקוראָר האָט דאָ היינט ערקלערט, אַז די דאָזיגע טעזע האָבען בע־ שטעטיגט 14 עדות. אָבער נישט 14 נאָר 13, און זיי האָבען נישט בעשטעטיגט נאָר — אומגע־ וואָרפען. ווייל יעדער פון די קריסטליכע עדות האָט בעשטעטיגט עפּעס אַנדערש. די מיינונגס-פערשידענהייטען זענען געגאַנגען אַזוי ווייט, אַז די ווערסיע וועגען איין כלומרשט יונגעל, האָט זיך פערוואַנדעלט אין אַ דערציילען וועגען צוויי יונגלעך.

אַלץ און אַלעם: 13 עדות — 13 ווערסיעס, איין יונגעל — צוויי יונגלעך, 13 ווערסיעס און טויזענד סתירות.

ווייטער ציטירט אַדוו. האַרטגלאַס די סתירות צווישען דעם „קרוין-עדות, דעם בערוהיגער" — זשאַביצקי, און די ערקלערונגען פון די פּאָליציאַנטען.

דער עדות זשאַביצקי ווערט אין די מאָטיוון אַוועקגעשטעלט אַלס אַ מוסטער פון אַנ'אמת-זאָגער. אָבער דער אָנהויב פון די געשעהענישען מיט סטשאַלקאָווסקי'ן דערמאָהנט איינגאַנצען נישט אין דער רעלאַציע פון עדות זשאַביצקי. די ערקלערונגען וואָס עס האָבען אָפּגעגעבען וועגען דעם ענין די פּאָליציאַנטען אַניאַלעק, מערטי און באַוויצקי.

און דער זעלבער עדות זשאַביצקי האָט דאָך, לויט די ערקלערונגען פון עדות פּינקוס פרידמאַן וואָס זענען אויך בעשטעטיגט געוואָרען דורך די איבריגע עדות-פּאָליציאַנטען, בערוהיגט דעם המון צוזאַמען מיט.. פראַנצישעק וולאַזלאָ, מיט וועלכען ער איז שפּעטער געגאַנגען אויף אַ כוסה. און אין אַ מינוט אַרום האָט שוין וולאַזלאָ פאַר'ן פּאָליציי־ פּאָסטען געדראָהט מיט אַ קלאָניצע... און דאָס בילד איז פערטיג: וולאַזלאָ איז דורכ'ן געריכט פערמשפּט געוואָרען.

ווען מען זאָל אַלזאָ אָנווענדען די זעלבע מאָס צו אַלע עדות, ווען מען זאָל בעהמען אין אַכט אַלע סתירות, אויך אין די ערקלערונגען פון די קריסטליכע עדות, וועלען מיר בעקומען אַנ'אַנדער בילד פון די געשעהענישען. דאַן וועט זיך אַרויס־ ווייזען, אַז די אָנגעקלאַגטע בוקאַטשיק, קאַצפּערסקי, וואַיטשיק, פלאַרטשאַק און קוביאַק זענען אַרויס אין דער ריכטונג פון מאַרק, אויף וועלכען עס איז נאָך דאַן געווען רוהיג, און האָבען אָנגעהויבען די אַנטי-יודישע עקסצעסען. די לאָזונג איז דאָ געווען דער רוף פון קאַצפּערסקי'ן: „שנעלער, ווייל פּאָליציי וועט קומען!" בוגאַיטשיק האָט דערויף געגענפּאַרטיי: „כלאַפּצעס, צו דער אַרבייט!"

און קוביאַק האָט זיך באַלד גענומען צו „מע־ שים": ער האָט געשלאָגען דאַלמאַנען. צווישען די „מעשים" פון פלאַרטשאַק'ן און וואַנטאַרסקי'ן, וואָס האָט זיך נישט געפינען אין בעשולדיגונגס - אַקט האָט זיך אויך געפינען דאַלמאַנ'ס דלות'דיגער סטראַ־ גאַן, פון וועלכען מען האָט צוגערויבט די סחורה.

אַדוו. האַרטגלאַס בעווייזט דאַן ווייטער אויפ'ן יסוד פון די געריכטס - פערהאַנדלונגען, אַז דער 9 מערץ איז אין פשיטיק שוין פון לאַנג געווען צוגעגרייט דורך די ענדעקיזירטע פויערים. עס איז אפשר נישט געווען קיין פּרעציזירטער פּלאַן איינ־ צואָרדענען אַ פּאָגראָם, מען האָט זיך אָבער צוגע־ גרייט אויף „יעדען פאַל". און דער פאַל האָט זיך געמאַכט. ווען צוויי פּאָליציאַנטען האָבען אַרעסטירט סטשאַלקאָווסקין, האָט זיך באַלד געפונען הילף מצד די קאָלעגען אַזאַ קרבנותפולע הילף, אַז זי האָט זיך נישט בעגנוגענט מיט אָפּשלאָגען סטשאַלקאָווסקין, נאָר האָט אויך אָנגעגריפען דעם פּאָליציי-פּאָסטערונעק.

— איך בין נישט מסכים — זאָגט אַדוו. האַרט־ גלאַס — מיט איין פּרט פון קלוגע פעניגשטיינ'ס רעדע. עס קען זיין, אַז די לאָזונג „סוואַי דאָ סוואָגאָ" איז היינט נישט שטראָפבאַר. אָבער אין ליכט פון די אַרטיקלען פון דער אַפּריל-קאָנסטיטוציע, דאַרף אונבעדינגט געהאַלטען ווערען פאַר אַ פער־ ברעכען די אויפפאָדערונג פון אַזאַ אינהאַלט: „געה נישט צו דעם יוד!"

דאַן געהט אַדוו. האַרטגלאַס איבער צו דער אָפּשאַצונג פון די ערקלערונגען פון די עדות, וואָס האָבען צוגעשטעלט אַליבי פאַר די בעשולדיגטע פויערים. הגם לויט דעם בעשולדיגונגס-אַקט און דעם אורטייל זענען אַלע פויערים אַנטלאָפען פון דער שטאָט, ווייזט זיך אָבער דאָך אַרויס, אַז יעדער בעשולדיגטער פויער האָט עטליכע עדות אַליביסטען. אַלזאָ די דאָזיגע עדות — די פויערים — זענען עפּעס נישט אַנטלאָפען. וואָס בעדייט דאָס, אַליבי אָדער — קרימינאַל? די געריכטס-פערהאַנדלונג האָט פעסטגעשטעלט, אַז עס איז געווען עטליכע הונדערט אָנפאַלער און דער בעשולדיגונגס-אַקט רעכענט אויס נאָר 43. וואו האָבען זיך אַהינגעטון די איבריגע? מיר מוזען זיי זוכען צווישען די אַליביסטען. איין האַנד וואַשט די צווייטע.

בעהמען מיר אַלס ביישפּיל די דערקלערונגען פון עדות ראַגולסקי, דעם אייגענטימער פון הויז, אין וועלכען עס זענען ערמאָרדעט געוואָרען די מינ־ קאָווסקיס. ראַגולסקי האָט ערקלערט, אַז ער האָט נישט געזעהען די פּנימ'ער פון די מערדער, ווייל זיי זענען געשטאַנען צו איהם מיט די פּלייצעס.

ווי לאַנג האָט זיך ראַגולסקי צוגעקוקט צום שרעקליכען מאָרד, נישט זעהענדיג ווער עס זענען די מערדער? ער האָט ערקלערט, אַז גאַנצע 10 מי־ נוט. אַלזאָ אין משך פון 10 מינוט איז נישט גע־ לונגען אויפצודעקען די אונהיימליכע אינקאָגניטאָ פון די מערדער. ביי גאַנצע 10 מינוט... צי קען מען זיך דאָס פאָרשטעלען?!!

דער רעדנער געהט דאַן איבער צו רעדען וועגען דעם, פאַרוואָס עס זענען דורכ'ן געריכט דיסקוואַליפיצירט געוואָרען די ערקלערונגען פון דעם יתום גבריאל מינקאָווסקי.

דאָס געריכט האָט נישט געגלויבט, אַז דעם יונגעל איז צוריקגעקומען דער זכרון. דער בע־ שולדיגונגס-אַקט זאָגט, אַז פון די מערדערליכע קלעפּ זענען ביי איהם 20 טעג געווען פּאַראַלי־ זירט די זכרון-צענטרען אין מוח. ווען האָט מען גבריאל'ן אויסגעהערט אין דער אויספאָרשונג? דעם 23 מערץ, אַלזאָ 14 טעג נאָך דעם שלאָגען. און וואָס פאַר אַנ'אויספיהר איז צו מאַכען דערפון, וואָס ער האָט פון צווישען די פויערים-בעשולדיגטע, וועל־ כע מען האָט איהם דאַן געוויזען, קיינעם נישט דער־ קענט אַלס די מערדער?! פון וואַנען איז די זיכער־ קייט, אַז צווישען די קאָנפראָנטירטע פויערים האָ־ בען זיך געפונען די 4 מערדער, וואָס זענען אָנגע־ וויזען געוואָרען דורך הערש מינקאָווסקי?

אין פּראָטאָקאָל פון דער קאָנפראָנטאַציע רעדט זיך, אַז עס זענען געבראַכט געוואָרען 38 בעשול־ דיגטע, בעת די בעשולדיגונג נעמט אַרום 42 קריסטען. דער חשבון שטימט עפּעס נישט מיט 4 פערזאָן.. וואָס זענען דאָס פאַר אַ פערזאָנען?...

אַדוו. האַרטגלאַס ענדיגט מיט אַ שטאַרקען אַקאָרד: נישט וועגען די מינקאָווסקי'ס געהט מיר אין דעם מאָמענט. די מינקאָווסקיס געהערען שוין צו דער וועלט פון די פערשטאָרבענע — טראַגיש פערשטאָרבענע. גאָרנישט און קיינער וועט זיי נישט צוריק לעבעדיג מאַכען. איצט האַנדעלט עס זיך וועגען 3.000.000 לעבעדיגע בירגער, פון פּוילען, וועלכע דאַרפען האָבען אַ יורידישען שוץ. עס האַנדעלט זיך וועגען די דריי מיליאָן, וואָס מו־ זען איבערלעבען מינסק-מאַזאָוויעצק'ס, זאַמבראָוו'ס, סאָקאָל'ס, שביאַדאַוו'ס...

בעת די רעחוש פון די צוויי יודישע ציוויל־מאָהנער, האָבען מאַנכע פון די ענדעקישע אַדוואָקאַטען זיך ערלויבט צו שמייכלען און אַרויסגעוויזען הויי־ טערקייט, ספּעציעל האָט זיך דערין אויסגעצייכענט דער אַדוו. ביאַלאָווסקי פון זאַמאָשטש. זייערע פּנימ'ער האָבען אָבער בעקומען אַ גאָר אַנדער אויס־ זעהן, ווען עס האָבען גערעדט די קריסטליכע ציוויל מאָהנער.

דער ערשטער פון זיי האָט גערעדט

אדוו. ביעדזשוויעדזש

זיין רעחש האָט זיך זעהר געפּאַסט פאַר אַנ'ענ־ דעקישען מיטינג.

אָנגעהויבען האָט ער מיט אַ ווענדונג צום גע־ ריכט וועגען בעשטעטיגען דעם אורטייל פון דער ערשטער אינסטאַנץ. זאָגט איהם אונטער זיין קאָלעגע אַדוו. קאָוואַלסקי: „ניין, פערלאַנגט, אַז מען זאָל די יודען העכער די שטראָף!" און דאַן לאָזט ער זיך אַריין אין אַנ'אָפּהאַנדלונג פון די פשיטיקער גע־ שעהענישען. דאָס איז נישט בלויז פשיטיק — שרייט ער אויפ'ן קול — דאָס איז אַ גרויסער פּראָצעס דער־ פאַר, ווייל פשיטיק איז נאָר איין רינגעלע פון אַ גרוי־ סען פּראָצעס, וואָס קומט איצט פאָר איבער'האַלב דעם פּוילישען פאָלק. די יודען אין פשיטיק האָבען זיך געגרייט צום 9-טען מערץ, נישט דערפאַר, ווייל עמיץ האָט זיי בעדראָהט מיט לעבען, נאָר ווייל זיי האָבען געוואָלט אויסנוצען די פּאָליציי צו בעקעמפען דעם עקאָנאָמישען באָיקאָט געגען יודען. דערפאַר זענען זיי געלאָפען מיט דענונציאַציעס. דער יודישער צד דערמאָנט דאָך נישט קיין איין פאַקט, אַז די פויערן זאָלען זיך האָבען גערייט. די אויספאָרשונג האָט געדויערט זעהר לאַנג און איז געווען אַנ'אָביעקטיווע, דאָך איז נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז די פויערן זאָלען זיך האָבען פאָרבערייטעט. מען האָט נישט געפונען קיין געווער, קיין רעוואָלווערען. וואָס רעדן איז געשעהן? די פויערים איז שלעכט. לויט דער סטאַטיסטיק פון קאָניונקטור אינסטיטוט האָבען אין יאָהר 1929 פערדינט 14 מיליאָן קליינהענדלער צו 1040 זל. אַ יאָהר און פויערים האָבען פערדינט צו 600, צו 550 און נאָך אַנדערע 490 זל. אַ יאָהר. אין יאָהר 1933 איז די לאַגע געוואָרען נאָך ערגער, פויע־ רים האָבען פערדינט צו 250 זל. אַ יאָהר. דערפאַר מוזען די פויערים קומען אין די שטעט, דערשרעקען זיך די יודען, עס דראָהט זיי די געפאַהר צו פערלי־ רען דעם מאָנאָפּאָל אויפ'ן האַנדעל. זעהן די יודען, אַז דער פויער ווערט זייער שונא, דאָס מוז אָבער אַזוי געשעהן. דער פויער מוז אַריינדרינגען אין האַנדעל. די דאָזיגע בעוועגונג אין די דערפער אַרום ראַדאָמער פּאָוויאַט איז נישט קיין נייעס. דאָס איז שוין געטון געוואָרען אין פּויזנער און אין פּאָמערנער געגענדען.

אויב יודישע אַדוואָקאַטען אַנטערסטיצען שוין, אַז די לאָזונג פון „סוואַי דאָ סוואָגאָ" איז בערעכטיגט, ווער־ לען זיי שוין אָנערקענען אויך, אַז „גיע איזיש דאָ זשידאַ" איז אויך ריכטיג.

נאָך דער האַזיגער ווייטשווייפיגער אייגלי־ טונג, הויזט דער רעדנער איבער די יודישע אָנגע־ קלאַגטע, אָט הייסט איינער באַנדאַ און דער אַלטער 68-יעהריגער פעלדבערג איז זייער פיהרער. באַנדאַ האָט געהאַלטען אַ רעוואָלווער, פרידמאַן אַ רעוואָל־ ווער און ער האָט טאַקע געשאָסען. נאָך אַנדערע יו־ דען האָבען געהאַט רעוואָלווערען דאָס בעווייזט, אַז די יודען און נאָכמעהר די יונגערע יודען זענען גע־ ווען אַגרעסיוו, כדי אָפּצושרעקען די פּאָלאַקען, אַז זיי זאָלען זיך נישט כאַפּען צום האַנדעל. און ווי שרעקליך איז — נעהמט זיך רעדנער אַ דראַמאַטי־ שען טאָן — ווען אין אונזער אייגענעם לאַנד האָבען יודען מיט רעוואָלווערען אין די הענד געיאָגט אי־ בערן מאַרק די פויערים, גלייך ווי זיי וואָלטען גע־ יאָגט אַ סטאַדע בהמות.

דאַן קומט אַ יעזואיטיש ווערטעל:

— מיר געהט נישט דערין, אַז מען זאָל אָפּנעהמען ביי יודען דאָס ברויט נאָר איך וויל, אַז פּאָלאַקען זאָל האָבען ברויט.

צום שלוס פון זיין רעדע פערוואַנדעלט ער זיך אין אַ פּאָעט און שילדערט אַזאַ בילד פון באַחרית הימים:

— עס קומט אַ צייט, ווען מיר וועלען ענדליך דערזעהן אונזער פויער אין אַ ווייסען פאַרטוך אַלס שפּייז-קרעמער, אַנ'אַנדערן פויער מיט אַ פּעקעל אויף דער האַנט פערקויפען סחורה איבער די שטובען, אַ פויער ביי אַ סטראַגאַן אויפ'ן מאַרק, מיט איין וואָרט — אומעטום דער פויער אויפ'ן אָרט פון יוד.

נאָך דער דאָזיגער רעדע, וועלכע האָט געדויערט 20 מינוט, קומט דער „טשוואַק", די „באָמבע" פון דער ענדעקישער פערטיידיגונג. עס נעהמט אַ וואָרט דער צווייטער ציוויל-מאָהנער, דער שטאָלץ פון דער ענדעציע, דער לאָדזשער „העט'ר", דער סאָמעראַגעג פיהרער, דער

קאוואלסקיס למדנות

אויפ'ן אפעלאציע־פראצעס אין לובלין

ווי מיר האָבען שוין פרייטאָג מיטגעטיילט האָט דער „פיהרער" פון די לאָדזער ענדעקעס געהאַלטען אויף דעם לובלינער אַפּעלאַציע-פּראָצעס אַנ'אויסערגעוועהנליך יודענפרעסערישע רעדע. מיר ברענגען דאָ נאָר איינציגע פּערל פון דער דאָזי־ גער „דרשה":

לויט דעם אַדוו. קאָוואַלסקי זענען די יודען שולדיג אין דער אַטמאָספערע, וואָס האָט זיך גע־ שאַפען אַרום פשיטיק. ווי שטענדיג טרייבען אויך אין דעם פאַל די יודען איבער.

די יודען רעדען וועגען טעראָר — קלאָגט זיך אַדוו. קאָוואַלסקי — און דאָ האָסטו, זענען געזעסען נאָר 8 יודישע אָנקלאַגטע וועגען טעראָר אין פשיטיק בעת דאָרט וואוינען 2,400 יודען.

ווען עס וואָלט ווירקליך געווען אַ טעראָר, וואָלטען נישט געווען עטליכע אָנקלאַגטע, נאָר

(ווייטער זעה 11-טע זייט)

ענגלאנד איז שפיץ פון בעוואפנונג-געיע[...]

עס ווערט אויך צוגעגרייט א געזעץ-פראיעקט וועגן אלגעמיינעם מיליטער-דינס[...]

ענגלאנד האט אנגעפיהרט מיט דער ענטוואפ- נונגס קאנפערענץ אזוי לאנג ווי מען האט גערעדט וועגן ענטוואפנונג. ענגלאנד פיהרט אן מיט דער בע- וואפנונגס-געיעג אין מאמענט ווען זי האט זיך איבער- צייגט, אז ענטוואפנונג איז א אומרעאליזירבארער חלום. און איהר בעוואפענונג פיהרט זי איצט אדורך מיט אזא אימפעט און ענערגיע מיט וועלכער זי האט בעת דער גרויסער מלחמה בעוויזען דאס וואונדער אין משך פון א גאנץ קורצער צייט אויפצושטעלען פון גארנישט א ריזען ארמעע.

אין אלע אינפארמאטארען ווערטער די איראפעאי- שע בוואפענונגען ווערט אנגעוויזען אז ענגלאנד האט אנ'ארמעע פון 107.000 מאן און אין די בעוואפע- נונגס-טאבעלע פערנעהמט זי דעריבער דאס 10-טע ארט אין איראפא, הינטער די קליינע יוגאסלאוויען און טשעכאסלאוואקייען.

אין דער ווירקליכקייט אבער דארף מען אין קעניג- רייך זעהען א הערשער וואס בעפעהלט איבער אנ' אנ'ארמעע פון 630,000 מאן, ד.ה. די דריטע אין דער צאהל נאך ראטען-פערבאנד און דייטשלאנד) געוואפענטען כוח אין דער וועלט.

מען קען דאך ווירקליך נעהמען אין אכט נאר די 4 דיוויזיעס פון דער שטענדיגער ארמעע, וואס געפי- נען זיך אויף דער אינזעל און נישט צורעכענען די 140.000 מאן טעריטאריאלע ארמעע, וואס געפינט זיך אויף הערזעלבער אינזעל: ווייל אז מען בערע- כענט די סאוויעטישע ארמעע רעכענט מען אויך צו די טעריטאריאלע ארמעע.

מען טאר אויך נישט פערגעסען אז ענגלאנד האט מיליטער מחוץ איראפע אויב מען נעהמט עס נישט אין אכט, דארף מען פון דער פראנצויזישער ארמעע ארויסרעכענען איהר קאלאניאל מיליטער און ביי ראַ- טען פערבאנד דארף מען ארויסרעכענען די ארמעע אויפן ווייטען מזרח, וועלכע געפינט זיך אויך מחוץ איראפע.

ענגלאנד האט אין אינדיען א ארמעע פון 330.000 מאן, אין אויסטראליען 47.000, אין ניי-זעעלאנד 34.000, אין דרום אפריקע 7.000 מאן, אין קאנאדע 10.000 (די אירלענדישע ארמעע פון 8000 מאן רע- כענט מען נישט.

אין די דאמיניומס בעשטעהען די ארמעען פון שטענדיג (געדונגען) מיליטער און פון טעריטאריאלע (פריוויליגע) און אין אינדיען איז פאראן א גאנץ קאמפליצירטער סיסטעם: א רעגולערע ארמעע פון ענגלענדער מיט א נישטיגען צוגאב איינגעבוירענע, א רעגולערע ארמעע פון איינגעבוירענע מיט צום טייל ענגלישע אפיצירען, צום טייל אינדישע אפיצירען, אן אינדישע טעריטאריאלע ארמעע, א געהילפס אר- מעע פון ענגלענדער וואס וואוינען אין אינדיען און טרעטען פריוויליג אריין אין דער דאזיגער מיליץ, א אינדישער ארמעע רעזערוו-וואר פון די איינגעבוי- רענע וואס האבען ערפילט זייער מיליטער פליכט און ענדליך דאס מיליטער פון די אינדישע מלוכות, וועלכע עס איז ערלויבט צו האבען צוזאמען 30.000 סאלדאטען.

דער סיסטעם פון קאמפלעטירען די ארמעען איז אין יעדען דאמיניום א אנדערער. אין ניי-זעעלאנד איז דאס געהערען צו דער טעריטאריאלער ארמעע א חוב פאר יעדען בירגער אין עלטער פון 17 ביז 55 יאהר, אין קאנאדע טרעטען נאר פריוויליגע אריין אין דער ארמעע, אבער בעת א מלחמה קען ערקלערט ווערען א אלגעמיינע מאביליזאציע פון אלע מענער אין עלטער פון 18 ביז 60 יאהר. אין דרום-אפריקע איז דער אנטייל אין דער מיליץ א פריוויליגע.

ווען מען זאל אפילו נישט נעהמען אין אכט די ארמעען פון די דאמיניומס בלייבט נאך איבער א מעע פון ענגלענדער, וואס וואוינען אין אינדיען און ליע און אינדיען מיט וועלכע לאנדאן קאן פולשטענ- דיג דיספאנירען.

פערשטעהט זיך, אז די גאנצע מאסע מיליטער קען נישט אנגעווענדעט ווערען אין יעדען פונקט פון דער ענגלישער אימפעריע: נאר א טייל פון דער אינדישער ארמעע קען ארויסגעפיהרט ווערען פון אינדיען, און נאר א טייל קען גענומען ווערען פון דער אינזעל. אבער עס מוז גענומען ווערען אין אכט, אז בעת א קלייגער מלחמה קענען די ארמעען פערדאָ- פעלט און פערדרייפאכט ווערען דורך דער מאבילי- זאציע פון די רעזערוויסטען, דערביי די ענגלישע ארמעע איז ; די בעסטע מאטאריזירטע ארמעע.

פאר א גרויסער מלחמה אבער ווערט פארגע- זעהען די שאפונג פון א גרויסער ארמעע, ענגלאנד האט אין דער וועלט מלחמה ארויסגעשטעלט ביז 70 דיוויזיעס, דאס איז געווען א נס, ווייל אנדערש קען מען נישט אנרופען דעם פאקט פון פארמירען אזא ריזיגע ארמיי אהן די געהעריגע פארבערייטונגען: דא האט זיך ארויסגעוויזען די אויסערגעוועהנליכע ארגאניזאציאנעלע פעהיגקייטען פון ענגלישען פאלק און די אויסערגעוועהנליכע פעהיגקייטען צום קאמף, דעריבער קען מען נישט בעטראכטען פאר אונבעדייטענד די מיליטערישע קראפט פון ענגלאנד בעזונ- דערס ווען מען בעהמט אין אכט, אז איצט ווערען צוגעגרייט געוויסע קאדרען. עס איז פערהאן א אָפי- צערישער לעהר קארפוס, וואס שליסט איין א עלטע- רע דיוויזיע פון סטודענטען און א יו.געדע פון שי- לער פון די עלטערע קלאסען פון די שולען — אין משך פון 4 יאהר לערנען זיי זיך צווישען די אנדערע לימודים די קריגס קונסט גרייטענדיג זיך אויפ'ן פאל פון א מלחמה צו דער ראל פון אפיצערען. צוזאמען זענען אין דעם קארפוס פערהאן 100,000 מאן. עס זענען אויך פערהאן 2,500 שיסער קלובען מיט 15,000 מיטגלידער. עס זענען פערהאן יוגענ- דליכע שיסער פערבאנדען, וואו מען לערנט זיך שי- סען און געוויסע קריגס איבונגען: דארט זענען אר-

גאניזירט ביז 200,000 יוגענדליכע. עגליך קען מען אויך אין א גרויסער מאס צו'עכענען אן ארום 500,000 יוגענדליכע, וואס געפינען זיך אין די סקויטען ארגאניזאציעס, מאכען אויך אדורך א גע וויסע מיליטערישע צוגרייטונג.

אבער דער וויכטיגסטער פאקטאר איז דער ענגלישער פלאט, האבענדיג אטאנאזש קריגס-שיפען, וואס איז גלייך צוזאמענגענומען דעם טאנאזש פון פראנקרייך, איטאליען און ראטען פערבאנד, האלטען די ענגלענדער פעסט אין זייערע הענד אלע פרייע וועגען.

אנערקענענדיג דעם ענגלישען פלאט אלס דעם שטארקסטען אין דער וועלט אין די ענגלישע יבשה ארמעע, וועלכע איז אמבעסטען מאטאריזירט און פערזעהען מיט דער קריגס טעכניק אלס א זעהר הויכער דעסאנט קראפט, מוז מען אבער צוגעבען אז וואס שייך דעם לופט פלאט איז ענגלאנד אפגע- שטאנען. לויט אפיציעלע ידיעות האט ענגלאנד איצט 1200 אעראפלאנען, אין דער צאהל זענען מסתמא נישט אריינגערעכענט די 500 אדער בעדייטענד מער אעראפלאנען, וועלכע פערזיכערען די ענגלישע הער שאפט אין איראק, אינדיען, עגיפטען, פאלעסטינע, עבר הירדן אדער און וועלכע בעדינען די באזען אין סינגאפור און האנקאנג. עס זענען דערין נישט אריינגערעכענט אויך די לופט כוחות פון די דאָ- מיניומס.

דעריבער האט זיך ענגלאנד איצט מיט אזא אימפעט א נעהם געטון אויסצובויען איהר לופט פלאט. ענגלאנד וועט איינגיכען איבעריאגען אלע אנדערע מלוכות אויך אויף דעם געביט און ווען ענגלאנד וועט אויך ביי זיך איינפיהרען דעם אלגע- מיינעם מיליטער דינסט — א געדאנק וואס איז שוין רייך געווארען אין די ענגלישע רעגירונגס ק[...] און וועט פערווירקליכט ווערען אין לעבען [...] וועט אויך רייף ווערען ביים פאלק. דאן וועט [...] לאנד זיין בעוואפענט פון קאפ ביז די פוס, [...] דער ארביטער פון שלום און מלחמה אין איר[...]

עמיר אבדולאה לאדט איין די קעניגליכ[...] קאמיסיע קיין עבר-הירדן

קאנפערענץ פון פערטרעטער פון אראבישע הערשער שאפט אין באנדאד א קאמיטעט פאר פערטיידיגונג פון ארץ-ישראל-אראבער — אפגעשטעלט אראבישע צייטונג פאר כלומרשטען בעריכט פון פערטרויליכער זיצונג פון קעניגליכער קאמיסיע

ירושלים, (יט"א טעלעגראפיש.) לויט מעלדונגען פון דער היינטיגער אראבי- שער פרעסע האט דער עמיר פון עבר-הירדן, אבדולאה, איבערגעשיקט דעם פארזיצער פון דער קעניגליכער קאמיסיע, לארד פיל, א בריף, אין וועלכען ער ברענגט צום אויסדרוק זיין מיי- נונג איבער דער לאגע אין א"י. אבדולאה קרי- טיקירט אין דעם בריף די מעטאדען פון דער א"י- רעגירונג צו לייזען דאס א"י-פראבלעם, און לאדט איין די קעניגליכע קאמיסיע צו בעזוכן עבר-הירדן. ווי-פיעל אמת עס איז דא אין דער דאזיגער מעל- דונג פון דער אראבישער פרעסע איז נאטירליך שווער פעסטצושטעלען.

לויט אן אנדער מעלדונג פון דער היינטי- גער אראבישער פרעסע, זאל זיך אין באג[דאד] מארגען (שבת) צונויפקומען א קאנפערענץ [פון] רעפרעזענטאנטען פון הערשער פון די אונאפ[הענ]- גיגע אראבישען לענדער (סאוד-אראביען, איר[אק], תימן און עה"י), כדי צו שאפען א קאמיטעט [פאר] דער פערטיידיגונג פון די א"י-אראבער פאר [דער] קעניגליכער קאמיסיע.

די אראבישע „אל-איסלאמיא" איז [...] אבגעשטעלט געווארען פאר פערעפענטליכן א [בע]- ריכט, אין וועלכען עס איז כלומרשט געווען אנ[גע]- געגעבען דער אינהאלט פון די ערקלערונגען [פון] דער הויך-קאמיסאר, סער ארטור וואוקאפ, [וואס ער] האבען געהאט אבגעגעבען אויף דער ער[שטער] פערטרויליכער זיצונג פון דער קעניגליכער קאמיס[יע].

אבדולאהס פינאנציעלע צרות

ער קען נישט קריגן קיין הלוואה ביי זיך אין לאנד און זוכט הלוואה אין א"י

ירושלים. (יט"א טעלעגראפיש)

היות דעם עמיר אבדולאה'ס בעמיהונגען צו בעקומען ביי דער עבר-הירדן-באנק א הלוואה פון 20 טויזענד פונט פאר דער לאנדווירטשאפט האָ- בען זיך נישט איינגעגעבען, מאכט איצט אבדולאה — ווי עס ווערט פערזיכערט — גרויסע אנשטרענ- גונגען צו בעקומען פאר דעם זעלבען צוועק א הלוואה אין דער הויך פון 15 טויזענד פונט פון דער א"י-רעגירונג.

געשלאסען די קאנפערענץ פון דער נ.צ.א. אין וויען

וויען, (י.ט.א.) נאך 2 טאגיגע בעראטונ- גען האט זיך דא געשלאסען די קאנפערענץ פון דער נ.צ.א., וועלכע האט אויסגעוועהלט די פריהערדיגע עקזעקוטיווע ערגענצט דורך ד"ר וואלפזאנג פאן ווייזעל און ד"ר אקציען. ד"ר אקציען וועט איבערנעמען די לייטונג פון פאלי- טישען רעסארט פון דער נ.צ.א. אין לאנדאָ.

אויף דער שלום-זיצונג האט וו. זשאבאטינסקי אויפגעפאדערט אנצושטרענגען אלע בעמיהונגען. כדי צו שטיצען די עליה קיין א"י. דער קאמף מיט דעם טראגישען מצב פון די יודען קען האבן ערפאלג בלויז דורך צוזאמענארבייט אין וועלט- מאסשטאב. זשאבאטינסקי האט קריטיקירט די מאגדאם-מאכט פאר איהר שטעלונג בעת די אונרוהען און בעזונדערס פאר נישט ענטוואפנען די אראבער.

עס איז געשאפען געווארען א פינאנץ-ראט אונטער'ן פארזיץ פון ד"ר רעטלער פון דאנציג, און עס איז דעקלארירט געווארן געוויסע סומע אין רשות פון וול. זשאבאטינסקי.

אימפאזאנטע לויה פון משה ביילינסאָן

תל-אביב, (יט"א טעלעגראפיש)

היינט איז פארגעקומען די לויה פון פער- שטארבענעם רעדאקטאר פון „דבר" משה ביילינ- סאן. די גאנצע ארבייט אין שטאט איז אויף דער צייט פון דער לויה אבגעשטעלט געווארען. אין דער לויה האט זיך בעטייליגט די גאנצע שטאָט- פערוואלטונג פון תל-אביב בראש מיט ישראל רוקח און דוב האָז. צו דער לויה איז אויך געקו- מען דער דיסטריקט-קאמיסאר פון יפו און פער- טרעטער פון אלע פיהרענדע יודישע ארגאניזאציעס און אינסטיטוציעס. אין דער לויה האט זיך בע- טייליגט אנ'עולם פון 20 טויזענד מאן. משה ביי- לינסאן איז געבראכט געווארען צו קבורה אויפ'ן אלטען תל-אביבער בית-עולם, נעבען קבר פון ד"ר חיים ארלאזאראוו.

ארום שמידט'ס בעזוך אין בערלין

30 טויזענט אויסגעשולטע נאַציס קעהרען זיך צוריק קיין עסטרייך

וויען, (יט"א טעלעג.)

אין צוזאמענהאנג מיט דעם בעזוך פון עסט- רייכישען אונטערשטאַטס-סעקרעטאר דר. שמידט אין בערלין, וואס ציהט איצט אויף זיך די אלגע- מיינע אויפמערקזאמקייט, ווערט אין די פאליטישע קרייזען בעשטעטיגט, אז אין משך פון די נעשפרע- כען וועט אויך ערלעדיגט ווערען די פראגע פון צוריקקעהר פון דעם „עסטרייכישען לעגיאן" פון ביירן קיין עסטרייך. עס האנדעלט זיך וועגען העכער 30 000 עסטרייכער, וועלכע זענען נאך דעם יולי-פוטש אנטלאפען קיין דייטשלאנד און האבען דארט דורכגעמאכט אנ'ענטשפרעכענדע „נאציאנאל-סאציאליסטישע אויסשולונג". אין בער- לין זאל אויך ערלעדיגט ווערען די פראגע פון אמנעסטירען די איבערגעבליבענע נאציס, וועלכע זיצען נאך אין די עסטרייכישע תפיסות. דייטשלאנד איז גרייט צו מאכען גרויסע קאנצעסיעס, כדי צו בעוועגען עסטרייך אריינצולאזען די אנטלאפענע נאציס.

דער דאזיגער שריט וואלט, נאטירליך, נישט געבליבען אהן איינפלוס אויף די אינערליך-פאלי- טישע בעציהונגען אין עסטרייך.

פיהרער פון די קוואקערס האלט אפ א קאנפערענץ מיט מ. מ. אוסישקין

ירושלים, (יט"א טעלעגראפיש)

דער פיהרער פון די קוואקערס אין [...] אליוועך, האט היינט אבגעהאלטען א לענגע[רע] קאנפערענץ מיט'ן פרעזידענט פון ציוניסטי[שען] אקציאנס-קאמיטעט מ. מ. אוסישקין.

אראבישע באנדיטען = אנפאלן אין א"י

דערהרגעט אנ'אראביש קינד

ירושלים, (יט"א טעלעגראפיש)

אראבישע באנדיטען האבען היינט דערמ[...] אויף טויט אנ'אראביש קינד, א יונגעל פון 8 י[אהר] אין הויז פון אנ'אראבישען שומר פון א [...] נישט ווייט פון בית-דגן. די באנדיטען ה[אבען] אויסגעפיהרט דעם אנפאל מיט רויב-צוועק[ען]. וועגען פערשידענע אראבישע רויבעריי[ען] ווערט אויך מיטגעטיילט פון אנדערע געגענ[טען] אין לאנד.

Dr. med.
HALTRECHT
ספעציעל-ארצט פאר הויט-,געשלעכטס קראנקהייטען און מענער-שוואכע
האט זיך איבערגעצויגען פון פעטריקאווער 10 אויף
161 פיעטריקאווער 161
טעל. 245-21.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצא-פרייזען

די בעסטע
און
געזונדסטע
זענען
די 4-וואטקאווע
גילזען
„OSMAN"

רבי נחמן בראַצלאַווער

צו זיין 125־טען יאָהרצייט

— 6. —

ר' נתן נעמיראָווער, וועלכער האָט אויפגעשריבען רבי נחמנ'ס געדאַנקען. — רבי נחמנ'ס שיטה.

איידער איך גיב איבער די רעליגיעזע פילאָ־
סאָפישע שיטה פון רבי נחמן בראַצלאַווער, זיינע פערל
...ע געדאַנקען זיינען פיל אפילו וועלטליכע פּראַ־
...ק, און זיינע וואונדערבאַרע מעשיות, מוז איך
...דערמאָהנען, אַז ער אַליין האָט נישט אויפגעשריבען
...ן „תורה", זיינע געדאַנקען און מעשיות; דאָס
...אָט געטון פאַר איהם זיין חסיד, ר' נתן נעמיראָווער.
...ר דאָזיגער חסיד, האָט געשטאַמט פון אַ רייכער
...ענגערישער פאַמיליע פון נעמיראָוו, וועלכע האָט
...הם שטאַרק געיודפ'ט. פאַר יאָהרען איז ער גע־
...ווען אַ חסיד פון רבי בחמן בראַצלאַווער; אַבער
...ר האָט אויף די רדיפות נישט געקוקט, און האָט
...ך איבערגעגעבען דעם בראַצלאַווער רבי'ן מיט
...אויסערגעוועהנליכער ליבע און בעגייסטערונג. ער
...אָט אויך שטאַרק נושא חן געווען אין רבינ'ס אוי־
...ן, ווייל ער האָט אין איהם געזעהען איינעם,
...וועלכער האָט גאָר טיף פערשטאַנען זיינע ווערטער.
ר' נתן נעמיראָווער האָט איינפאַך פערגעטערט
...ם בראַצלאַווער רבי'ן, און אַזוי ווי ער האָט גע־
...ט שעהן שרייבען, איז צווישען זיי ביידע אַראַנ־
...דעט געוואָרען, אַז ר' נתן זאָל אויפשרייבען דאָס
...וואָס רבי נחמן פלעגט זאָגען. לויט ווי ר' ...ן
...ט פערצייכענט אין זיינע זכרונות פלעגט רבי
...ן זאָגאַר איבערזאָגען פאַר איהם די דרשות,
...ס ער פלעגט האַלטען שבת אין שוהל; ער,
...י נחמן, פלעגט דאָס איבערזאָגען זאַץ ביי זאַץ,
...ן ער, ר' נתן, פלעגט דאָס אויפשרייבען. אָט דער
...ר' נתן נעמיראָווער האָט נישט נאָר אויפגעשריבען
...די געדאַנקען און מעשיות פון רבי נחמנ'ען, נאָר
...ער האָט זיי אויך אַרויסגעגעבען אין ספרים, יועל־
...כע זיינען אָהן אַ ספק צווישען די סאַמע וויכטיגסטע
...אין דער חסידישער ליטעראַטור. דאָס בעדייטענדסטע
...צווישען די דאָזיגע ספרים איז: „לקוטי מוהר"ן".
...דער נאָמען „מוהר"ן" איז צוזאַמענגעשטעלט פון
...די ראשי תיבות פון די ווערטער „מוהר"ר הקדוש
...רבי נחמן". (ר' נתן האָט דעם בראַצלאַווער רבי'ן
...בעצייכענט „אדמור"ן הקדוש והנורא, הרב האמת
...מוהר"ן". אָט די בעצייכנונג אַליין צייגט ווי שטאַרק
...ר' נתן האָט פערהייליגט זיין רבי'ן, ער האָט
...איהם איינפאַך פערגעטערט.
אַחוץ דעם ספר „לקוטי מוהר"ן" זיינען נאָך
...געבליבען די פאָלגענדע ספרים פון רבי נחמן בראַצ־
...לאַווער. געקליבען און אויפגעשריבען פון ר' נתן
...נעמיראָווער: „ספר המידות", „ליקוטי עצות" און
...ספורי מעשיות".

ס'איז אויך כּדאַי אָנצווייזען, אַז רבי נחמן האָט זיינע געדאַנקען געזאָגט און זיינע מעשיות דערצעהלט אין יודיש, און ר' נתן נעמיראָווער האָט זיי איבערזעצט אין העברעאיש.

בקיצור, ר' נתן נעמיראָווער איז געווען דער שאַץ־מייסטער, וועלכער האָט פערהיט פאַר דער אייביגקייט דעם גרויסען גייסטיגען אוצר, וואָס רבי נחמן בראַצלאַווער האָט געשאַפען.

אויך וויל איך אונטערשטרייכען, אַז כּדי צו קענען פערשטעהן די רעליגיעזע פילאָזאָפישע שיטה פון רבי נחמן בראַצלאַווער מוז מען אין זינען האָבען, אַז זי איז געווען אַ פערפאָלקאָמענונג פון דער שיטה פון זיין עלטער זיידען, רבי ישראל בעל שם טוב זעלבסט. אָבער דער בעל שם טוב איז געווען פיל מעהר רעליגיעזער חסיד, אין פולען

זין די פילאָזאָף. האָט רבי נחמן פעראייניגט די רע־ליגיעזע חסידות מיט אַ געזיסטער פילאָזאָפיע, וועלכע איז אויך געווען אין איינקלאַנג מיט דאָס חסידות פון בעל שם טוב.

ער פלעגט זאָגען: „די וועלכע זענען נישט צוגעבונדען צו צדיקים זענען לעבעדיגע מתים, ווייל זיי האָבען נישט פון וועמען צו בעקומען דעם אמת'ען לעבענס אָטהעם".

און אויך פלעגט ער זאָגען: „דער צדיק הערט אַלע זיפצען פון די וועלכע זענען פערבונדען מיט איהם, ווייל פון איהם שטאַמט דאָס לעבען (ער מיינט דאָס גייסטיגע לעבען) פון יעדען איינעם פון זיי".

„זאָל נישט יעדער איינער מיינען, אַז ער קען אַזוי מתפלל זיין, ווי אַ צדיק, ווייל ער האָט געפאַסט און זיך געפייניגט, ווייל אַז ער זאָל נאָר גוט אַריינקוקען אין זיך, וועט ער דערזעהן, דאָס נאָך אַלע תעניתים זענען זיינע תאוות נאָך אַלץ צוגעבונדען צו זיין גוף".

ער מיינט אויך, אַז דאָס נישט וועלען געהן צו צדיקים איז אַ צייכען פון גאוה; און גאוה איז אמת'ע עבודה זרה, וועלכע מען קען נאָר מבטל זיין דורך באַהעפט זיין צו צדיקים.

רבי נחמן האָט אויך געהאַלטען, אַז דער אמת'ער צדיק איז אייביג, און פאָלגליך דאַרף ער גאָר קיין ממלא מקום נישט ה,אָבען נאָך זיין פטירה. די חסידים זיינע דאַרפען נישט קיין נייעם רבי'ן. זיי דאַרפען בלויז נאָכפאָלגען דעם רבינ'ס דרכים.

(ווייטערער אַרטיקעל זונטאָג)

דער יוד מיטן קויש עפּעל / פון יצחק יאַנאַסאָוויטש

באַלוטער גאַסען און געסלעך זענען ווי בלעטער פון אַ בוך, אויף וועלכע דאָס לעבען האָט אין פערשידענע צייטען, פערשידענעס פערשריבען. אַמאָל פריילעכס און אַמאָל טרויעריגעס.

איך האָב אין באַלוט גערעדט מיט אַ סך אַלטע מענשען, אַזעלכע וואָס זענען געשטאַנען ביי דעם וויגעלע פון לאָדז און פון די אַלע רייד האָט זיך איינס אַרויסגעריסען: יודען האָבען אין דער ענט־וויקלונג פון אונזער שטאָט נישט קיין קלייבעם חלק.

— ווי איהר קוקט מיך אָן בין איך שוין אַ בן שבעים — האָט מיר אַמאָל געזאָגט אַ גריין־גרויער יוד פון שמאָלען געסעל — איך בין טאַקע אָט דאָ אין באַלוט געבוירען געוואָרען. מיין טאַטע ע"ה האָט אויך דאָ אין באַלוט געוואוינט. וואָס מיינט איהר, ס'האָט טאַקע מיט זיבעציג יאָהר צוריק אַזוי אויסגעזעהען ווי היינט? האָ־האָ, ווען מיין טאַטע שטייט איצט אויף פון קבר וואָלט ער אוודאי נישט געטראָפען אַהיים, ער וואָלט נישט געטראָפען אין דער אייגענער דירה אַריין, וואו ער האָט אָפּגעלעבט אַ יאָהר פערציג און אפשר מעהר.

— עך אַמאָל איז גאָר אַן אַנדער וועלט גע־ווען — האָט בעדויערט אַן אַלטער קצב פון דער מלינאַרסקע גאַס — אַמאָל איז טאַקע געווען אַ לעבען. פון גאַנץ קרוין־פוילען זענען זיך צוזאַ־מען געפאָהרען יודען קיין לאָדז. געקויפט אין באַ־לוט פלעצער און געבויט און געמויערט, אַז אַ פאַרע איז געגאַנגען. ווי איהר קוקט אָן אָט די אַלע געסלעך אַרום, ווער האָט געבויט? אחינו בני ישראל. ווער האָט געמויערט, געשטעלט הייזער??

ד. רעפּאָרטאַזש

אַלץ אונזערע יודען. מיר האָבען דאָ אַריינגעלעגט די באַבען מיט דעם זיידען. געמיינט עס איז אויף עולמות און דער סוף...

איינער, אַן אינטעליגענטער מענש, אין די מי־טעלע יאָהרען, האָט מיר אַזוי דערצעהלט:

— טראָץ אַלע גרויל־מעשיות וועגען באַלוט, האָב איך זיך דאָ געפיהלט גאַנץ זיכער. איך בין דאָ געבוירען געוואָרען, און ווען איך בין עלטער געוואָרען, איז מיר תמיד אויסגעקומען אַהיימצוגיין שפעט פון שטאָט און עס האָט קיינמאָל נישט גע־טראָפען, אַז עמיצער זאָל מיך פערשטעפען, סיידען אַ שיכור. וואָס דאַרפט איהר מער? מיר האָבען גע־וואוינט אין אַ ריין - קריסטליכער געגענד. מיר האָבען דאָרט געהאַט אַ קרעמעל פון קאָלאָניאַל־אַרטיקלען. איך זאָל נישט זאָגען קיין ליגען, איז קיין צו גרויסע ליבשאַפט צווישען אונז און די קריסטליכע שכנים קיינמאָל נישט געווען. דאָך אָבער לפנים, האָט מען זיך גוט פערהאַלטען. אַלע קריסט־ליכע שכנים האָבען ביי אונז געקויפט. גענומען טאַקע אויף קרעדיט אויך און עס איז געווען פול־שטענדיגער צוטרוי צווישען ביידע צדדים. מיר האָבען געלעבט רוהיג, נישט אויפגעריסען די אוי־גען מיט קיין צו גרויס עשירות און דער עיקר: געפילט זיך זיכער און פעסט אויפ'ן באָדען. גע־וואוסט, אַז אויב עמיץ וואָלט אויף אונז אָנגעפאַלען וואָלטען די שכנים אונז פערטיידיגט. באָר דאָס אַלץ איז געווען אַמאָל. היינט איז אַלץ אַנדערש געוואָרען.

— דאָס געוועלבעל פרעגט איהר? נישט געבלי־בען קיין זכר דערפון. דער צוטרוי פון קונה צום יודישען קרעמער איז אויסגערונען. אויף זיין אָרט איז געקומען אַ בלינדער האַס, און אַזוי איז גע־שעהן, אַז שכנים, וואָס האָבען אַזויפיל יאָהרען געלעבט צוזאַמען, אין לייד און אין פרייד, קאָנען זיך איצט אין די אויגען אַריין נישט קוקען...

אין די דאָזיגע ווערטער, אַרויסגעזאָגטע מיט טיפען ווייטאָג, שפיגעלט זיך אָפּ דער צער פון רוב יודען, וואָס וואוינען אין באַלוט.

אויף דער קאַלענבאַך־גאַס איז מיר אויסגע־קומען צו זעהן אַזאַ בילד:

אַ יודישער קרעמער, אַנגעטון אין אַ ווייסען כאַלאַט האָט געקניט אין דער גאַדער'כטער בלאָטע און צוזאַמענגעקליבען אין אַ קוישעל אַריין עפּעל, וואָס זענען געווען צושאָטען איבער דער גאַנצער גאַס. פון דער ווייטענס זענען געשטאַנען אַ חברה 15—16 יעהריגע שקצים און געלאַכט אויפ'ן הויכען קול. פון צייט צו צייט האָט איינער פון זיי פערקרימט די צורה און געשריגען צום יוד:

— איי ווי זשידושע, דאָ פּאַלעסטינע.

איך האָב שוין פערשפאַרט זיך פונאַנדערצופרע־גען וואָס דאָ איז געשעהן. קלאָר, אַז די שקצים האָבען צושיט דאָס קיישעל עפּעל פון דעם יודישען קרעמער. עס האָט מיך אויך נישט געוואונדערט די רוהיגע האַלטונג פון דעם געליטענעם, וואָס האָט אַזוי הכנעהדיג צוזאַמענגעקליבען זיין סחורה.

דער יוד האָט ענדליך געענדיגט דאָס צוזאַמענ־

קלויבען און איז מיט דעם קויש אַריין אין קרעמעל. איך בין איהם נאָכגעגאַנגען. דאָס קרעמעל איז געווען אַזוי קליין, אַז איך האָב זיך קוים אַדורכ־געשטופט צום קראָם־טיש. די סחורה אין געוועלב האָט געקאָנט געשאַצט ווערען העכסטענס אויף אַ צוואַנציג זלאָטעס און אפשר דאָס אויך נישט. אַ צוויי־דריי קילאָ ציבעלעס, אַ זעקעל קאַרטאָפעל, אַ פינף קילאָ קאַשע און אַ פאָר קילאָ אַרבעס, אַ צוויי טוץ העפטען פאַר שול־קינדער, עטליכע ראָל־קעס קאָלירט פּאַפּיר, עטליכע גלעזלעך צו באָפּט־לעמפּלעך און אַ פּעסעל זויער קרויט. דאָס איז געווען די גאַנצע סחורה, וואָס דאָס קרעמעל האָט געהאַט צו פערקויפען.

דער יוד אין ווייסען כאַלאַט איז געשטאַנען איבער דעם קיישעל עפּעל און געשאָקעלט מיט'ן קאָפּ.

— אַ האַלבע וואָך פרנסה האָבען זיי מיר אַ תל געמאַכט. בלוט גיסט זיך פון מיין האַרץ, ווען איך קוק דערויף. מען מוז עס שנעל אויפראַמען, ווייל אויב נישט, קאָן מען צו דעם נאָך בעצאָהלען שטראָף.

— און ווער מיינט איהר האָט עס געטון? עפּעס פרעמדע לאָבוזעס? סאַמע אייגענע, שכנים. זייערע מאַמעס האָבען ביי מיר יאָהרען־לאַנג גע־קויפט. גענומען אויף באָרג. און טאַקע שולדיג געבליבען אויך. איהר קוקט אָן די חברה, וואָס האָט מיר צושיט דאָס קיישעל עפּעל, איך קאָן זיי, ווען זיי זענען ערשט פון דער ערד אַוועקגעוואַק־סען. יעדער'ער, וועלכער איז קלייבערהייט געקומען אין געוועלב אַריין, האָט געקריגען אַ צוקערל, אָדער סתם אַזוי אַ שפּילעכל. וויפיל מאָל האָב איך געזעהן, אַז אייבער דורייט זיך פאַר'ן געוועלב און שעמט זיך אַריינצוגיין. האָב איך איהם אַריינגע־רופען, געגעבען ברויט אויף קרעדיט, געגעבען באָפּט און זאַלץ און אָט זעהט איהר, וואָס מען בע־צאָהלט פאַר גוטס. דערפאַר וואָס איך האָב געגע־בען ברויט, ווען זיי זענען הונגעריג געווען ווייל דער טאַטע האָט פערטרונקען דאָס געלד אין שענק. דערפאַר, וואָס איך האָב געגעבען באָפּט, נישט גע־קאָנט זעהען, ווי אָרימע מענשען זיצען אין דער פינסטער... איהר זעהט, וואָס מען בעצאָהלט פאַר דעם אַלעם...

דער יוד האָט זיך פערטראַכט.

— און פאַרוואָס קומט דאָס מיר? אפשר ווייסט איהר פאַרוואָס? באשר אַלע יודען זענען שווינדלער. וואָס האָב איך זיי בעשווינדעלט? דאָס גרויסע עשירות, וואָס איך האָב געמאַכט... איהר מעגט מיר גלויבען, איהר קוקט אָן דאָס אַלץ דאָ, כ'בין דערויף מעהר שולדיג ווי־פיל עס איז ווערט — אפשר מיינט איהר איך האָב ס'געלד פערהוליעט, פערשפילט אין קאָרטען, צי וואָס? האָט איהר נישט געטראָפען. איך מוטשע זיך זייט איך האָב דערלעבט צו מיין שכל צו קומען. נאָר געהאָרעוועט. איך האָב דיען געוואָלט די וועלט איינשלינגען. מיר יודען זענען דאָך פון שטענדיג אָן אַ מיסחפּך במיעט פאָלק. וויפיל נישט איז, איז גענוג. אַבי נאָר צו לעבען, אַבי נאָר רוהיג צו לעבען. און אָט זעט איר דאָך, ווי זאָגט אַן אַלט שפּריך־וואָרט:

— מען קאָן לעבען, נאָר מען לאָזט נישט...

די לאַפּע פון דער „געשטאַפּא" אויף דער יודישער קהלה אין בערלין

בערלין (יט"א) די „געשטאַפּא" מישט זיך ...ן אָפּטער אין די איבעריגע פערהעלטנישען פון ...ר יודישער קהלה אין בערלין. נאָכדעם ווי אַלע ...סייען פון דער קהלה האָבען זיך געאייניגט אויף ...אינהייטליכער ליסטע, כּדי אויסצומיידען אין דער ...היגער שווערער צייט אָנעפענטליכען וואהל־...אַמף, האָט די „געשטאַפּא" — ווי יט"א האָט שוין ...מיטגעטיילט זיך געלאָזט ברענגען די ליסטע, וואָס ...האָט ענטהאַלטען די נעמען פון 20 ציוניסטען, 20 ...ליגיעז־ליבעראַלע און איין קאָנסערוואַטיסט, און ...דער ציוניסטישער העלפט געשטראָכען אַ רייה ...די פּראָמינענטסטע נעמען מיט דער בעגרינדונג, ...אַז זיי זענען צו „ראַדיקאַל".

די ציוניסטישע קהלה־פערטרעטער זענען דער־...געבראַכט געוואָרען אין אַ גרויסער פערלעגענ־...הייט, היות אייבער פון די עלימינירטע פּערזענליכ־...קייטען האָבען באַך די ראַט־וואַהלען (וואָס דאַרפען ...פאָרקומען דעם 29־טען נאָוועמבער) געזאָלט אויסגע־...געבען ווערען אין דער קהלה־פערוואַלטונג. צווי־...שען די „פערבאָטענע" ציוניסטישע פּערזענליכקיי־...טען געפינען זיך: דער פאָרזיצער פון דער בערלינער ...ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע ד"ר בענאַ קאָהן, דער ...רעדאַקטאָר פון „פּאַלטרוי" (קאָמיטע פאַר'ן טראַנ־ספער דייטשלאַנד — א"י) ד"ר ערנסט מאַרקוס, דער לייטער פון בערלינער פּאַלעסטינע־אַמט און געוו. געריכטס־ראַט ד"ר אַרטור ראָו, דער לייטער פון קרן־היסוד אין דייטשלאַנד ד"ר מיכאל טרויב און דער לייטער פון צענטראַל־אַמט פאַר יודישער סאָציאַלער שוץ דר" געאָרג לובינסקי. (פאַריגע וואָך האָט די „געשטאַפּא" פערבאָטען ד"ר מיכאל טרויב אַרויסצו־טרעטען אויף דער גרויסער א"י־קאָנפערענץ פון דייטשען יודענטום), אַלע דורך דער „געשטאַפּא" דיסקוואַליפיצירטע קאַנדידאַטען האָבען געמוזט ער־זעצט ווערען דורך אַנדערע.

אין ציוניסטישע קרייזען האָט מען דאָס גע־פיהל, אַז די „געשטאַפּא" ווינשט זיך, דאָס דער פאָרזיצער פון דער שטאַטס־ציוניסטישער אָרגאַ־ניזאַציע אין דייטשלאַנד, געאָרג קאַרעסקי, זאָל צוזאַ־מען מיט עטליכע פון זיינע נאָהענטע אַנהענגער רעפּ־רעזענטירען אין דער קהלה־פערוואַלטונג די ציוני־סטישע אינטערעסען. געאָרג קאַרעסקי איז, ווי בע־קאַנט, אַ פערברענטער געגנער פון דער איצטיגער ציוני־סטישער לייטונג אין דייטשלאַנד.

דער יעהרליכער בודזשעט פון דער בערלינער יודישער קהלה בעטרעפט איצט רובד 10 מיליאָן מאַרק.

דער גורל פון אַ פרוי

סענסאַציאָנעלער און שפּאַנענדער ראָמאַן

...ער האָט זיך מיט קיינעם נישט געזעגענט און ...נעם נישט דערציילט, וואוהין ער פאָהרט און ביי ...קיינעם קיין אַדרעס נישט געלאָזט. אַלעקסאַנדער ...האָט אָבער אויסגעפונען, אַז שאַכטנער האָט אַ קרוב ...אין ניו־יאָרק און אויך דעם נאָמען און אַדרעס פונם ...קרוב. ער האָט אָבער זעהר גוט געוואוסט, אַז אַרויפ־...פאָהרען דירעקט צום קרוב און זיך נאָכפרעגען אויף ...שאַכטנער'ן וואָלט געווען זיכלאָז און געפעהרליך. ...ער וואָלט דאַן געדאַרפט אָנגעבען זיין נאָמען. און ...אויב ער וואָלט אפילו אָנגעגעבען אַ פאַלשען נאָמען, ...וואָלט שאַכטנער זיך דערוואוסט, אַז עפּעס אַ פרעמ־...דער זוכט איהם. ער וואָלט זיך גענומען אָנשטויסען ...און ער וואָלט זיך גענומען אויסבעהאַלטען...

אַלעקסאַנדער האָט דעריבער בעשלאָסען אַריינ־...צופאָהרען אין הויז, וואו דער קרוב וואוינט אויף ...אַ בעהיימען אופן און זעהן, וואָס ער קאָן דאָרט אויס־...געפינען. אָבער ווי אַזוי טוט מען דאָס?

...ס זענען איהם איינגעפאַלען פערשידענע פּלענ־ער, ווי אַזוי דאָס דורכצופיהרען, אָבער קיינער פון זיי איז איהם נישט געפעלען געוואָרען, נישט קאָר געענדיג דערווייל זיך צו עפּעס דערטראַכטען, האָט ער גענומען לייענען די דייטשע „פאָלקס־צייטונג", וואָס איז אַרויסגעגאַנגען אין ניו־יאָרק און וואָס ער האָט געבעטען, אַז מען זאָל איהם די צייטונג יע־דען פריהמאָרגען אַרויפברענגען אין זיין האָטעל־צימער.

לייענענדיג אַזוי, איז זיין בליק געפאַלען אויף אַן אַנאָנס: „עס ווערט געזוכט אינטעליגענטע מער־נער, וואָס קענען גוט דייטש און אַביסעל ענגליש, זיי זאָלען גיין אין דייטשע היימען אין ניו־יאָרק צו מאַכען אַבאָנענטען פאַר אַ דייטשען זשורנאַל. גוטע געלעגענהייט צו פערדינען אַ סך געלד! זיך מעלדען היינט אַ גאַנצען טאָג אין 61 גאַס".

אַלעקסאַנדער'ן איז דער אַנאָנס אַריין אין קאָפּ. ער האָט דאָ געזעהען אַ גוטע געלעגענהייט, ווי אַזוי ער קאָן אויף אַ גאַנץ פיינעם אופן אַריינטרעטן אין

דער וואוינונג פון שאַכטנער'ס קרוב. דאָרט קאָן ער אין פערלויף פון געשפּרעך וועגען אַבאָנירן אַוועק־גיין אַביסעל אויף זייטיגע ענינים און אפשר אַזוי אַרום עפּעס אויסגעפינען, אַלענפאַלס וועט ער זיך בעקענען מיט מענשען פונם הויז, און דאָס קאָן איהם זעהר גוט צונוץ קומען.

די זאַך מוז אָבער געטאָן ווערען זעהר פאָרזיכ־טיג. האָט ער זיך אַליין גענומען לערנען. „ערשטענס, אַז איך וועל גיין אָנגעהמען די שטעלע, קאָן איך נישט אָנגעבען דעם אַדרעס פון דעם בראָד־ווייער האָטעל. צווייטענס, מוז איך זיך פאָרשטעלען אַזוי, אַז מען זאָל מיך נישט דערקענען. מיין גאַנ־צע אַרבייט דאַרף געטאָן ווערען זעהר געהיים! מען דאַרף זיך שטאַרק היטען פאַר שאַכטנער'ן!"

ער האָט געהאַט נאָך אויסרעכענונגען, פאַרוואָס זיין אַרבייט דאַרף געטון ווערען אויף אַ געהיימען אופן, און ער האָט זיך מאַכע גלייך גענומען דורכ־פיהרען זיין פּלאַן.

זייענדיג אַ שפּיאָן האָט ער זיך זעהר גוט גע־קאָנט פאַרשטעלען. צו פערשידענע געלעגענהייטען איז איהם אויסגעקומען צו פאַרשטעלען זיך פאַר פער־שידענע טיפּען. ער האָט געקאָנט אַזוי פערענדערען זיין פּנים ווי דער בעסטער אַקטיאָר.

ער האָט זיך איצט פאַרשטעלט פאַר אַ טיפּישען דייטש. זיך צוגעקלעפּט וואָנסעס, ערטערווייז זיך צו־געשמירט מיט שמינקע און ווען ער איז געווען פאַרטיג, וואָלט איהם אפילו זיין אייגענע מאַמע נישט דערקענט.

ער האָט זיך אומבעמערקט אַרויסגעגנב'עט פונם האָטעל און גענומען גיין צו אַכטע עוועניו. דאָרט האָט ער געזעהען, אַז דער נומער איז אַ גאַנץ אָרע־מער. אויף פיל הייזער זענען געווען שילדען: „אַ צימער צו פערדינגען". ער איז אַריין אין איין הויז און זיך געדונגען אַ צימער, און האַלב פון דער אַרבייט איז שוין געווען אָפּגעטאָן.

ווען ער איז אַרויסגעקומען פון זיין נייעם צי־מער איז געווען 10 אַ זייגער אין דערפריה. עס איז געווען אַ וואונדערליך שעהנער זומער־טאָג: ליכטיג, זוניג און אָנגענעהם וואַרים. דער שיינער ווע־טער האָט איהם גוט געטאָן. ער האָט זיך געפיהלט מונטער, אויפגעלייגט און פול מיט בטחון און דער־פאָלג אין זיין אַרבייט.

ער האָט די שטאָט נישט געקענט און דאָס, וואָס ער האָט געקענט ענגליש איז איהם שטאַרק צוניץ געקומען. האָט זיך אַלעמאָל געדאַרפט נאָכפרעגען, ווי אַזוי צו גיין און ווי אַזוי צו פאָהרען. עס איז איהם זעהר געפעלען געוואָרען די דזשענטעלמענישקייט פון די אַמעריקאַנער. ווי זיי עַנטפערען גערן און זענען ווילינג בייהילפיג צו זיין.

ער איז אַראָפּגעפאָהרען אויף דער 61 גאַס, אַריינגעגאַנגען אין ביוראָ און זיך געמאָלדען אויף אָנצונעהמען די שטעלע.

(פאָרטזעצונג קומט)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבן

נייער פאלקסבלאט

זונטאג, 22 נאוועמבער
ח' כסלו תרצ"ז

זון-אויפגאנג 7.43
זון-אונטערגאנג 3.31

אפגעווארפען די וואהל-פראטעסטען

די וואיעוואדישע אפטיילונג האט נישט בעטראכט די פראטעסטען צוליב דעם, וואס זיי פעהלט אונטערשריפטען. — מארגען וועט דער ה' וואיעוואדע אננעהמען א דעציזיע

ערשטע זיצונג פון שטאט-ראט וועט פארקומען דעם 3-טען דעצעמבער

אין הסכם דערמיט וואס מיר האבען פאר-אויסגעזעהען, איז פרייטאג פארגעקומען א זיצונג פון דער וואיעוואדישער אפטיילונג, אויף וועלכער ס'זענען בעטראכט געווארען די פראטעסטען געגען די וואהלען צום לאדזשער שטאט-ראט, וועלכע זענען אריינגעטראגען געווארען אין פירטען קרייז דורך די ענדעקעס און אין ניינטען קרייז דורך דעם פע-פאלמעכטיגטען פון דער ציוניסטישער ליסטע.

די וואיעוואדישע אפטיילונג האט אויף דער פרייטאגדיגער זיצונג בעשלאסען נישט צו בע-טראכטען מעריטאריש די פראטעסטען צוליב דעם וואס זיי ענטהאלטען נישט קיין 300 אונטערשריפ-טען יעדער ווי ס'פארלאנגט דער ארט. 45 פון וואהל-רעגולאמין.

בעת אין דער סטאראסטווע זענען די פראָ-טעסטען געפארשט געווארען, האט זיך ארויסגע-שטעלט, אז דער ענדעקישער פראטעסט האט 518 אונטערשריפטען, דערפון זענען איבער 68 אונטער-שריפטען געווען נישט קיין ריכטיגע 41 פערזאן צווישען די אונטערגעשריבענע קענען בכלל נישט שרייבען און 123 האבען אונטערגעשריבען נאך פאר די וואהלען, מיינענדיג אז זיי שרייבען אונטער אויף די קאנדידאטען-ליסטעס. אזוי ארום איז אויפן פראטעסט געבליבען נאר 286 אונטערשריפ-טען.

דער ציוניסטישער פראטעסט האט געהאט 311 אונטערשריפטען, דערפון זענען 12 געווען נישט קיין ריכטיגע, 2 פערזאן פיגורירען נישט אין די וואהל-ליסטעס און איין נאמען איז געווען א פיקטיווע אין רעזולטאט האט דער פראטעסט פון ציוניסטישען בלאק ענטהאלטען נאר 293 בעגלויבטע אונטערשריפטען.

צוליב דעם האט די וואיעוואדישע אפטיילונג אפילו נישט אנגעהויבען צו בעטראכטען די פרא-טעסטען און זיי אפגעווארפען אלס אזעלכע. וועלכע האבען נישט די פארשריפטליכע צאהל אונטער-שריפטען.

ס'איז נישט קיין ספק, אז די דעציזיע [פון] דער וואיעוואדישע אפטיילונג, וועלכע איז [אין] הסכם מיט דער מיינונג פון דער הויפט-וואה[ל] קאמיסיע וועט אויך בעשטעטיגט ווערען [דורך] וואיעוואדע, וועלכער האט אין דער פראגע [...] ענטגילטיגע ווארט.

דער פראטאקאל פון דער זיצונג איז איבער[...] געשיקט געווארען צום וואיעוואדע ה' האוקע-נ[...] וואק, וועלכער וועט איהם בעטראכטען אין פ[...] לויף פון מארגענדיגען, מאנטאג'דיגען טאג [...] וועט ארויסגעבען זיין ענטגילטיגע דעציזיע וועג[ען] אפווארפען די וואהל-פראטעסטען. גלייכצייטיג [...] דער וואיעוואדע אונטערשרייבען דעם רעסקרי[פט] וועגען צונויפרופען די ערשטע זיצונג פון ניי[עם] שטאט-ראט. לויט אלע וואהרשיינליכקייטען וו[עט] די דאזיגע ערשטע זיצונג פארקומען שוין [דעם] דריטען דעצעמבער.

די דעציזיע פון וואיעוואדע וועט איבער[...] געשיקט ווערען צו דער הויפט-וואהל-קאמיס[יע] וועלכע וועט פון איהר זייט מיטטיילען די ר[...] מענער, אז זיי זענען געוועהלט געווארען [אין] נייעם שטאט-ראט. דאס וועט זיין די לעצטע [טע]טיגקייט פון דער וואהל-קאמיסיע, וועלכע ו[...] אויפהערען צו אמטירען און וועט זיך אויפ[...] איבערשיקענדיג די וואהל-אקטען אין שטאטיש[ען] ארכיוו.

אויף דער ערשטער זיצונג פון נייעם שטא[ט]-ראט וועט געוועהלט ווערען א שטאטישער פרעזי-דענט און דריי וויצע-פרעזידענטען. ווי בעקא[נט] האט די פ.פ.ס.'ישע מעהרהייט דעסיגנירט אויפ[ן] אמט פון פרעזידענט דעם גען. דעפוטאט נארבוט בארליצקי, אויף וויצע-פרעזידענטען: וואלטשא[ק] שעווטשיק און דראטווא.

געזעגענונג און קבלת פנים פו[ן] שטאטישען סטאראסטע

נעכטען איז אין דער שטאטישער סטאראסטו[וע] פאר געקומען די פייערליכע געזעגענונג פון ד[עם] אוועקגייענדיגען שטאטישען סטאראסטע ד"ר וורא[...] וועלכער האט איבערגעגעבען זיין אמט צום ניי[עם] סטאראסטע, ד"ר העניק מאסטאוסקי.

גלייכצייטיג האבען די סטאראסטווע-בעאמט[ע] בעגריסט דעם נייעם סטאראסטע.

צוליבן שניי און פראסט

(א) צוליבן שניי און פראסט זענען לעצט[...] טיילווייז אפגעשטעלט געווארען די סעזאן-ארביי[טן] דאס זעלבע אויך — די בוי-ארבייטען.

אפטייקען.

היינטיגע נאכט - דיזשורען

(א) היינט ביינאכט דיזשורירען: סאדאווסק[י] (זגערזשער 57), וו. גראשקאווסקי (11-ט[ן] ליסטאפאד 15); מ. קארלין (פילסודסקי[...] נא 54), ר. רעמבעלינסקי (אנדזשעיא 28), [...] רזשישעווסקי (פעטריקאווער 165), ע. מילער (פעטריק[...] ווער 45), ג. אנטאנעוויטש (פאביאניצער 56).

דאס גרויסע געווינס פון דע[ר] 2. קלאס 50,000 זל. איז לאדז

אין נעכטיגען ציהונגס-טאג פון דער 2-טע[ר] קלאס פון דער מלוכה-לאטעריע איז דאס גרויס[ע] געווינס 50.000 זל. געפאלען אויף נומ. 19645 וועלכע'ס איז פערקויפט אין אונזער שטאט. דאס ד[אזיגע] גליקליכע לאס איז פערקויפט געווארען דורך [דעם] פאפולערע קאלעקטור נ. יאטקא אין לאדז צו[...] לאדזער.

דאס זענען: אנ'אינהאבער פון א פריוו[אט] אנשטאלט, א שניידערין, פערקויפער און אנ'אונ[...] טער.

פאבאר 1916

(א) אין דער צייט ביזן 30. ד. ח. דארפען זיך מעלדען צו איבער - רעגיסטראציע אין דער מיליטער אפטיילונג ביי דער שטאטפערוואלטונג (פעטריקאווער 165) די יונגעלייט פון יאהרגאנג 1916 — פון אלע קאמיסאריאטען — וועלכע האבען זיך נישט צוגעשטעלט צום בעשטימטען טערמין, מחמת בעגרינדעטע סיבות.

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע

דעם 28 ד. ח. אמטירט אויף פיעטריק. 165 א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע, צו וועלכע ס'דארפען זיך שטעלען אלע די, וועלכע וואוינען אין 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 קאמיסאריאטען, האבען נאך נישט רעגולירט זייער בעציהונג צו מיליטער-דינסט און בעקומען נאמענטליכע אויפפאדערונגען פון דער סטארָסטווע.

א צוזאמענפאהר

(א) היינט קומט פאר אין לאדז א וואיע-וואדישער צוזאמענפאהר פון דער פעדעראציע פון פוילישע פאטערלאנד-שוץ-פערבאנדען.

דער צוזאמענפאהר וועט פארקומען אין לא-קאל אויף קילינסקיעגא 49.

פערווערט ארויסצושיקן שפייז-פעקלעך קיין דאנציג

(א) די פאסט-דירעקציע האט בעקומען א גערארדענונג, וואס פיהרט איין א בעגרעניצונג אין ארויסשיקען שפייז-פעקלעך קיין דאנציג — והפרט פון פליישען, פלייש-אויסארבייטונגען און מילכיגס.

בכדי די שיקערס זאלען נישט דארפען ליי-דען קיין היזק, וועלען זיי די פאסט-בעאמטע אינ-פארמירען וועגען דעם פערבאט ארויסצושיקן די דאזיגע ארטיקלען.

פערענדיגט דער סכסוך אין דער פירמע העבלער

(א) נעכטען איז נאך די קאנפערענץ אין ארבייטס - אינספעקטאריאט פערענדיגט געווארען דער סכסוך אין דער פאבריק פון דער פירמע העבלער אויף דאמבראווסקיעגא 23.

די פאבריק-דירעקציע האט צוגעזאגט אויס-צוצאהלען די לוין-דיפערענצען.

אמונה און נאציאנאליטעט

דארף מען איצט אנגעבען ביים ארויסנעבען אויסלענדישע פעסער

(א) ביים ארויסקריגען אויסלענדישע פעסער פלעגען לעת עתה די אינטערעסאנטען נישט בע-דארפען אנצוגעבען זייער נאציאנאליטעט- און גלויבען-אנגעהעריגקייט.

איצט דארף מען שוין, אנגעבען וועגען דעם גענויע פרטים, אויספילען ענטשפרעכענדע רובּ-ריקען און בעשטעטיגען זיי מיט די ענטשפרע-כענדע דאקומענטען.

MATERJAŁY najprzedniejszej jakości JANKOWSKI
FABR. SUKNA BIELSKO
SPRZEDAZ DETALICZNA Łódź, Piotrkowska 88.

טראגישער פאל

דינסט-מיידעל לאזט ארונטער א קינד פון די הענד און עס צוקלאפט זיך אויף טויט

(א) אויף 6 שיערפיען 56 האט פאסירט פאל-גענדער טראגישער פאל:

די דינסטמיידעל נאטאליא ריגקיעוויטש האט געהאלטען אויף די רענד די 9-וואכעדיגע לענא שינדראווסקא. זי איז זיך מיט'ן קינד בעגאנגען אזוי אומפארזיכטיג, אז עס איז איהר ארונטערגע-פאלען אויף דער ערד און זיך צוקלאפט אויף טויט.

דאס קינד איז באלד געשטארבען, פאליציי פיהרט אנ'אויספארשונג.

דער מערדער שאניאווסקי

ווערט איבערגעגעבען צו א פסיכיאטרישער עקספערטיזע

(א) לויט ווי מיר דערוויסען זיך, ווערט דער גרויזאמער מערדער פון בערקאוויטשן און זעגר-לען — טאדעאוש שאניאווסקי, לויט א בעשלוס פון דער פראקוראטור, איבערגעגעבען צו א פסי-כיאטרישער עקספערטיזע, בכדי צו דערגיין, צי ער איז ביים פולען זינען.

ערב דעם אלפוילישען צוזא-מענפאהר פון שטאטישע בעאמטע

(א) ווי מיר האבען שוין געמאלדען, איז אויפן 28 און 29 ד. ח. צונויפגערופען געווארען אנ'אלפוילישער צוזאמענפאהר פון שטאטישע בע-בעאמטע.

דעם 27 ד. ח. וועט פארקומען אין לאדז א זיצונג פון דער הויפט-פערוואלטונג.

צום צוזאמענפאהר קומען 200 דעלעגאטען.

סקויטען-צוזאמענפאהר

(א) נעכטען האט זיך איינם לאקאל פון שטאט-ראט (פאמארסקא 16) אנגעהויבען דער צו-זאמענפאהר פון אלפוילישען סקויטען-פערבאנד.

דעם צוזאמענפאהר האבען צ. א. בעגריסט: דער וואיעוואדע, ה' האוקע-נאוואק און דער פרע-זידענט גאדלעווסקי.

ה' א. קאלאדני, דעלעגירטער פון קרן-היסוד דירעקטאריום, געקומען קיין לאדז

אנהויב פון קרן-היסוד-קאמפיין פאר תרצ"ז

קיין לאדז איז צוריקגעקומען ה' אשר קא-לאדני, דער דעלעגירטער פון קרן-היסוד דירעק-טאריום אין ירושלים.

דער בעזוך פון ה' קאלאדני שטעהט אין צוזאמענהאנג מיט'ן אנהויב פון נייעם קרן-היסוד קאמפיין.

קיין ארץ-ישראל
דורך טריעסט און קאנסטאנץ.
שיפסקארטען
אויף הר-ציון און הר-כרמל.
פעקלעך קיין רוסלאנד
פינקטליך און שנעל
ערלעדיגט
דאס וועלט-רייזע-ביורא
Union Lloyd
42 פיעטריקאווער 42
טעל. 107-87.

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07
ספעציעל-ארצט פאר מענער · שוועכע-בע האנדלונג און סעקסועלע בעראטונג
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אווענט.
זונטאג פון 9—1 פארמיטאג
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

Dr. med. A. KLESZCZELSKI
כירורג-אוראלאג
וואוינט יעצט
Al. Kościuszki 60, tel. 174-99.

1-טע לעטשניצע
מיט שטענדיגע בעטען
פאר כירורגיע פון ציינער, קיהן-באקען און יאסלע[ס]
פון Dr. med.
Sadokierski
פיעטריקאווער 56, טעל. 129-77.
עמפפאנגס-שעה'ן פון 9 פריה ביז 12 ביינא[כט]

KINO TEATR MIRAŻ
אנהייב 4 נאכמ.
היינט און פאלג. טעג!
דאס מעכטיגסטע פילם מייסטער-ווערק
לעצטע טעג פון פאמפיי
מיליאָנען אויסשטאטונג!
אויסערן פראגראם:
די נייעסטע אקטואליטעטען פון P.A.T.

אפקלאנגען פון סקאנדאל אויף דער זיצונג פון קהלה-ראט

בריף פון קהלה-ראט-פרעזעס פישעל ליבערמאן צום ראטמאן אדוו. יוסף ווייצמאן

דער קהלה-ראט פרעזעס פישעל ליבערמאן [h]אט צוגעשיקט צום ראטמ. אדוו. יוסף ווייצמאן [פ]אלגענדען בריף:

צום ה' אדוו. י. ווייצמאן מיטגליד פון קהלה-[ר]אט.

פון אייער ענטפער אויף מיין בריף פון 16-טען [ד. ח]. אין וועלכען איך האב אייך אויפגעפאדערט [פאר]צושטעלען קאנקרעטע פאקטען וועגען די כלומר'-[דיג]ע מיסברויכען און אומאנשטענדיגע זאכען אין [דע]ר קהלה-ווירטשאפט, זעה איך נישט ארויס קיין [ענט]פער אויף מיין פאדערונג, נאר איך דרינג בלויז [ארו]יס, אז איהר ווילט מאכען פונ'ם סקאנדאל אויף [דע]ר זיצונג פון קהלה-ראט א פערזענליכען ענין [פו]ן פערוואלטונג'ס-פרעזעס דעפ. י. ל. מינצבערג [וו]את ער איז נוגע געוועז דער גאנצער לאדזשער [ק]הלה.

עס מוזען דא פונאנדערגעטיילט ווערען צוויי [פו]נאנדערע זאכען איינס—די בעשולדיגונגען געגען [דע]ר קהלה-אנפיהרונג אין כלומר'שטע מיסברויכען [או]ן אומאנשטענדיגע זאכען, איבער וועלכע דער [ק]הלה-ראט קען באין-אופן נישט איבערגעהן צו [סד]ר-ארדנונג, כל-זמן איהר וועט נישט אויפקלערען [או]ן אויספיהרליך דעם זין און מיין פון איי-[ע]רע ווערטער; און צוויי—די פערזענליכע בעליידי-[ג]ונגען. וואס זענען דורך אייך געווארפען געווארען [א]ויף ה' דעפוטאט י. ל. מינצבערג אלס לייטענדע [פע]רזאן פון דער לאדזשער קהלה, דורך בעגוצען [ווע]רטער. וועלכע קענען מיט קיין זאך אין דער [וו]עלט נישט בערעכטיגט ווערען און געזעלשאפט-[ל]יכען לעבען.

ס'וואלט געווען לעכערליך און נידריגער [גע]'ן כבוד פון לאדזשער קהלה-ראט זיך צו לאזען [אב]ווארפען ראטמענער' פון היגען, צי פון א פרעמ-[ד]ען שטאט-ראט אלס שופטים און נישט צו קענען [אי]ן אליין דער שופט איבער דער קהלה-אנפיהרונג.

איך שטעל פעסט, אז פון ה' פרעזעס דעפ. [מי]נצבערג'ס ביז-אהעריגע ערקלערונגען דרינגט [נ]ישט ארויס, ווי איהר שרייבט, אז ער האט בדעה [גע]'ו קירעווען אויף אנדערע, נישט געזעלשאפטליך-[י]ודישע ווענען" דעם דאזיגען ענין, דער בעסטער [צ]יימן איז די צווישען-פראקציאנעלע בעראטונג, וואס [ה]אט דוקא געשטרעבט צוצוגעבען—און האט טאקי [צוגע]געבען—דעם ענין א ריין-געזעלשאפטליך-יודי-[ש]ען כאראקטער.

בכלל איז אומפערשטענדליך אייער פער-[לאנ]ג פון עפעס אנ'עהרען-געריכט, בעת עס זע-[נע]ן נישט בעקאנט די פארוואורפען אייערע וועגע[ן] כלומרשטע מיסברויכען אין דער קהלה-[ווירט]שאפט. כל זמן די דאזיגע פארוואורפען זע-[נע]ן נישט קאנקרעטיזירט זענען אלע דורך אייך [ארוי]סגעווארפענע ווערטער אויף דער זיצונג פון קהלה-[רא]ט א פראגע פון דער עהרע פון דער קהלה-[פע]רוואלטונג און פון קהלה-ראט און נישט בלויז [א]נ'ענין צווישען אייך און ה' פרעזעס דעפוטאט [מי]נצבערג.

איך מוז נאך צוגעבען, אז אויב איהר [ער]קלערט, דאס צוליב דעם אלגעמיינעם טומעל [או]ן געשרייען האבען זיך אין די צייטונגס-[בע]ריכטען אריינגעכאפט „אזעלכע כלומרשט-[ג]רויסגעזאגטע בעליידיגונגען, וועלכע זענען אין [ד]ער ווירקליכקייט נישט געזאגט געווארען", — [ק]אנט דאס בלויז עדות, אז איהר געדענקט נישט [אי]יערע אייגענע ווערטער, וועלכע זענען דורך [א]לעמען געהערט געווארען און קענען נישט גע-[ש]טעלט ווערען אין צווייפעל.

אין צוזאמענהאנג דערמיט ווענד איך זיך [נאכ]אמאל, אלס פארזיצער פון קהלה-ראט, צו [ווע]לכען איהר זענט אנגעהעריג אלס מיטגליד, און וועלכענס כבוד עס מוז, צוזאמען מיטן כבוד פון דער גאנצער קהלה געגומען ווערען אין שוץ, — מיר תיכף אויסצוגעבען די פערלאנגטע ערקלערונגען, אין זין פון מיין בריף פון 16 נא-וועמבער ה. י. און פון די אנגענומענע בעשלוסען פון דער צווישענפראקציאנעלער בעראטונג, וואס זענען אייך מיטגעטיילט געווארען אין מיין בריף פון 19-טען ה. ח.

פארזיצער פון קהלה-ראט:

(—) פ. ליבערמאן.

מיינע איינדרוקען פון פ. ק. א.

געגיסענדיג פון דער העפליכקייט פון ה' דירעקטאר יארע, האב איך מיט עטליכע שולען בעזוכט די לאדזשער אפטיילונג פון פ.ק.א. אל. קאשטשושקי 15. פון אויסווענינ' איז דער בנין נישט געענדערט געווארען, נאר איבערן אריינגאנג

בעזוך פון דער פריוו. רעל. שולע „ארחות נעם" אין פ. ק. א.

נעפינען זיך גרויסע איניציאלען פ. ק. א.

אינוויינים קאכט די ארבייט און דאס לעבן. ביי יעדען פענסטערל פיל קליענטען. מאנכע שולען איינצוצאהלען אויפ'ן ביכעל פון פ.ק.א. די אפ-געשפארטע זלאטעס. אנדערע בארגען זיך געלד אין דער באנק-אפטיילונג, אדער גיבען אוועק פאקעטען וועקסלען אויף איינקאסא.

ס'פעהלען אויך נישט קיין קליענטען, וואו ס'ווערן אויסגעצאהלט טשעקן.

ווערענדיג נייגעריג צוליב'ן שטילען געוויש אין דער טשעק-קאסע, געה איך צו נעהנטער און מיין פיהרער איבערן בנין, ערקלערט מיר העפליך אז דאס גערויש קומט דערפון, וואס אין דעם אויגענבליק איז ארויסגעפאלען א פאטראן פון דער פנעאומאטישער פאסט, וועלכע פעראייניגט די קאסע מיט דער בוכהאלטעריע.

איך בעוואונדער די אויסגעצייכענטע טעכ-נישע איינארדנונג פון פ.ק.א., וועלכע ס'האט נישט קיין שום לאדזשער באנק. פערלייכטערט די ארבייט און מאכט מעגליך א בעסערע בעדינונג פון די קליענטען. אין יעדער ביורא טרעף איך אנדערע טעכנישע אויסבעסערונגען אין דער פארם פון פערשידענארטיגע קאמפליצירטע מאשינען און די טעמפא איז אנ'עכט אמעריקאנישע.

בעזוכענדיג די בוכהאלטעריע פון פ.ק.א. אויפ'ן 1 שטאק, זעה איך אויף די טישען טויזענ-דער איינצאהלונגס-צעטלען פון גאנצען לאנד און זעהר פיל איבערשיקונגס - טשעקען. די דאזיגע טשעקן, ערקלערט מיר דער בעאמטער, פערלייכ-טערן שטארק די רעכענונגען צווישען די אינהאבער פון די קאנטאס אויפ'ן וועג פון אהן געלד-אפע-ראציעס.

פ. ק. א. נעהמט נישט קיין שום אפצאהלונ-גען פון די דאזיגע איבערשיקונגס-טשעקען, ווע-מענס צאהל עס וואקסט כסדר. איך האב מיך פער-אינטערעסירט מיט דעם טשעק-פערקעהר און האב זיך דערוואוסט, צו מיין גרעסטער פערוואונדערונג, אז די קאסטען ביים עפענען א קאנטא אין פ.ק.א. זענען מינימאלע און בעטרעפען קוים עטליכע זלאטעס אויף דרוק-זאכען און די ערשטע איינלאגע בעטרעפט 10 זל. אזוי, אז צו עפענען א טשעק-קאנטא דארף מען איינצאהלען קוים איבער א צעהנדליג זלאטים.

דעריבער איז נישט קיין וואונדער, וואס יעדען טאג קומען צו נייע טשעק-קאנטעס אין דער לאדזשער אפטיילונג פון פ.ק.א. די דאזיגע קאנטעס זענען אנ'אונבעדינגטע געהיימניש.

דאן האב איך בעזוכט די קעלערן, וואו ס'ווערט פערדינגען קאסעטקעס. דא הערשט א גרויסע בעוועגונג, ווייל פ.ק.א. גיט די פולשטענ-דיגע זיכערקייט. די גאנצע איינארדנונג פון בנין און ביוראס, אויך די ארבייטס-טעמפא האבען גע-מאכט אויף מיר דעם בעסטען איינדרוק, וואס עס האט מיך בעוואויגען אנצושרייבען די דאזיגע בע-שיידענע ווערטער.

זאלען די ברייטע שיכטען פון דער לאדזשער בעפעלקערונג זיך דערוויסן ווי אזוי עס ארבייט די פ.ק.א. די שטארקסטע אפשפארונגס און טשעק-אינסטיטוציע, וועלכע האט דעם צוטרוי פון דער גאנצער בעפעלקערונג

(—) הרב י. פיינער.

געעפענט די פראפאגאנדע-וואך פארן „פוילישען ווייסען קרייץ"

ס'האט זיך אנגעהויבען די פראפאגאנדע-וואך פון „פוילישען ווייסען קרייץ", וועלכער גע-פינט זיך אונטערן פראטעקטאראט פון מארשאל שמיגלי-רידז.

אין שייכות דערמיט, האבען מיר דערהאל-טען א קאמוניקאט, אין וועלכען ס'ווערט איבער-געגעבען די טעטיגקייט פון „ווייסען קרייץ". דער פוילישער ווייסער קרייץ אין לאדז, פיהרט א ברייטע טעטיגקייט פאר דעם פוילישען זעלנער, האלט אויס א זעלנער-היים, וואו די זעלנער גע-פונען א געמיטליך אפרוה-ארט. טויזענטער מענ-שען געניסען פון דער טעטיגקייט פון „ווייסען קרייץ". דער קאמוניקאט רופט דערום אלע ביר-גער, אונטערצושטיצען דעם „ווייסען קרייץ" דורך פערשרייבען זיך אלס מיטגלידער. דער חודש-אפצאהל איז נאר 50 גראשען.

די ביורא פון דער לאדזשער אפטיילונג גע-פינט זיך אין בנין פון ד. א. ק. (11-טער ליסטא-פאד-גאס 83).

פון ל. א. פ. פ.

די ארבייטער פון דער אקצ. געז. מילער און ווידעל, האבען ארגאניזירט א ל. א. פ. פ.-קרייז מיט 170 מיטגלידער.

די ארבייטער פון אקצ. געז. טעאדאר פינס-טער, האבען געעפענט א ל. א. פ. פ.-קרייז מיט 464 מיטגלידער.

* * *

דעם 25-טען ד. מ. ווערט געענדיגט דער באלאנען-קאנקורס.

זעלבסטמארדע!

(א) אויף שקאלנע 31 האט זיך ארייגעשטא-כען א מעסער אין בויך דער 23-יעהריגער סטא-ניסלאוו. קלאסאווסקי, אין א שווערען צושטאנד האט מען איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

„אנגעטון זיך א מעשה" האט ער דערפאר, ווייל זיין ווייב האט איהם געמאכט פארוואורפען, הלמאי ער איז געקומען א שיכור'ער אהיים...

* * *

(א) אין טויער אויף דאוובארטשיקאוו 10 האט זיך געסם'ט מיט סובלימאט דער 47-יאריגער אנטאני מאליגאווסקי. אויך איהם האט פאגאטאוויע ערטיילט ערשטע הילף, און אפגעפיהרט אין שפי-טאל.

* * *

נעכטען האט זיך געסמ'ט מיט עסיג-עסענץ דער 25-יאריגער הערש גאלאמבעק (מארישינער 12).

פאגאטאוויע האט איהם ערטיילט ערשטע הילף.

איבערגעפאהרען!

(א) אויף דער שרודמיעסקא 6 איז דער דראזשקער בער גאווראנסקי (פריוואטע=פלאץ 9) איבערגעפאהרען דעם 21-יעהריגען לייב זינגער (דרוקארסקא 8). זינגער איז שטארק צוקאליטשעט געווארען.

* * *

(א) אויף באלוטער מארק האט אנ'אויטא איבערגעפאהרען דעם 51-יאהריגען איזאק רויט-מאן, וועלכער וואוינט אין אלעקסאנדער.

פאגאטאוויע האט איהם ערטיילט ערשטע הילף.

Dr. med.
Sadokierski
כירורג פון צייהן און יאסלעס
האט זיך איבערגעצויגען אויף
Piotrkowska 56, tel. 129=77.

ZACHĘTA
זגערזשער 26
היינט און פאלג. טעג!
דער לאנג - ערווארטעטער פילם א. נ.
„מאזור"
אין דער הויפט-ראלע
Pola NEGRI
אויסער'ן
פראגראם ???
אנהויב טעגליך 4 א זייגער נאכמיטאג,
שבת און זונטאג — 12 א זייגער ביי טאג.

ט. ווינדער פרעזענטירט פאר פוילען דאס גרעסטע, וואס אמע=
ריקא פערמאגט, די שטערן פון אמעריקאנער יודישען טעאטע
לוסי און מישא גערמאן
היינט זונטאג און מארגען מאנטאג, 9 אוונט
היינט זונטאג, 4 א זייגער נאכמיטאג
צו ספעציעל ביליגע פרייזען!
לעצטע 3 פארשטעלונגען
פון גרויסען וועלט-שלאגער
רחל'ס קינדער
אין 3 אקטען, 6 בילדער פון סיגעל און שטיינבערג. מוזיק: הארי סקעל.

טעאטער
„Rozmaitości"
ציגעל-גאס 27, טעל. 112-25
דיר. דוד צעלמייסטער.
אכטונג!
סענסאציע!
דינסטאג, ד. 24 ד. ח. 9 אוונט
מיטוואך, ד. 25 ד. ח. 9 אוונט
אויפ'ן ספעציעלן פערלאנג פון
לאדזשער פובליקום
נאר 2 מאל
צו ביליגע פרייזען
פון 54 גר. ביז 2 זל.
מאמע
— און —
שוויגער

טעאטער „פילהארמאניע" נארוטאוויטשא 20 טעל. 213-84

קומט אלע! לעצטע פארשטעלונגען!

ווילנער יודישע אפערעטען-טרופע
נחמה, קאדיש, חאש, שלמה קוטנער
מיט׳ן ערשט קלאסיגען אנסאמבל
היינט 4 נאכמ. די ציגיינערין
פון ב. קושער, רעזשי: ש. קוטנער.
פרייזען פון 40 גר. ביז 1.09
היינט 9 אוונט מאטקע פון סלאבאדקע
אין 2 אקטען פון קאלמאנאוויטש. מוזיק: אלשאנעצקי.

דער ווילען פון דער יוד. בעפעלקערונג

צו העלפען די משפחות פון די אומגעקומענע קרבנות

וועט זיין דער מאסטעהאפטער בעזוך אויף דער מארגענדיגער און דאנערשטאג-דיגער פארשטעלונג אין פילהארמאניע

דער ווילען פון דער יודישער בעפעלקערונג אין לאדז צו העלפען די פאמיליעס פון די אומגעקומענע קרבנות בערקאוויטש און זענדעל איז גישט אפגעקיהלט געווארען.

ס׳איז דער חוב צו העלפען די ארימע איבערגעבליבענע מיט וואס מ׳קען נאר און אין יעדער פארם. די פארם איז א פערשידענארטיגע און מען מוז מודה זיין, אז דער טאט פון דער דירעקציע פון פילהארמאניע צו געבען 2 ערנסטע פארשטעלונגען פון וועלכער די הכנסה גייט פאר די איבערגעבליבענע פאמיליעס פעררינט אנער-קענונג.

דעריבער איז אויך די פליכט פון יעדען לאדזער יודען מיטצוהעלפען, אז די דאזיגע 2 פארשטעלונגען זאלען דורכגעהן מיטן גרעסטען ערפאלג.

עס דארף דערביי בעמערקט ווערען, אז די פארשטעלונגען ווערען איינגעארדענט אונטער דעם פראטעקטאראט פון קאנדיטאר-צעך און גע-ליגעל-הענדלער פאראיין, אין וועלכע די טראגיש-אומגע-קומענע בערקאוויטש און זענדעל זענען געווען לאנגיעהריגע מיטגלידער.

דאס יודישע לאדז וועט דורך א מאסענ-האפטען בעזוכען פון די ביידע פארשטעלונגען אין פילהארמאניע ארויסווייזען א הערציג מיטגעפיהל צו די שווערגעטראפענע פאמיליעס און גלייכצייטיג צו העלפען צו פערזארגען און שאפען פאר זיי

א מעהר וויכטיגער ערטרעגליכער עקזיסטענץ.

א בעזונדערען חוב ליגט אבער אויף די מיטגלידער פון די ביידע אויבען אויסגערעכנטע פאראיינען. וואס פון זייערע רייהען זענען ארויס-געריסען געווארען בערקאוויטש און זענדעל, ווי אויך מען דארפען זיי אונטערשטיצען די אקציע און נישט נאר דאס, נאר אויך זעהן צו ווירקן אויף אלע זייערע בעקאנטע און פריינד מיטצוהעלפען אין דער א-זיגער ארבייט.

אבער דאס איז נישט נאר א חוב פון די מיטגלידער פון די 2 פאראיינען, עס איז דער חוב פון אלע יודישע פאראיינען אין לאדז בכ״ל, עס איז דער חוב פון דער גאנצער יודישער בעפעל-קערונג אין לאדז, אהן אונטערשיד פון קלאס און שטאנד בייצושטייערן דורך זייער קומען אויף די פארשטעלונגען מארגען מאנטאג און דאנער-שטאג אין פילהארמאניע, בכדי אזוי ארום צו לינ-דערען דאס שרעקליכע אומגליק פון ביידע פער-יתום׳טע משפחות.

די טרופע האט בעשטימט פאר די צוויי אווענדען, מאנטאג דעם 23-טען ד. ח. און דאנערשטאג דעם 26-טען ד. ח. צו געבען א ... וואס איז צוגעפאסט צו דער דאזיגער ... אקציע — א. נ. „די אייביגע מאמע", ... בילד פון קאלמאנאוויטש אין 3 אקטען.

דער צוועק פון דער פארשטעלונג, די ... ציאטיוו פון דער דירעקציע און טרופע פון ... הארמאניע, דאס שטרעבען פון יודישען לאדז ... העלפען די אומגליקליכע זיכערט דעם גרעסטען ערפאלג די מאנטאגדיגע און דאנערשטאג... פארשטעלונגען אין פילהארמאניע.

50.000 זל.
אויף נר. 19645 איז ווידער נעבטעז געפאלען אין דער בעריהמטער קאלעקטור
ג. יאטקא
פיעטריקאווער 22
פיעטריקאווער 66
נאוואמיעסקא 1

רעקארד פון ביליקייט אין קאנסום

א ריכטיגע ראציאנעלע געשעפטס-... דארף שטרעבען צו מאכען דעם גרעסטען ... און זיך צו שטעלען דעם קלענסטען ריוח.

אויף די יסודות שטיצט זיך דער ... אין אינזער שטאט ווארען-הויז „קאנסום" ביי ... ווידזעווער מאנופאקטור.

א דאנק די רעוואלוציאנס ביליגע ... אויף אלערליי סחורות בעזוכען טויזענטער ... דעם „קאנסום".

אויף לאגער די שענסטע קאנפעקציע, ... טעריע, ווייסווארען, שיך, שקארפעטען און ... ניאל-ווארען.

טיי-אווענד ביי די קאמבאטאנטן

היינט 5 אוו. ווערט אין לאקאל ... יוד. קאמבאטאנטען (גדאנסקא 91) ... „גלאזעל טיי" צוזאמען מיט טענץ.

ציהונג פון דער מלוכה-לאטעריע

2-טע קלאס — 2-טער טאג

20.000 zł. — 22846
5.000 zł. — 65852 166556
2.000 zł. — 76998 85906 131145
1.000 zł. — 33933 90025 107609
500 zł. — 92382 70211 96597 113192 133268 164805 189689
400 zł. — 7692 40141 79013 93747 95679 99262 101207 158973 181667 187500
250 zł. — 366 20604 21903 41812 58841 70968 95549 117002 125770 149864 154302 155757 157322 169545 177031 191016.
200 zł. — 52 3064 4381 9123 14841 17403 21260 23009 29033 32241 40570 50844 80678 80877 90016 99996 102074 106842 107265 115664 132567 138753 146738 162541 174579 177791 183098 163217 183751 187716 189406.

Po 50 zł., z literą s po 150 zł.

280 324s 501s 946 1031 91s 273s 379s 530 718s 898s 934s 2124s 52 230 398 869 928s 3077s 79 80s 114 34s 219s 80 300 11 454 566 691 808s 09 914 18 4124s 55 205 326s 433 67s 986s 5007s 16 155 80s 450 844s 6061 120 891s 977 82s 7034 50s 316s 442 72s 694s 851 90207 93 279s 677 880 9325s 42s 412 631 843s 70 957 85 98.

10038 65s 805 11083 241s 410 626 64s 735s 811s 27 99s 12036s 44s 144s 410s 38 41s 596 655 875 907 13150s 564 687 830s 14051 127 244s 633 61s 793 99s 982 15172 82s 94 227s 389s 570 83s 660 885 970 86 16100s 461 531 641 829 986 17130 346 586s 646 733 876s 18265 358 429s 531 766 991 19175s 392s 435s 47s 532s 53s 625 35 805 945s.

20018 141 42 202s 523s 44 21313s 82 408 508s 21 75 887 903 22480 575 643 63 761 23021s 50s 241s 376s 476 575s 694s 723s 24267s 551s 632 76 884 950 80s 25034s 281 91 338s 84 429s 516s 635 708 61 862 921s 26010 50 185s 243 370 71 73 402s 618s 708s 828 27214s 301 69s 790s 973 76 28165s 690 929 29130 35 55 277 487 567 90 621s 701s 845 904 84.

30021 89s 152s 61s 241 70 364s 623s 994 31169s 267s 87 374 477 641 904s 21 32194 474s 918s 63s 33216 42s 575s 909 34067s 84s 125 342s 87 711s 35040s 204 80s 496s 551s 804 24 52 86s 911 36265s 806s 62 727s 41 852 37028 172 75s 542s 72s 645s 841s 906 318148s 226 82s 426 506 43 746 39150 254 378s 551s 719 72 873s 904.

40011s 117 55 299s 707s 89 41119s 370 449 548 673 768 952 42281 677 43102 93 444s 63 72 73s 528s 666 68 44086s 182s 237 317s 21s 71s 445 527 653s 36 83s 892s 916 61s 45253 379 461 600s 731s 89s 843 960 46060 104s 65 263 335 732s 806s 66 995s 47038 106 12s 32 385 502 08 633s 835 96s 904s 48159 345s 424s 614s 879 49165 333s 442s 641s 70s 789.

50370 534s 994 51610 24s 28s 731 52148s 366 617s 78 922s 24 74s 52076 213 40 473s 566s 74s 657 810 66s 75 54123 449 624 55164s 230 455s 632 56209 358 70 455s 685s 823 969s 57118s 37 307 512 26s 45s 67s 652s 92 702s 825 85 973s 58154 347 405 42 763 924 38s 84 89 59070 737s 940.

60044 382 465s 86 629 61s 71s 971 61215 534s 748 833s 907s 62031s 143 211s 484 501 812 981 63129 444 630 52 920s 64000s 102 27 266 333 519s 74 943 60s 95s 65253 995s 66082 243 499 691 708 834 67016s 135 55s 78 321 69 408s 26 82 552 838 68000s 53s 235 415s 28 671 928 69106 203s 21s 753 905 30 41s.

70074s 321s 487 511 633 846 946 71012s 117s 265 485s 87s 715s 60s 994 72918 28 99 119 282 335s 460s 71 556 713s 843 96 988s 73084 267s 600s 74072 367s 823s 25 39s 74 98 924 75219s 312s 447 557 659 712 94 856 62 76302s 16s 53 60s 77032 179 339s 52 426 676s 865 85s 78207s 443 525s 42s 50 80 813 905s 79272 542s 68s 83 882

80045s 51s 604s 81077s 190 269s 568 94s 650 719s 927s 82101 462 618s 712 837 981 83023 141 226 55 87 359 829s 60 951s 84015 121 309 90 513 635 46s 935 85002 06 239 615 72s 766s 863s 82s 9970s 86206s 301s 405 41 55 503 56 966 87009s 240s 89 453s 91 788s 848 944 88022 113 22 80 359s 530 89375s 517 32 785 835s.

90994 38s 485 98 612 712 91239s 514 616s 837s 38s 92s 92207s 25 51 375 470 540 645 52s 729s 99 940s 93177 362 67s 95s 671s 926 94123 286 335 609s 95259 512 94 621s 67 919 98 6185 348s 448s 904 97020s 77 385 841s 983s 98340s 457 65s 606 789s 831s 75 99021 27s 464 634s 88s.

100438 582s 638 743s 101018 47s 70s 282 382s 443s 865 80 102029 186s 96 229s 471s 643 103045 53s 182 348 422 104307 142 61460s 807 13s 105055 183s 320 521s 741 942 106142s 70 297 301 985s 107028 96s 681 757 823 34s 41s 108032 336s 48 455 67 506s 880 109277s 471 807s 991s

110098 111s 460 511 53s 98 904s 111340 834s 112024s 84s 99s 136 213 450 82 89 708 77 982 113390 475 500 55s 649 786 899 906s 77 114085 636 793 827s 947 115017s 135 40 86 615 70 750s 116095 273s 410 24 683s 785 117514s 895 118082s 138s 522s 763s 119030 70s 103 468s 88 619 790s 887s 909s.

120165 90 666s 925 121186 374 431s 552 904s 122937 123064 205 728s 810 124074 102s 92 220 436 94s 594 645 125020 95s 214 632s 732s 81 934 54s 126004 276 300 50 901 127041s 98 681s 128170 270 78 652 786 129224 51 53s 75 80 353 400s 762.

130474s 791s 812 131187 328 440 588 705 132885s 133614s 472 592 888 993 134125 50s 366 456 893 135162s 288s 136314s 649s 857 137087 139 268 511s 66s 634s 856 63 138111 423 581 702 963 94 139638 865s.

140738 987 141094 146 239 443s 689 727 810 47 49 924s 45s 142176 418s 36 808 40 143088 132s 329s 6s 410s 505 649s 72s 735 74 997s 51s 144133 63s 246 670s 145016 48 385 568 991 146153 273s 307s 15s 507s 35s 963s 147214s 342s 404 663s 96s 148076 112s 82 270 312 15 788 826s 149201 585s 661s 78 957.

150065s 147 248 612s 151083s 194s 264s 314s 61 503 42s 609s 744s 152098 210 76s 370s 431 59s 566 153223s 97s 604s 154117 90 244 322 775s 929 155173s 743s 896 911 53s 156025 225 323s 40s 513 703 157072 80s 244 316s 563 884 925s 158100 234 57 647 759 71s 159048 61 164 67s 69 230s 95 397s 459.

160062 335s 569 90s 610 709 801s 161196 162076 108 47s 259 73s 360s 483 94s 904 27 88 163518s 717s 965 164007 116 251s 54 371 85 793s 165421s 766s 852s 65s 943 63 166033 182 167274 451s 539 604 34 744s 822s 906 168132 658 838 76s 169427s 687s 812 947.

170055 184 284 317s 727 81s 171134 48 307s 850s 990s 172405 949 173726s 96 832s 174077s 190 360s 579 806s 175081 181 298s 460s 698 899 176067s 279 575s 798 929 59 177080 395 96s 457s 63 544 808s 178111s 99s 497 768s 179285s 539 489s 740 921.

180082 321s 516 67s 815 181048 245 365 72s 182036 151s 276 183101 425 751s 184132 87 457 769s 847 929s 185084 787 922s 86s 96s 186413s 53s 600 34s 187012 138 664 702s 826s 84 947s 188048 407s 868s 189110s 311s 406 673s.

190036s 177s 78 557 806s 191727s 489s 844 192453s 506 16 604 193006 44s 60 255 307 613s 44 763 194037 79 115 90s 349s 470s 686s 895 900.

CIĄGNIENIE II

25.000 — 24166
50.000 — 19645
10.000 — 93501
5.000 zł. — 59457
2.000 zł. — 43903 56491 95154
1.000 zł. — 61043 135255 148260 165627 190871
500 zł. — 100791 124759 160016 183519 194732.
400 zł. — 8023 14507 25069 34113 46553 68641 129893 177004 177690.
250 zł. — 11076 16566 21493 45230 55247 91465 98949 110434 124478 136361 161904 162844 163925 177729 181974.
200 zł. — 15761 34495 34527 42744 42090 50818 63925 70322 71566 71993 88798 92306 106530 111064 111075 114262 147153 165965 168887 184724.

Po 50 zł., z literą s po 150 zł.

72s 681 1374 760s 2543 608 3104s 448s 819 59s 4546s 836s 5390 435 92 900 79 6153s 203s 379s 7249 377 811 8037 62s 193s 9723.

10149s 343 87 460s 806s 11110 497s 12203s 13802s 961s 14935 15311s 520s 610 740 829 957 16743 866 17105s 322 740 18055s 380s 431s 89 885.

20208 824s 21263 759s 22070 156 302 941 23804 63 24765 935 25174 287s 303 16 502 60 742s 911 26058 27218 60s 361s 542 613 826 94 947 28172 39030s 789s 998s.

30247 808s 908s 31657 878s 32081 217s 445s 638s 885s 33153s 92s 524 34079s 120 35998 36570 666s 736 37583 800 987s 38684 39354 510s.

40025 122 38 404s 47s 41059 70s 241 803s 42047 100s 201 335 43079s 503 44134 90s 291 856s 46251 440s 797s 47152s 391 707 48066s 14s 893.

50025 265 580 604s 16 97s 51157s 296 420 773 52039s 284 586 790 53077 237s 952s 54605s 992s 55223s 37s 47 877s 56680 851 916s 57032 106 14s60 329s 439s 617 777s 937 58246s 517 56s 709 44s 839s 59229s 781 822.

60156 58s 721 850 62534 64478s 66263s 409s 36 939s 67059 711 871 68166 70s 286 788 69081 340s 65 96 843 62.

70672s 71422 592s 871 963 72061s 719 826 73329s 639 754 74052 349s 432s 75408 90s 903 47 76691 948 77053s 148 599 838s 78281 986s.

80749s 916 76s 97s.

81046 475 652 702 934s 82351 83270 744 84498 85532 87022s 74 511s 878s 88167 300 44 407s 605s 17 89031 107 57 241s 584 939s.

90088 210 95 381s 561s 96s 790s 923s 46s 91181s 312s 624s 723s 92218 346 78s 93542 851 94415 70 595 625 997s 95390 526s 870s 98 96361 73s 482 595s 824 98164 860 99017 32s 105.

101074s 128s 595 602 783 909s 102696 853 947s 103175s 377s 95 104561s 105227s 871 900 106415 28s 107158s 621s 108011 30 241 300s 109637.

110758 907s 65s 111368s 112267s 370 451 113131 280s 608 114184s 635 115262 353 445 841 116294 794s 117080 145s 689s 118056 186 400 771s 81 119165s 309 674s.

120453 607 889s 121370s 90s 999 122357s 465s 123110s 916 53 124032 276 125272s 343s 730 827s 126247 389 127108 386s 563s 677s 768 128600 707 813.

130716s 70s 132220s 41 479s 760 832 78s 133311s 488 978 134047 141 262 340s 135324s 519s 25 603 64s 909 130090s 382s 933 137506s 718 816 138311s 418 652 797 841 75s 139235s 453s 649 774 961.

140082s 178 653s 96 141203s 411s 675 812s 142225s 374s 726 143300s 59 144105s 324 45 671 990s 145473 647 728s 146560s 147406s 53s 87 614s 21 148103s 998 149104s 554.

150678 151009 101 249s 152215 552 153071s 252s 555 775s 154558s 944s 155581 601 708s 307s 922s 156248s 89 921 157039 96s 294s 592 159177 656 159247 66.

160523 995s 161819 92s 163034 385s 164222 317 705 07s 165190 275s 931s 166498 638 765s 167130s 32s 266s 513 998s 168352 169039.

170275 478 786 171345 489s 775 172320s 173291s 346 457 836s 908s 174728 861 175028s 169s 817 178310s 179066s 92s 522 38s.

180654s 84s 181461s 77 182080s 184032 411 731 874s 185738 951 186008 94 147 214 64s 802 187076 617 29s 188130s 246s 877 941 184447 672s 743 78.

190034s 456 526 191240s 52s 91s 354 657 710 99 192985s 193381 409s 547s 792 194486 97s.

CIĄGNIENIE III

Po 50 zł., z literą s po 150 zł.

69s 458 1089s 994 2508s 57 3169 95 631 917s 4014 138s 421s 41s 633s 768s 62205 442s 518s 7120s 385 657 8363 81 448s 9635.

10009 360 11311s 474 12363s 544s 97s 13275 14043 192 617s 714s 68 15148s 506s 75 16271s 322 661 867 17296s 446s 697s 883s 19293 359s.

20165s 483s 806 35 21192s 754 22092s 379s 422 566 905 23465s 700 24099 176s 372 898s 25011 59 69 770s 89s 864s 88 950 26002s 08 27162 235 54s 528 800s 28448 50 29036 103s 69 353s 543 678 84 721.

30108 719s 31181 263 32504 757 856s 980 34068 69 35313 36180s 660 775s 988 37143 339 416 38258s 843s 39034s 299s 493s 538 735s.

400098 582s 611 809 968 41092 137 210s 328s 514 669 718 874 42841 944 43253 99 453s 999s 44172 830s 987 45010s 304 819 44s 46808 986 47682s 944 48222 649s 748 91 902 41974s 423s 28 520.

50307 518 51409 53456 54002s 55040s 667s 56101 634 865 57995 58280 342s 608 70 59123s 810 64s 915s.

60174s 248 302s 13s 407 751 61209s 545 777 866s 62373s 406 50 654s 930s 45s 63337s 925 37s 64549 65036s 242 480 602 63s 830s 920s 66153 255s 724 804s 80 997 68850s 69211 386s 542s 627s 43s.

70232 455 711 71055 534 72158s 792 73465s 636 74207 498 528s 75227 61 76450 77701s 78077 163 205s 610 79514

80103s 66s 251s 302s 570 82093 168 348 83063 410 501 84021s 271 85151 622s 706s 86057 696 87128 388 88168s 99s 9399 529s.

90273 329s 63 803s 38 91250 330s 561s 608s 93 92107s 644s 775 93323s 38 94101 772s 875s 95405 940 96071 97585s 885 951 98138 263s 349s 456s 873 99474s 75s 77 815s.

100350s 477s 540 875 101063s 115 737 102802 103330 439 610 104159s 409 606 72 720 105790 94s 106414s 546 644s 733 107143s 404 14 879s 108142 68 621s 109120 49s 950s.

110105s 624 995 111026s 525s 785 861 112033 486 629 920 113229 545s 607 40 800s 17 46 114152 860 115322 459s 677 833s 116126s 317 668 883 117047s 118743 119296s 582 973s.

120336s 46s 693s 973 121080 84s 839 122257 462 123085s 346s 59 718s 124121s 65 342s 739s 125124 825s 913s 126131 952 127034 444s 582s 678 715 944 128071 429s 648s 895s 12919 243 800s.

130368s 131244 534 654s 62 72 132069 314 692 952 133587 885 134637 135071 853 57 940s 136029 137355 519 138028s 304 912s 139309s 54.

140118 141407s 142103 243s 83 143099 280 412 604s 897s 144567s 145251s 354 66s 146311 858 147011 106s 216 464 573 815 69s 971 148245 149177s 207 39.

150280 493 575s 151332s 635s 729s 58 152226 622 154616s 43 900s 155591s 156459s 157363 610 158315 507s 637 159207.

160052s 902 161455 623 162003s 183 163870 965 164429 511 165395 693s 166037 694 167043 204s 400 705s 954 169180 282 617s.

170120 358 740s 869 171220s 671s 172642 203 995s 173499s 643 971 174307s 624 175158s 264s 75s 868 176248 505s 177077 317 97 446s 179025 77s 372 608 179138 389 419s 52s 825s.

180232 181185 182155s 204 341 825 183365 777 844 52s 185405s 722 68s 186911s 187068s 86s 566s 646s 188001 05 348 492s 605s 901 30 92s 189524s 758.

190745s 191023s 394s 747s 833s 935s 192072s 189s 209 666s 193289 194412 811.

צווייטער טאָג פון פּראָצעס

(ענדע פון דער 5־טע זייט)

שטליכע הונדערט. די יודען איז אָבער געגאַנגען אין עפּעס אַנדערש, זיי האָבען געוואָלט אַנרייצען די פּאָליציי א. א. די פּויערים.

אָבער די יודען האָבען פאַרגעסען — האָט געשריגען קאָוואַלסקי — אַז מיר נאַראָדאָוועצעס האָבען נישט מורא פאַר דער מאַכט, ווייל נישט די מאַכט פיהרט אָן מיט'ן פאָלק, נאָר דאָס פאָלק מיט דער מאַכט.

אַטאַקירענדיג די „ערקלערונגען פון אַדוו. האַרטגלאַס, אַז די אַפּריל־קאָנסטיטוציע ערלויבט נישט אויף דער טעראָריסטישער טעטיגקייט פון די ענדעקישע פּיקעטען פאַר די יודישע סטראַגאַנעס, קומט קאָוואַלסקי צום אויספיהר, אַז עס איז איהם ערלויבט פון דער פריה ביז דער נאַכט צו שטעהען פאַר יעדען יודישען געשעפט און וואָרענען די קליענטען: „קויף נישט ביי קיין יוד!!"

דער לאָדזשער כמו שטרייכער געהט ווייטער אַ בער צו רעדען וועגען תלמוד, און ערקלערט, אַז דער תלמוד ערלויבט יודען פאַלש עדות צו זאָגען.

— דאָס קרייז־געריכט — קלאָגט זיך קאָוואַלסקי — איז נאָך אַלץ געבינדען מיט די פערפּליכטענדע יודישע באַרמען און קען זיך דעריבער נישט דייטליך אַרויסזאָגען אין דאָזיגען ענין, אָבער איך האָב דאָס רעכט צו זאָגען, אַז אַלע יודען זאָגען ליגענד. בעטען דאָך יודען אין אַלע שולען אויף דער גאַנצער וועלט — פון אמעריקא ביז פּאַלעסטינא און פּוילען — יעדעס יאָהר אין יום־כפּור, אַז מען זאָל זיי מוחל זיין די זינד, וואָס זיי וועלען אַ גאַנץ יאָהר זאָגען ליגענד.

און דאָ רייסט דער פאָרזיצענדער איבער דעם ענדעקישען פּרעדיגער.

— איך בעט אייך זיך צו האַלטען בעהנטער צום ענין...

קאָוואַלסקי שפּרינגט טאַקע באַלד איבער אויף א אַנדערע טעמא:

— פון די סטראַגאַנעס ענטשטעהען די גרויסע יודישע פערמעגענס. די יודען האַנדלען צוערשט אין פּשיטיק און שפּעטער פיהרען זיי אָן מיט דער מלוכה...

פערענדיגט די הרשה זעצט זיך קאָוואַלסקי שווער אַנידער אויף דער שטוהל. ווילע לייט לויפען צו איהם צו און דריקען איהם די האַנד און גראַטולירען איהם אַ זיין „גרויסע" רעדע.

דער פאָרזיצער מעלדעט אַז די געריכטס־זיצונג איז געשלאָסען.

* * *

לובלין, 21 (טעל.)

באַך דעם ערשטען טאָג אינ'ם פּשיטיקער פּראָצעס, באַך די רעדעס פון פּראָקוראָר און פון ציוויל־מאָהנער פון דער יודישער און ענדעקישער זייט — האָבען אַלע דערוואַרט, אַז דער צווייטער טאָג פון פּראָצעס וועט זיך אָנהויבען מיט די רעדעס פון די פערטיידיגער.

געשעהען איז אָבער אַנדערש. די ענדעקישע אַדוואָקאַטען זענען אַרויס באַלד ביים אָנהויב פון די פערהאַנדלונגען מיט אַ באַרישער באָמבע געגען די יודען.

זיי נוצן אויס צו דעם א... קאָרעקטור־גריין פון „באַש פּושעגלאָנד". ווי באַר דער ריכטער־קאָמפּלעט קומט אַריין, שטעלט זיך אויף אַדוו. גאַיעוויטש און בעט אַ וואָרט. אין האַנד האַלט ער אַ „נאַש פּושעגלאָנד".

— איך בעט — זאָגט ער א וואָרט וועגען א ריין פאָרמעלען ענין וואָס בינדט זיך נישט דירעקט מיט'ן לויף פון די פערהאַנדלונגען. איך וויל עפּעס זאָגען וועגען היינטיגען צייטונגס־בעריכט אינ'ם הויפּט־אָרגאַן פונ'ם יודענטום (?), אינ'ם „נאַש פּושעגלאָנד". מיר לייענען דאָרט פאָלגענדיגע ווערטער: „אינ'ם ריכטער־קאָמפּלעט זיצען פאָרזיצער וויצע־פּרעזעס ד"ר הובעל און אַלס בייזיצער — די ריכטער טשאַרנעצקי און גאַיעוויטש".

דאָס שרייבען, אַז גאַיעוויטש איז איינער פון די ריכטער איז אַן אָנאויסדרוק פון יודישער צביעות און איך לייג דעריבער ביי אַן עקזעמפּלאַר פון דער דאָזיגער צייטונג, איבערלאָזענדיג דעם געריכט די פראַגע, ווי אַזוי אויף דעם צו רעאַגירען.

אין זאַל ווערט אַ בעוועגונג. מען האָט פיל געקענט דערוואַרטען פון די ענדעקעס, אָבער קיינעם וואָלט נישט איינגעפאַלען, אַז די ענדעקישע אַדוואָקאַטען וועלען זיך כאַפּען פאַר אַזעלכע באַרישע און יונגלערישע שטיק, אַלע האָבען זיך גלייך געכאַפּט, אַז מען האָט דאָ צו טון מיט א געוועהנליכען גרייז, וואָס איז געמאַכט געוואָרן אָדער דורכ'ן קאָרעקטאָר פון „נאַש פּושעגלאָנד", אָדער דורך דער פּערזאָן, וועלכע האָט דאָרט אויפגענומען דעם טעלעפאָנישען בעריכט. די נעמען גאַיערסקי (אַזוי הייסט פאַקטיש דער ריכטער) און גאַיעוויטש זענען אַזוי ענליך, אַז דער גרייז איז אָפענבאַר.

די ריכטער נעמען אין האַנד אַריין די צייטונג, וואַרפען אַדורך די ערשטע עטליכע שורות, און ס'איז צו זעהען, ווי ריכטער טשאַרנעצקי קלערט אויף דעם פאָרזיצער דעם אמת'ן זין פון אינצידענט.

— דאָס געריכט — דערקלערט פאָרזיצער ד"ר הובל — האַלט נישט פאַר נויטיג צו בעשליסען וועגען דעם. איך וועל בלויז אַפּעלירען צו די הערען זשורנאַליסטען, אַז זיי זאָלען איבערגעבען זייערע בעריכטען וואָס פּינקטליכער.

אַדוו. מאַרגאַליס מאַכט א וויץ:

— אויף א צווייט אָרט פונ'ם זעלביגען בעריכט רעדט זיך וועגען מיר, אָבער מיין נאָמען איז דאָרט צוליב אַ צייטונגס־טעות אַנגעגעבען נישט מאַרגאַליס, נאָר מאַרקעוויטש, אָבער איך מאַך נישט צוליב דעם קיין שום פאָרשלאָגען...

— ווייל צווישען די ריכטער איז נישטאָ קיין מאַרקעוויטש! — פּערלירט זיך גאַיעוויטש (ער איז די גאַנצע צייט געווען בלאַס) און קיינער פערשטייט נישט זיין אומגעלומפּערטע בעמערקונג.

די לאַגע גייט ראַטעווען דער לאָדזשער „תנא" קאָוואַלסקי.

— איך וויל אויפמערקזאַם מאַכען — זאָגט ער מיט א זיס שטימעלע — אַז דאָס, וואָס שרייבט דער „נ. פּושעגלאָנד" האָט אַזאַ זין, אַז מען וויל פון פאַראויס מכלומרשט אַנווייזען, אַז א ריכטער־קאָמפּלעט מיט'ן מכלומרשטען אָנטייל פון א גאַיעוויטש קען נישט אַרויסרופען קיין צוטרוי.

עס וויל נאָך עפּעס זאָגען אַדוו. האַרטגלאַס, אָבער דער פאָרזיצער רייסט איבער:

— איך וועל מעהר קיינעם נישט געבען וועגען דעם קיין וואָרט. דער ענין האָט נישט קיין שייכות צו די פערהאַנדלונגען.

מיט דעם שעפּט זיך אויס דער באַרישער אַנגריף פון די ענדעקעס און מען גייט איבער צו די רעדעס פון די פערטיידיגער. דאָס ערשטע וואָרט בעקומט דער ראַדאָמער

(ווייטער זעה 12־טע זייט)

קיין שטעטישע אָפּטיילונגען בעזיצען מיר נישט

Bank Kupiecko-Kredytowy Sp. w Łodzi

№ 29 ul. Piotrkowska № 29

קיין פריוע קאַסעטקעס (SAFESY) בעזיצען מיר נישט.

אונזערע פקדונות־ביכלעך זענען די בעסטע שטאַלענע קאַסעטקע. זיכער און גוט פּראָצענטירט

זאַמעלט אייערע אָפּשפּאָרונגען און לאָקירט אייערע געלדער אין

Bank Kupiecko-Kredytowy Spółdz. w Łodzi

וועלכע גיט א גאַראַנטיע פון א זיכערן קאַפּיטאַל ביי א גוטע פּערצינזונג

די געזעצליך געשיצטע געהיימנים פון פקדונות ווערט שטרענג אָפּגעהיטען! לויט'ן אַרטיקעל 52 פון קאָאָפּעראַטיוון געזעץ (Dz. Ust. str. 55/34) וועלכע פערווערט צו ערטיילען אינפאָרמאַציעס הן אַמטליכע הן אַנדערע אָרגאַנען.

מיר מאַכען אויפמערקזאַם אויף אונזער אדרעס: לאָדז נור פּעטריקאָווער 29

Dr. REICHER

פּאָלודניאָווע 28, טעל. 201-93

ספּעציאַליסט

פאַר מענער · שוואַכע · בעהאַנדלונג

סעקסועלע שטראָמונגען פון פּסיכאַ · אַנאַליזע

נעמט אָן פון 8—11 פון 5—8 אָוונט.

זונטאָג און חגאות פון 9—12.

ציהונג פון דער מלוכה־לאָטעריע

2־טע קלאַס — 3־טער טאָג

10.000 zł. — 22272 38699
2.000 zł. — 6059 75864 183889
1.000 zł. — 102938 105395
500 zł. — 13381 19004 31031 66999 77636 99319
400 zł. — 1425 21057 31950 52894 93810 94941 95972 114562 118472 137824 179893
250 zł. — 25195 29988 41021 45202 48324 50075 53062 61035 67722 87813 101992 105578 106747 122460 123203 169635 185156.
200 zł. — 8910 22254 23069 27785 34284 39502 35675 67013 84430 99738 101083 102569 104425 110349 114713 116037 119261 119634 121206 139077 138283 139125 140738 148964 149731 158599 165741 167816 107083 171205 171130 171455 182317 184646 188767.

74 550s 81 717 1046 367 941s 97 2174 811 65s 775s 915s 3068 75s 107s 39s 275 355 413 16 31s 35s 51s 598 688 855s 907s 4029 117s 227s 63 302s 434 78s 580s 736 831 54s 5145 246 316 541s 649 888s 994 6016s 304s 458 77s 792 7004 289 401s 574 623 724 43s 8176 509s 9050 312 87 403s 642s 80s 90s 781 804s 901s 78s.

10096 303s 427 36 614 924s 11703 895 12301s 64s 639s 725s 832s 99 13176 570s 14085 146s 237 59s 65s 568s 740 812s 15000 157 229s 314 99 415 79s 599 700s 4s 873 4s 16039 183s 293 337 568 895s 17721 846s 987 18394 410s 70 81s 630s 864 19102 317 651 886s.

20068 312 591s 631s 849 927s 21342s 607 22632 3 148s 99 254 96 568 691s 23450s 72 83s 541 729s 838 42 24220 348s 618 9641 25045 54 204 31s 343 53 424 588 675 768 818 26352s 66 545s 742s 862 27078 81s 83 172 364 422s 842 28814s 356 86s 410s 87 932 29009s 31s 144 238s 380 646s 79 760 910.

30014s 179s 250 66 421s 584 718 31144 384 849 66s 3204 224 315s 96s 661s 757 33004 8s 378s 404 503 66s 921 34214s 987 35059 176 300s 873s 36040 115 215s 54 367 484 51 542 722 93 960s 37409 29s 717s 38311s 66 795 800s 58 61 9s 903 68s 39213s 64 574 694 867 921s.

40019 158 243 64s 74s 425 616s 971 41058 426s 97 613 710s 37 871s 42016 470 513s 819s 45 43404 567 709s 75 44095 213s 340 483 8s 644 700 937s 9s 75 45092s 112 60 407s 617s 37s 709 46095s 97s 217 331 427s 8s 951s 711s 829 923s 47118 429s 51s 66s 722s 82 83 931 48174 289 504s 784 943 49067 672 853s 943.

50075 108s 253 403 728s 68 76 943 51049 82s 326s 448 65s 565s 80 860s 944 52034s 732 66 928 53015 109s 402 675 987s 54125 241 349 94 659s 721 775 57029 45 72s 179 302 87s 773s 660s 877 55024s 487 609 36s 978 56002 31 567s 938 58091 172s 374 79s 445 971s 59555 617 909 38.

60114 536 61376s 478 564 626 746s 82s 997 62096 273 531s 731 6 63376s 662 796 895 962 80s 64511s 14 990s 65064 104s 305 517 86 66260 349s 488s 670 723s 80 966s 67057 281 373 88s 96s 778 68075s 244 386s 763 9 810s 83s 69208s 31 410 593 714s 843.

70025 158s 435s 61 525 714 976s 71082 387 564 618 79s 941 72026s 60 303s 15s 44 82 491s 748s 953 63 73277 547 645 748 74035s 69 203 313 669s 821s 65 75032 127 341 437s 574 780s 80s 76060 205s 518s 720s 32 5 0 77061 237s 527s 711 872 967s 78040 418 552 845 79099s 207s 49s 547s 604 96 791.

80156s 281s 307s 26 412 945 81089 120 344 745s 951 82071s 97s 103s 208s 329 671 754s 803 83264 358 452 574 84431s 810 84s 85225s 341s 61 632s 83 818s 26s 52 67 86141s 356s 684s 87348s 522s 654s 813 961s 88219 889 89961.

90027 108s 230 546 600 40s 709 91159 988 92162s 911 68s 93045 99s 523s 905s 65 94082s 148s 222 317 38 947 94 95465 537 618s 43s 757 890s 96095 657 724 97124s 63s 593 654s 864 901 98348 496 99423 612s 755 867 99s.

100117 263 510 741 807 937 89s 101181s 319s 482s 903 102013 38 46 14 434s 539 835s 992s 103133 9 76s 90s 336s 411 45s 52 801 970s 104036 485 525 7 731 814 37 50 105066 75 172 207s 543 73 8 677 832s 926s 106032 441 251 68 99 458s 513s 638 783 93 988 107639s 328 562 880s 920s 99 108383 850s 109009 299 795s.

110042 376 401s 729 844 906 23s 111065 379 92 559 85s 989 112282 5 407s 618 28 113679s 737 806e 39s 964 114099 210 351s 444 539 846 115090s 224 29s 433 568s 765s 83s 116088 136 780 8 117310 445 897 931s 118229 578 633s 119143 244 403 695s 741 57s.

120006 333 423 533 59s 664 810s 121329 410 508 122017s 131 220 32 96 460 692 747s 891 990s 123624 338s 920s 124008s 37 64 133 88 267 456s 67s 578s 862 954s 125263s 736 126387s 776s 127130s 231s 753 128045s 186 478 570 676 730 864 129071 376 44 69 532 610 783s 800.

130205 22 310 131036s 144s 237 38 333s 441s 709 972 132085 181s 200 68 300s 648 744 867 958 133080s 236 13 394 417 699 134238 365 135601s 74 706s 11s 26 284 131125 222 478s 890 99s 137021 58s 189 499 565 713 35 824 979 138081s 137 47 306 507s 773 833s 931 35 139058 90 277s 700 12 947s.

140344 416 29 735 944s 141199 266 393 775s 817 37s 142305 417 26 7 621s 759 70 5 842s 143299 335 486 521 618 63 794 802s 144076 81 100 753s 815 145303s 490 992s 146059 142 259 376 454s 147298 443 568 941 148027 404s 568 694 783 990s 149013 198 487s 522s 850.

150058 379 866 88s 959 151279 472s 747 152200 13 91s 398s 477 671 845s 93 927 153396 524s 68 842 54s 154647s 155069 248s 901 156136 63 387 552s 715s 952s 77s 157017 182 240 345s 403 964 158181s 224 47 51 435 159394 96s 536s 698 922s

160127s 51 339 489 547 847s 161035 70 136 49s 284s 499s 587s 729 39 831s 162102 80 2s 729 804s 163286 430 952 164010 128 299 456 597 800s 165022 242 336 406 663s 914s 166131 28s 594s 616s 790 975 167019s 52s 107 342 587s 878 937s 16 8120238 481 546 169040 297 459 65 552 61s 996.

170101 23 65 452 96s 171158s 91 260 386 579s 812 950 172038 238s 387 457 626 44 863 173003s 93s 137 93 245s 69s 93 512s 66s 99 174418s 84 528 621 742 828s 993 175188 704 811s 176018s 168s 93 725 916s 38s 177026 173 248s 326 650s 871 178089 387 431 656 758 91 866s 179049s 767.

180018s 62s 190 483 181107 16 41s 583 858 182285 448s 545 645 744s 94 183023s 83 103 83 99 338 843 184231 460 615 770 185069s 411 807s 186075s 134 282 375 876 938s 187101 348 456s 541 188024 579 189068 506 877.

190222 361 417 703 43s 191048 135 90 615 937s 192012 145s 705s 833 193181s 413 731 37 823 194245 507 86 66 731 833 54 64 99s 308s 15.

25.000 zł. — 172838.
10.000 zł. — 22447 44929
5.000 zł. — 30267 45394 117195.
2.000 zł. — 48358 122336.
1.000 zł. — 445, 51084, 67693 76178 78074 70330 99963 99976 126074 153917 185261 187077.
500 zł. — 34741 101567 108093 118161 130152 144843.
400 zł. — 1593 5693 18268 21683 29385 47753 58216 60733 95007 183389 183883 193135.
250 zł. — 8474 10749 20285 22397 42033 68248 68365 74490 75699 83854 97578 110869 124789 133970 164449 165192 168806 174788 179225 192151 194360 194539.
200 zł. — 8221 13444 22947 40181 40587 40613 46327 57112 63385 66306 70761 79723 87174 88756 91108 94517 94968 103563 129181 134975 138017 138934 145335 147071 152472 154794 160634 163267 171609 184239.

379s 570 1170 340s 95 422 806s 2712s 867s 97s 967 3063 317s 59 594 619 906 4299 312 5919s 6944 57 7012 471s 615 8298 914 9329 987

10144 388 552s 883s 11025 42s 933 12233 652 814 13465s 563s 688s 782s 14477s 584 881 15020 698 16046 92s 507 17360 744 988 18706 836s 19080 570s.

20029s 91 277s 450s 907s 21247 416 740s 82 86 826 22477 982 23011s 92 108s 286 24332 682s 25041 319 641 841 26079 204 834 92 27284s 649 749s 838 28035s 98 715s 29077 105 09s 70s 257 751.

31228 541s 54s 32029 114s 451s 810s 33069s 186s 263s 34209 738s 813 966s 35213 487s 723s 36126 37556 84 788 96s 945 38606s 753 39170s 433 625.

40157 338s 41780 83 42935s 43188s 443 527 633 819s 44022 193s 296 891 45250s 688 700 46111 397 492s 841 47198 697 968s 49555s 842 49290s 650.

50171s 220 386 668 51041 52323s 53848s 54254s 97 553s 55705 54s 56187s 859 57935 58031 230s 32 40s 343s 431s 9045 247 449 579.

60063s 290 61040s 578 712s 62690 779 63035s 974s 64560s 65131 944 66452s 588s 67107 209 608 68174s 255 346s 402s 836 63 69251 439 576s 77s 659 894s.

70260 65 366 71029 212s 380 72114s 390s 464s 625 29s 34 73037 168s 334s 42 674s 831 74024 511 69 86 666 75247 464 76627s 77034s 375s 980s 78249s 524s 961 79017 591.

81792s 82165 98s 83029 475 533s 84925 86192s 229s 73s 469s 778s 866 87350 550 780s 88057.

90938s 91718s 818 92074 93100 81 285 466s 567 616 94443 896s 971s 95461 784s 96230 434 60 330s 838s 936s 38 97425s 26s 98013s 275 422 30s 568s 620 924 99014s 104 246s 388 699 721s.

100086 140s 666 719s 806 16 101056 597s 102114 708 78 843 93s 933s 103547s 822s 104089 565 105190s 378s 91 595s 986 106295 107396 587 669 704 108139 270 335 407 824 109320s.

110005 19s 11313s 61 504 73s 738s 112640 755s 113014s 646 866 114408s 19 115707s 116031 415s 852s 923s 117865s 118412s 798 119063 249s 866s

120384 121673 122923s 123670 124104 39s 540 76s 125083 251s 70 875 966 126135s 260 570s 723s 891 128421s 717s 803 74s 129124 316s 402s 869.

130505s 792 131158s 255 934 132559s 673s 748 133197s 680 779s 134056s 550 135229 383 450 136268s 137133 277 444 657 138471 139507

140145s 141930s 535s 770 845s 925 142705 143137 56s 285 353s 530s 851 61 80 144176s 752 841 145056 156 503s 979 146393 455 532 75 880s 147404 88s 504 148835 969s 149069 764.

150639s 41s 804s 151179s 152106 648 732s 952s 153154s 886s 154184 316 66s 155238s 316 438 65 965s 156385 91s 854s 157455 159264 562 663 711s.

160088s 200 161732 55 548 602 839 994s 165176s 227s 317s 166348 453 976 167390 630 58 168055 509s 792 169235 843s 912.

170143s 347 419 560 944s 171179 482s 172007 340 607s 818s 937 47s 54s 80 173159s 763 174043 216 818s 175082 383 901s 29s 176101 770 177127 303 56 993s 178444s 588s 802s 179980.

180627 718 856 181332s 507 182385s 405 184673s 956 185672s 762 939s 186423 845 987s 187139 494 523 99s 813s 77 188567s 86 189766

190473 101478 626s 192076 305s 193544s 626s 69s 194226 78s 709.

438 690 1548 86 621 942 2056 190 556s 3102s 569s 829s 95 4104 53 874 77s 903 5455 627s 724s 35s 6045 726s 824 7336 400s 60 8013s 221 27 28s 326 538s.

10457s 11158s 321s 77s 622s 831 907 41 12159 738 958 13070 89s 518s 97 643 14153 297 615 865s 68 956 15236 40 690s 735 41s 77 91s 16050 526 676 18192s 235 361 760s 19153 719.

20024 289 707s 811s 21808 77s 939s 22875 23120 533s 24660 70 25657 26232 586s 761 848 941 27348s 576 631 812 28089 516s 29075 239 795s.

30094s 31018s 388 33179 90s 310 453 624 34271s 741 35270s 427 658 36820s 37259 726 953s 38071s 303 571s 548s 39051 545.

40027 227s 35s 310 17 656s 41180s 216s 308s 37 489 732s 989s 42862 43437 521s 87 44179 273s 493s 555 631s 982s 45117s 782 46089 563 47054 493s 734 48043 321 506 23 27 641 44s 922 49282s 91 379 521.

50267 552s 662s 820s 974 51282s 635s 71s 951 52484 889 53409s 54112s 236s 55441 699s 751 56033s 196s 235s 559s 57461 533s 854 58590s 665s 59482s 83s 619s 79.

60322 62181 256 82 704 636041 696 64106s 871s 65716 66408 562 989 67031 69 810s 68358 440s 676 877s 975s 69725s 94s 910.

70171 748 941 71457 72081s 693 935 73946s 74740s 892s 941 75194 535 76641s 77131s 214 780s 858 78178 407 691 79637s 982s.

80076s 10s 92s 235 747 81031 743s 83043s 96s 369s 511 57 8451 76s 846s 85133s 48 283s 604 778 86407 540s 87175s 325 71s 532s 753 89245 365s 433 572 73s.

90096 182 486 91902s 27 92379 451 93260 774 94248s 352 701 95136 47 509 616 96289s 518s 818 97006s 701 98402 508 945 99028489s 520.

100339 101569 990 103968 104000 878 105058s 426s 917 106285s 479 753s 67 826 107112 256 303 601s 806 108388 482s 622 726 109731 44.

110155 338 769 111213 670 942 112096 473s 691s 113323s 495 114282 353 921s 115012s 56 646s 47s 744 117139s 263s 324 629 118308s 462 807 119292s 490 770 93 855s 942s.

121006s 122350s 512s 968s 123151 502s 629s 86 124412s 604s 125189 565s 622s 741s 126312s 752 923 46 127080s 347 706 128618s 129444s 618s.

130140 345 410s 131100s 476 679s 132731 814s 133789 134330 536 135057s 699s 725 136298s 483s 530s 137473 611 47 894 951 138230 387s 520 89 139389.

140073s 272 82 836s 141698s 142433 502s 744 143208 731s 86s 144762 869 145550s 146715 147041 135 689 812s 940 148155s 286s 674 149462s 792.

150128s 876s 151045 152287s 153576s 725s 1544471 502s 895 928s 93 155367 837 929s 156207 673s 157062 340 57 431s 604 158050 640 159531 674.

160014 370s 161122s 162221s 671 706s 163246 473 164000s 213s 165776 920 166022 110s 12s 537 167171s 483s 844s 93s 168442s 169255 841s

170111 360 76 97 681 840s 171548 766 172422 604 31s 704 26s 823s 173094s 174156 99 565 175013s 558 649s 176346 409s 65 631s 950s 177046s 348s 501 178102 393s 427 694 179042.

180311 71 181469 182415s 183991s 185186 566 726 187043 164 515 25 999 1 88051s 856s 66 189251s 340 772s 976s

190330 567 810 191267s 393s 192267s 250 193131s 194244s 360 602 916s 61s.

שאַרפע רעדע פון אדוו. לאַנדוי
אדוו. פעטרושעוויטש דעמאַסקירט די ענדעקעס

(ענדע פון דער 11-טע זייט)

ערשטער ענדעקישער פערטיידיגער דזשיטאָוויצקי

אַדוו. דזשיטאָוויצקי האָט געשאַפן א „טע-אָריע", אַז די יודען אין פשיטיק האָבן אָנגערייצט פּאָליציי אויף די פויערים, זיי האָבן געוואָלט מאַכן אין פשיטיק א צווייטן אָדזשיוואָל.

אדוו. פעטרוסעוויטש פון ווילנא

— זאָגט — הויבט ער אָן — מען וויל פאַר-שטעלן די פשיטיקער און די ענליכע געשעהענישן אלס א יודיש-פּוילישע מלחמה פאַר אַנטיודישען דעם האַנדעל אין פוילען. מוז מען אָנערקענען בידע צדדים גלייכע רעכט פון קאַמף און זעלבסט-שוץ. אָבער דאָ האָט מען די יודען נישט אָנערקענט קיין גלייכע רעכט אויף זעלבסטשוץ.

דער קאַמף איז אָבער נישט גלייך. ס'איז א קאַמף פון אַ שטאַרקען געגען א שוואַכען און יע-דער קאַמף פון דעם מין ברענגט נישט דעם שטאַרקען ויגער קיין רוהם.

וואָס שייך דער רעדע פון אַדוו. קאָוואַלסקי, וועלכער פּרובט דאָ באַווייזען, אַז די ענדעקעס טעראָריזירען נישט יודען, ווייל טעראָר ליגט גראַד אין די אינטערעסן פון די לעצטע — קען איך נישט מסכים זיין מיט דער דאָזיגער אויספיהרונג. אַנפאַלן טאָג-טעגליך און אונטערוואַרפן באָמבעס אונטער יודישע קראָמען איז נישט טעראָר? ביי אונז, למשל, אין ווילנא איז דאָס באָטאַריש-בעקאַנטע זאַכן און לעצטענס איז דאָרט פאָרגעקומען אַ גרויסער פּראָצעס פון אַ ריי סטודענטן מיט אַני-אינזשעניער בראש. הייבט דאָס אונטערלייגן אַ באָמבע אונטער דער גראָדנער סינאַגאָגע.

דער ווילן אויפצורייסן אַנאַלטן בנין, וואָס האָט אַ היסטאָרישן ווערט? איך וויל נישט ווייטער ציהען די קייט ביישפּילן, ווייל דאָ איז נישט קיין אָרט פאַר פּאָליטישע דיסקוסיעס — אַ פערטיידיגער דאַרף רעדן וועגן זייגע קליענטן — אָבער איך רעד וועגן דעם בלויז פאַרבייגייענדיג אַלס ענט-פער אויף די רייד פון אַדוו. קאָוואַלסקי.

דער פערטיידיגער גייט איבער צו זייגע 2 קלי-ענטן — צו דער מכלומרשט-שולד פון די יודישע פערמשפטע לייזער פעלדבערג און אברהם יעקב האַבערבערג — די 2 עלטסטע צווישען די יודישע פערמשפטע.

— איך ארבייט — זאָגט ער — מיין גאַנץ לע-בען איבערן פּראָבלעם, ווי פאָרזיכטיג מען דאַרף זיך באַציהען גראַד צו די אויסגערופענע עדות, וואָס האָבן „אַלץ געזעהן מיט זייערע אייגענע אויגן". איך מוז זיך דאָ פערופען אויף דער באַכטי-גער רעדע פון ציוויל-מאַהנער אַדוו. האַרטגלאַס און אַלס פערטיידיגער אויסברייטערן זיין אַנאַליז וועגן די עדות, אויף וועלכע די מאָטיוון פון געריכט פערופען זיך ביים פעסטשטעלן די כלומרש-טע שולד פון די דאָזיגע 2 עלטערע מענשען אַלט די אַנהייבער פון די געשעהענישן.

דער אַנאַליז פון אַדוו. פעטרושעוויטש איז צושמעטערענדיג.

— איך האָב זאָגט ער — גענוי איבערגעציילט די צאָל עדות, וואָס דערציילען וועגן דער ראָל פון האַבערבערג און פעלדבערג אין די געשעענישן נישט רעכנענדיג די עדות, וואָס זענען געוואָרען אַרויסגערופען דורך דער פערטיידיגונג און אויך נישט רעכענענדיג די פּאָליציי-עדות (איינער פון זיי האָט דערקלערט, אַז ער האָט בכלל נישט געזעהען די אַנגעקלאַגטע) — זענען פאַראַן 16 עדות פון דער באַשולדיגונג, אָבער אַלע אָהן אויסנאַהם בע-שטעטיגען נישט, נאָר זוואַרפן אום די באַשולדיגונג געגען האַבערבערגן און פעלדבערגן. יעדער פון די 16 עדות דערציילט עפּעס אַנדערש. יעדער פון זיי גיט אָן אַן אַנדערע צייט פון די געשעהענישן יעדער פון זיי רעדט וועגן אַנדערע מכשירים, וועלכע זיי זאָלען האָבען געזעהן ביי האַבערבערגן און פעלדבערגען אין האַנד: א. האַמער, א שטיין, א שטעקן, אַ הילצערנער שיך, אַ קלאָץ א. א. וו. איי-נער דערציילט, אַז די צוויי עלטערע יודען האָבען געשלאָגען איין יונגעל, אַנדערע — אַז ס'זענען געווען 2 געשלאָגענע יונגלעך. אָבער בידע „געשלאָ-גענע" האָבען געלייקענט פאַר'ן געריכט, אַז מען זאָל זיי האָבען געשלאָגן.

און ווי האָט עס אויסגעזעהען אין דער ווירק-ליכקייט? פאַרהאַן אָהן אַ שיעור פאַקטן, אַז די יודען האַבערבערג און פעלדבערג האָבען זיך העכסטענס פערטיידיגט. פריהער האָט מען געשלאָ-גען פעלדבערגס זוהן, באַפאַלן האַבערבערגס וואוי-נונג א. א. וו. וואָלט געווען ריכטיג, אַז די יודען האָבען געוואָלט פּראָוואָצירען א געשלעג, וואָלטען זיי דאָך פריהער נישט געלאָפן צום טעלעפאָן אַרויס רופען פון ראַדאָם פּאָליציי, וואָלטען זיי דאָך נישט געלאָפען צום גלח בעטן, אַז ס'זאָלען נישט זיין קיין אָנפאַלען. האַבערבערג אַליין איז דאָך געווען צווישען די, וואָס האָבען געבעטן אַ שטאַרקע פּאָ-ליציי-וואַך!

פאַקטיש זענען די יודען געווען אין טויט-שרעק נישט בלויז צוליב'ן באָיקאָט נאָר צוליב די

Dr. med. H. LUBICZ
ספּעצ. פאַר הויט, ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע
האָט זיך איבערגעצויגען
פון ציגעל-גאַס 7 אויף
69 פילסודסקיעגאַ 69
(פריער נאַרוטאָוויטשאַ) טעל. 141-32

— דאָס, וואָס מיר רופען מיט'ן נאָמען פּאָגראָם, פלעגט פאָרקומען אין פוילען באַר דאַן, ווען די מאַכט פלעגט ווערען אָפּגעשוואַכט און אַוועקגיין. אַזוי איז געווען בימי-כמיעלניצקי, אַזוי איז געווען אין די צאַרישע צייטען. אָבער ס'איז דאָך היסטאָריש נישט קיין אמת, ווען מען זאָגט, אַז די יודען האָבען פערכאַפּט דעם האַנדעל און אַז זיי זענען שולדיג דערין, וואָס די פויערן קענען נישט צוקומען צום האַנדעל. ניין, נישט די יודען זענען שולדיג און נישט זיי האָבען פערכאַפּט! פרעגט אונזערע היס-טאָריקער (ביסטראָן א. אַ.), וועלען זיי אייך זאָגען, אַז די ערשטע יודען אין פוילען זענען נישט געווען

אָפּטע אָנפאַלען, וואָס האָבען איבערגעחזרט אין פשיטיקער געגענד און ווייט איבער די גרעניצען פון לאַנד און פשיטיקער געגענד זענען געווען די אָדזשיוואָלער געשעהענישן און אויפ'ן ביישפּיל פון פשיטיק קענען מיר אָבסערווירען אַ צווייטען פּראָב-לעם, וואָס איך שטודיר פיל יאָהרען מיר גייט וועגען דעם, ווי אזוי ס'ענטשטייען אין פאָלק לעגענדעס. אָט איז געווען אַ לעגענדע, אַז יודען אין פּאָליציי-מונדירען האָבען געשאָסען צו פּאָליאַקן. מיר ווייסען, אַז דאָס איז נישט אמת, אָבער מיר ווייסען נאָך נישט, ווי אַזוי ס'איז געבוירען געוואָרען די דאָ-זיגע לעגענדע. אָבער דעם אָנהויב פון אַ צווייטער לעגענדע איז אונז שוין יאָ בעקאַנט. אָט אין גע-ווען בעת די געשעהענישן אין פשיטיק אַ לע-גענדע, אַז די יודען האָבען אַ קוילענוואַרפער און פון די אַקטן דריגנט אַרויס, אַז בעשאַפען האָט די לעגענדע גראָד דער פּאָליציאַנט אַטאַנאַס. גע-מיינט האָט ער דאַן גראָד גאַנץ גוט, ווייל, וועלענדיג אָפּשטעלען דעם אָנגריף פון די פויערן. האָט ער צו זיי געשריגען: „גייט נישט דאָרט — די יודען האָבען דאָרט אַ קוילענוואַרפער". די לעגענדע איז געבליבען.

פּראָפ. פעטרושעוויטש דעמאַסקירט די ענדעק-קעס.

ער זאָגט פריהער אַ פּאָר ווערטער וועגען פּאָגראָמען:

קיין הענדלער, נאָר דאָקטוירים, מיטצען-מאַכערס א. ד. גל. די יודען האָט מען געצוואונגען זיך צו נעמען צום האַנדעל! שולדיג זענען די סאָציאַלע פערהעלטנישען. אָט טר'אומפירט אַדוו. קאָוואַלסקי, אַז די פשיטיקער סטראַגאַנעס זענען שוין אין פּוי-לישע הענד (60 פּוילישע סטראַגאַנעס אויף 7 יו-דישע). נו, וואָס, האָט דאָס שוין בעזייטיגט די נויט פון פּוילישען פויער? האָט דאָס בערייכערט די איבעריגע פויערן מיט ערד? ווייל מען דאַרף דאָך געדענקען, אַז אָהן ערד האָבען נישט די פויערן די נויטיגע קויף-קראַפט צו מאַכען לעבעדיג דעם האַנדעל ביי די סטראַגאַנעס!

דער פערטיידיגער ענדיגט זיין רעדע מיט דער פאָדערונג, אַז די פערמשפטע פעלדבערג און האַבער-בערג זאָלען בעפרייט ווערען.

רעדע פון אדוו. מאַרגוליעס

נאָך דער דאָזיגער ערנסטער און וואָגיגער רעדע פון בעריהמטען ווילנער פּראָפעסאָר, בעקומט א וואָרט אדוו. מאַרגאַליס, וועלכער טרעט אַרויס מיט אַן'אייני-דרוקספולער און זעהר גוט בעגריינדעטער רעדע, וואָס איז פון אַנפאַנג בעגלייט געוואָרען מיט אַ מין פער-זענליכער הערצליכקייט.

— איך געהער צו יענע פערטיידיגער, וועלכע האָבען נישט געוואָלט אַריינפיהרען אין דאָזיגען פּראָ-צעס קיין פּאָליטיק, אָבער מ'האָט אונז חרצו גע-צוואונגען מיט די אַרויסטרעטונגען פון צד שכנגד אין קרייז-געריכט און נאָך מעהר געצוואונגען זע-נען מיר צו דעם איצטער — נאָך די ראַדאָמער מאַ-טיוען.

אין ווייטערן לויף פון זיין רעדע פּאָלעמיזירט דער אדוו. מאַרגאַליס מיט די אַרויסטרעטונגען פון די ענדעקישע אַדוואָקאַטען א. ראַדאָם און אין לובלין. ער בעווייזט. אַז די „טעאָריע", אַז דורך עקאָנאָמי-באָיקאָט געגען יודען וועט מען פערבעסערן די לאַגע פון די פּאָליאַקען איז אַ פּאָליטישער שווינדעל. ער ברענגט בעווייזען פון סט. גראַבסקי, וועלכער האָט געשריבען מיט אַ פּאָר וואָכען צוריק טשריבען אין „א. ב. צ."‚ אַז דער באָיקאָט קענען יודען לעזט נישט די פויערים-פראַגע. אַז ווען אפילו ווען מען וועט אַרויס-שטויסען פון פוילען אַלע יודען, וועט דאָס די לאַגע פון די פּוילישע אָרימע פויערים נישט פערבעסערן. ער פערופט זיך אויף אַ ריה וויסענשאַפטליכע מאַ-טעריאַלען און ער זאָגט:

— דאָס אייגענטום די פויערים, אַז דער ... נענען זיי וועט עפּעס העלפען איז א דעמאַגאָג... וואָרום, ווען עס וועט אַפילו אַרויסגעשט... א יוד פון זיין קראָם, וועט פערנעמען זיין פּלאַץ... א פּוילישער קרעמער וועט ווערען רייכער, עפּעס נאָ... געוועלב, בעשטימט עפּעס געוועלבער פאַר ז... פרויען... וואָס־זשע האָט פון דעם דער ... פויער? — גאָרנישט!

מען האָט געזאָגט — רעדט ווייטער דער ... מאַרגאַליס — אַז יודען דאַרפען דאַנקבאַר זיין ... לען פאַר איהר גאַסטפריינדליכקייט לגבי יודען ... איז ריכטיג. אָבער אויך פּוילען דאַרף דאַנקבאַר ... די יודען, וועלכע האָבען אַנטוויקעלט אין פּוילען ... האַנדעל, געווען טעטיג פּראָדוקטיוו, טעהאָלפען ... אַנטוויקלונג פון דער אינדוסטריע א. ד. גל.

ער גייט איבער צום „ציוניזם פון אדוו. קאָוו... סקי", וועלכער האָט געפּרעדיגט וועגען דעם, אַז ... האָבען רכילות געטריבען אויף די פּאָליאַקן ... פשיטיק, אַז זיי בעפאַלן זיי, דער אדוו. מאַרג... רעכענט אויס פּאַקטען פאַלען פון יודישע אַנל... וואָס זענען בעשטעטיגט געוואָרען.

ער שילדערט די לאַגע פון די יודישע בעפעל... רונג אין פשיטיק. די יודען האָבען געהאַט פ... די 22 אַנפאַלען פון קויף זיי האָבען געהער... די יודען זענען אַנטלאָפען אין איין בהלה, זיי ... בען שוין געזעהן טילוויין פערווירקליכט דעם ... פון אַדוואָקאַט קאָוואַלסקי. יודען אַנטלויפען ... די וועגעטער. יודען לויפען אין טויט-שרעק, ... בען געפיהלט, וואָס עס ריקט זיך אָן אויף זיי, ... בען געזעהן דעם אָנהויב פון די געשעהענישען ... פשיטיקער מאַרק, זיי האָבען געמוזט זיך פער... גען.

ער פערטיידיגט פרידמאַנ'ען. ער צעקלאַפּט ... עדות-זאָגען געגען איהם. איין עדות, פּאָס... איז א בעקאַנטער שכור, דער צווייטער עדות ... קאַרסקי האָט געוואָלט עדיה זאָגען דערלערנ... פערזענליכע חשבונות מיט די בעשולדיגטע. ער ... רופט זיך אויף דעם עדות דעם פּאָליציאַנט אַנ... וועלכער האָט דערקלערט, אַז ער האָט גאָרנישט ... דערט די כלומרשטע שאָסען פון בעשולדיגטען ... שענצוויג.

דער אדוו. מאַרגאַליס שילדערט דעם פּסיכ... צושטאַנד פון די יודען ערב-פּאָגראָם, ער בעוו... אַז זיי האָבען געמוזט זוכען פערטיידיגונג פאַר ... לעבען.

בעזונדערס שאַרף איז געווען דער פערטיי... ווען ער האָט צעקלאַפּט קאָוואַלסקי'ס „טעאָריע" ... גען אומצייטרוי צו יודישע עדות.

— איך געפין אין די רייד פון קאָוואַלסק... וואונדערליכען סאָלידאַריטעט פון די אַנטיסעמ... און יודען העצער פּראָגיטעס אין ראַללינג. זיין ... האָט ער פערענדיגט מיט אַזעלכע ווערטער:

— איך האָב אין וואַרשאַווער געריכט פּנ... דיגט מיט אַ קורצער צייט צוריק א יודען ... וועלכער איז בעשולדיגט געוואָרען אין שטער... מיסעמיטישע העצער ביי זיין געוועלב אויף ... פּאָליע. די ערשטע אינסטאַנץ האָט איהם פערמ... אין דער צווייטער אינסטאַנץ איז אַרויסגעטר... אַלס עדות לטובת דעם בעשולדיגטען יודען ... א געוויסער סטאַניסלאַוו כמאַנקאָוויטש, ... האָט געזאָגט: „האַראַס איז מיין שותף. מיר ... דאָס געוועלבעל איינגעמען. ער האָט דאָך ... טיידיגט מיין און זיין שטיקעל ברויט"... ... שטים פון דעם פּאָליאַק איז געווען פאַר ... טרייסט. נישט בלויז סטאַניסלאַוו סטאַנקאָ... האָט זיך נישט געלאָזט אַריינציהען אין פ... טאַורעב פון די קאָוואַלסקי'ס. פון העצע און ... פון אויסגראַבען א תהום צווישען א יוד און א ... ליאַק, איך האָף. אַז אַזוי וועלען טון אויך ...

רעדע פון אדוו. לייב לאַנדוי

מיט דער גרעסטער שפּאַנונג איז דערוואַר... וואָרטען די רעדע פון אדוו. לייב לאַנדוי. דער זאַל ... פול. עס זענען פאַראַן אַלע לובלינער אַדוואָקאַ... פיל הויכע געריכטס-בעאַמטע, ריכטער א. א. ... מען האָט געוואָרט אויף א ווירדיגער, אויף ... טיגער רעדע. זיין רעדע האָט אָבער איבערגעשט... די דערוואַרטונגען. די. וואָס האָבען געהערט די ... ריהמטע רעדע פון אדוו. לאַנדוי אויף דעם שמיק... פּראָצעס, פערזיכערן, אַז זיין רעדע אין זאַל פון ... לינער אַפּעלאַציע-געריכט האָט ווייט איבערגעשט... גען זיין רעדע בעת'ן שטיינער-פּראָצעס. עס ... געקלונגען אין איהר די טענער פון א שטאָלצן ... מענשען, פון א מאָדערנעם יוד.

— לייטענדיג די פּראָטאָקאָלען פון פּראָצעס ... ראַדאָמער קרייז-געריכט — האָט געזאָגט אדוו. לאַנ... דוי — האָב איך זיך אָנגעשטויסען אויפן דיגנע... זאַץ, מיט וועלכען דער פּראָקוראָר האָט פערענ... זיין רעדע: „ריכטער, טראָגט אַרויס אַזא אורט... וועלכער זאָל דערפיהרען דערצו, אַז פשיטיק זאָל ... נישט איבערחזר'ן"... אין די פּראָטאָקאָלען האָב ... זיך ווידער אָנגעשטויסען אויף א זאַץ פון אַ'אַד... קאַט פון די בעשולדיגטע פּאָליאַקען. ער האָט געזאָ... „ריכטער, גיט אַרויס אַזא אורטייל, וועלכער זאָל ... געבען מוט צום ווייטערדיגען קאַמף". און איך ... געטראַכט ביי זיך: מיט וועלכען וועג זענען אונ... ריכטער ביים אַרויסטראָגען דעם אורטייל?

דעם ענטפער האָב איך בעקומען פון לעזען ... אָט דער פולער טעקסט פון דער מאָטיווירונג ... אורטייל אין פשיטיקער פּראָצעס איז דערש...

(ווייטער זעה 13-טע זייט)

פילהאַרמאָניע
נאַרוטאָוויטשאַ 20
ווילנער יודישע אַפּערעטן-טרופּע
נחמה, קאַדיש, חאַש, קוטנער
מיט'ן גאַנצען ערשטקלאַסיגען אַנסאַמבל:
א. בלאַט, י. חאַש, פעטערמאַן, א. גראַדנער, אידינאַ, קאַדיש, ש. קוטנער, א. ליפּאָווסקאַ, נחמה, י. ביילווירט, ע. רייכער, מ. ראַביז, ע. טאָפּעל א. א.
מאָרגען מאָנטאָג — דינערשטאָג
דעם 23 ד. ח. 9 אָווענט — דעם 26 ד. ח. 9 אָווענט
2 פאָרשטעלונגען 2
וועלכע הכנסה עס איז בעשטימט געוואָרען פאַר די פאַמיליעס פון די געפאַלענע קרבנות בערקאָוויטש און זענדעל
עס ווערט געגעבען ספּעציעל פאַר די צוויי אָווענטען די לעבענס-פּיעסע פון קאַלמאַנאָוויטש
„די אייביגע מאַמע"
אין 3 אַקטען
ס'איז דער חוב פון יעדען לאָדזשער יוד אליין צו קומען און מיטצוברענגען פריינד און בעקאַנטע פאַר'ן הייליגען חוב פון העלפען די אלמנות און יתומים.
אַכטונג מיטגלידער פון קאַנדיטאָר-פעראיין!
אַכטונג מיטגלידער פון געפליגעל-הענדלער-פעראיין!
העלפט די פאַמיליעס פון אייערע געפאַלענע חברים!
אָרגאַניזירט אַלע אייערע מיטגלידער און קומט מאַסענווייז היינט מאָנטאָג און דאָנערשטאָג אין „פילהאַרמאָניע".
בילעטען שוין פון היינט צו בעקומען אין קאַסע פון „פילהאַרמאָניע".

שאַרפע רעדע פון אדוואָקאַט לייב לאַנדוי

(ענדע פון דער 12. זייט)

אלס אַגיטאַציע בראַשור פון די ענדעקעס. די בראָ־שור האָט שוין אוועקגעוואַנדערט איבער שטעט, שטעטלעך און דערפער, זי האָט שוין בעווים דער־גרייכט צו די בוידעמער, ווי עס האָט נאָך נישט דער־גרייכט די שטים פון די פוילישע נביאים און פריי־היטס־דיכטער. די, וואָס האָבען אַרויסגעגעבען די דערמאָנטע בראָשור, האָבען רעכט געהאַט פון זייער שטאַנדפּונקט: — די מאָטיווען פון אורטייל זענען געווען פון שטאַנדפּונקט פון אַן אַגיטאַציע־בראָשור!

ביי דער געשפּאַנטקייט פון גאַנצען זאַל הויבט אויף אַדוו. לייב לאַנדוי זיין שטים, זי דערגרייכט צו שאגת אריה:

— אָבער אַלס אורטייל פון געריכט האָבען די מאָטיווען נישט נאָר חסרונות, נאָר צוזאַמענגענומען זענען זיי איין גרויסער פעהלער!

און נאָך שטאַרקער:

— איך וואַרף פאַר דעם ראַדאָמער געריכט, אַז עס האָט בעהאַנדעלט סיי די עדות און סיי די אָנגע־קלאַגטע נישט גלייכמעסיג. און צוויי מאָסען טאָרען אין געריכט נישט זיין!

מיינע הערן ריכטער! דאָס איז אַ פולשטענדיגע נעגאַציע פון געזעץ פון דער גערעכטיגקייט און פון די אָנשטענדיגקייט!

עס טוען וויי די רעפלעקסען, וואָס ענטשטעהען ביים בעטראַכטען דעם אורטייל און זיין מאָטיווירונג. עס טוט וויי די אומגלייכהייט דאָרט ווי אַלע בירגער מוזען גלייך זיין.

דאַן נעהמט אַריבער דער אַדוו. לייב לאַנדוי צום אַנאַליז פון אורטייל און זיינע מאָטיווען. ער שליי־דערט צעשמעטערנדיגע זאַצען איינע נאָך די אַנדערע. דער זאַל הערט מיט אַ געוואַלטיגער געשפּאַנטקייט, ווי ער שמייסט די, וואָס האָבען אָנגעטריבען אין זאַל פון ראַדאָמער געריכט דעם אַנטיסעמיטישען פּסיכאָז און ער נעהמט אַריבער צום חשבון מיט די ראַדאָמער און לובלינער ענדעקישע פערטיידיגער. ער האָט אַרויסגעוויזען אַן אויסערגעוועהנליכע חריפות, ער־באַרימען (?) האָט ער געשניטען ווי מיט אַ חלף. ער איז אַריבער צום אַדוואָקאַט קאָוואַלסקי און זאָגט הויך, שאַרף, מיט אַ צעשמעטערנדיגען ביטול:

— ניין. איך וויל נישט פּאָלעמיזירען מיט קאָ־וואַלסקי'ן און מיט זיין תלמוד־,,למדנות". איך האָב נישט קיין טענה צו איהם, פאַר וואָס ער איז אַן עם־הארץ אין תלמוד. עס איז זיין רעכט אַזוי צו זיין. מיין טענה איז אָבער — אויב ער קאָן נישט קיין תלמוד, טאָ פאַר וואָס רעדט ער וועגען איהם? — ער האָט זיין ,,תורה" געבאָרגט ביים גלח טשעטשאַק. און דער גלח טשעטשאַק איז דאָך אַן עם־הארץ. און דער דאָזיגער עם־הארץ האָט דאָך געבאָרגט זיין ,,תורה" ביי פּראַנייטיס'ן. פּראַנייטיס האָט עס געבאָרגט ביי אַנדערע ליגנער און שווינדלער. ניין, איך וויל מיט איהם נישט פּאָלעמיזירען!

ער נעהמט אָבער צו דער פערטיידיגונג פון קיר־[illegible] וועלכער איז פערמשפּט געוואָרען אויף [illegible]אָהר. ער מאָלט אויס דאָס בילד פון דער לאַגע פון פּשיטיק. דאָס בילד שטעהט לעבעדיג פאַר די אויגען פון די מענשען אין זאַל. ער בעווייזט, ווי אַזוי די יודען זענען געצוואונגען געווען צו פערט־יידיגען נישט נאָר זייער כבוד פון מענשען, פון יודען, פון בירגער פון לאַנד, נאָר אויך זייער לעבען, דאָס לעבען פון זייערע משפּחות.

ער צעשמעטערט די טעאָריע וועגען ,,יודישען אָנפאַל אויף די פּאָליאַקען".

— אָט די ,,טעאָריע" — שטורמט אַדוו. לאַנדוי — האָבען געשאַפען די, וועלכע האָבען געוואָלט אָפּ־נאַרען דער פוילישער געזעלשאַפט, די, וועלכע האָ־בען געוואָלט פערשרייען זייער איגענעם געוויסען, די, וועמענס אינטערעס איז דער אַנטיסעמיטיזם, וועלכע דאַרפען האָבען ,,פּשיטיק"!

ביי דער געלעגענהייט מאַכט אַדוו. לאַנדוי אַ קור־צען שפּאַציר איבער דער יודישער געשיכטע און בע־ווייזט די זינלאָזיגקייט פון יודישע אָנפאַלען אויף קריסטען.

ער לאַכט אויס גאַליק די טעאָריע פון אַדוו. דזשיאָוויעצקי, אַז די יודען האָבען בכיוון פּראָוואָ־צירט דעם אָנפאַל, כדי די פּאָליציי זאָל זיך וואַרפען אויף די פּויערים. אַזוי ווי דאָס איז געווען אין אָד־זשיוואָל.

— איך פערשטיי גוט דעם אַדוואָקאַט, וועלכער האָט געפיהלט די פאַלשקייט פון דער ערשטער ,,טעאָ־ריע" פון אַ פּאָגראָם פון יודען אויף פּאָליאַקען, האָט ער אויסגעטראַכט די צווייטע ,,טעאָריע", ווי אַזוי יודען מאַכען אַ פּאָגראָם אויף פּויערים מיט דער הילף פון דער פּאָליציי...

אַדוו. לייב לאַנדוי רעדט דאַן וועגען די גלייכע רעכט פון אַלע בירגער וועגען רעכט פון אַלע בירט־גער פון פּוילען אויף אַרבייט, אויף לעבען, ער שטעלט זיך אָפּ אויפען ,,בעווייז" פון דער יודישער שולדיגקייט — אויף דער דעקלאַראַציע פון דער ראַ־דאָמער קהלה:

זאָל מען זיך דאָ נישט פערהויפען — זאָגט אַדוו. לאַנדוי — אויף דער דאָזיגער אומווירדיגער דעק־לאַראַציע. דאָס האָט די סטאַראָסטע זי ,,אַרויסבע־קומען" פון די ראַדאָמער דאָזאָרעס, כדי צו שאַפען פאַר זיך אַ מאָראַלישע ,,אַליבי", וועמען נעהט עס אָן, וואָס די עטליכע יודישע משרתים פון סטאַראָ־סטע האָבען אונטערגעשריבען אַזוי אָהער אַנדערע פערטיגע דעקלאַראַציעס!..

מען וויל דאָ פאַרשטעלען — האָט ער ווייטער געזאָגט — אַלע פּויערים, ווי איין מחנה, אַלע פּויע־רים האָבען געוואָלט שלאָגען די יודען זיך נוקם זיין... ניין! עס איז נישט ריכטיג! עס איז אַ בלבול אויפען פּוילישער פּויער. צווישען די פּויערים זענען געווען פון איין זייט פינסטערע אַגיטאַטאָרען, וועלכע האָבען געהאַט די בפירושע כוונה אַרויסצורופען די געשעהענישען, אָבער פון דער צווייטער זייט זענען געווען פּויערים, פּשוטע, גוטע, ערליכע, מענשען, וועלכע האָבען עס נישט געוואָלט, וועלכע זענען אַנט־לאָפען פון מאַרק, ווען ,,דאָס" האָט זיך אָנגעהויבען.

אַדוו. לייב לאַנדוי איז איבער צו דער צוויי־טער טייל פון זיין רעדע, וועלכע עס איז אוממעג־ליך איבערצוגעבען בקיצור. זי איז געווען געשליפען, שטייף געפּרעסט, פול מיט פּאַטאָס, מיט נאַציאָנאַלער און מענשליכער ווירדע.

ער האָט געשמיסען די ענדעקישע פערטיידי־גער, ווי מיט בייטשען, ער האָט אויסגעדריקט דעם צער, דעם טרויער פון די געליטענע, אויפגע־דעקט דעם שווינדעל פון די ענדעקישע פּאָליטיקער. ער רעדט צו די ענדעקישע אַדוואָקאַטען

דאָס, וואָס איהר פערלאַנגט, אַז אויב עס איז דאָ וויניג צום עסען, זאָל מען ביי איינעם צונעמ־מען [illegible] גאַנצען און דעם צווייטען זעטיגען — דאָס איז נישט לויט דער יודישער מאָראַל, נישט לויט דער קריסטליכער מאָראַל, עס וועט זיין פאַלש, אויב איהר וועט זאָגען, אַז דאָס איז לויט דער בעגער־מאָראַל — ניין, מיינע הערען, דאָס איז די מאָראַל פון דזשונגל!

ער פערלאַנגט אַ מילדען אורטייל פאַר אַלע בעשולדיגטע, פאַר די יודישע, ווי פאַר די פּוילישע, און ער ענדיגט זיין רעדע מיט אַזעלכע ווערטער:

— איך האָב געהערט, ווי אַדוו. קאָוואַלסקי האָט צו אייך, הערן ריכטער, גערעדט. ער האָט אייך געזאָגט, אַז אַ פּוילישער ריכטער קאָן נישט פערמשפּט'ן אַ פּאָליאַק. איך האָב זיך צוגעקוקט צו אייך. הערן ריכטער, געקוקט אויף אייערע גע־זיכטער. איך האָב געזעהן, ווי איהר האָט ערנסט צוגעהערט, געווען פערטיפט, און איך האָב גע־טראַכט ביי זיך: צי האָט ער געהאַט רעכט אַזוי צו רעדען צו אייך? צי וועט איהם געלונגען אייך אַריינצוציהען אין זיין ווירקונגס־קרייז?

ניין, דאָס קאָן נישט זיין, דאָס טאָר נישט געשעהן — איהר זייט ריכטער פון פּוילישען געריכט! אייער פּסק־דין דאַרף זיין דער ענטפער!

לייבט ווי אויפצוברוהען קאָווע

קע מען זיך אַליין צוגריכטען ליקיערען מיט דער הילף פון די בעקאַנטע אויף דער גאַנצער וועלט עסענץ רייכער'ס. 1/2 ליטער וואַסער, 1/2—3/4 פונט צוקער, 1/2 ליטער שפּירט און 1 פלעשל רייכער'ס עסענץ — נאַטירליכע ליקיער־מישונגען, בעקומט מען 1 און 1/4 ליטער הויכגראַדיגען און דעליקאַטען ליקיער. צו בעקומען אויך פלעשלעך אויף 1/2 ליטער ליקיער. אויף אַזאַ אופן ערשפּאָרט מען און דעלעק מירט גלייכצייטיג. אויב מ'קען נישט בעקומען איז די בעטרעפענדע געוועלבער ליפערט עס ביי:

Ch.Nowomiejski, Kraków, Skrytka 41.

פּראָבע אומזיסט.

פון פוילישען טעאַטער

היינט 4 נאָכמיטאָג ווערט געשפּילט סלאָ־וואַצקיס ,,מאַזעפּאַ" מיט יוליוש אָסטערוואַ אין דער הויפּט־ראָל: אין אָוונט 8,30 ווערט געשפּילט ,,מאַנספערשוין".

ראַדיאָ ־ פּראָגראַם

זונטאָג ד. 22־טען נאָוועמבער

8 צייט־סיגנאַל, 8,18 מוזיק, 8,50 ידיעות, 10 30 פרוויילונגס־קאָנצערט, 11,57 צייט־סיגנאַל, 12,03 מוזיק. פריהמאָרגען (פון פּאָזען), 2 קאָנ־צערט פון אַ קינדער־ראָל פון אָלשטין און טאָרן (פון טאָרן), 2.30 קאָנצערט, 3,30 אוידיציע פאַר דערפער, 4 רעקלאַמע־קאָנצערט, 4.15 פעליעטאָן, 4.30 לידער פון סוף פון 18־טען יאָהרהונדערט, 5 טראַנסמיסיע פון האָטעל ,,בריסטאָל" אין וואַרשא, 6.50 מוזיק (פליטען), 7 קאָנצערט, 7,30 ליטעראַ־רישע סקיצע, 8.40 פּאָליטישער איבערזיכט, 8,50 אָוונט־ידיעות, 9 ,,אויף די פרעהליכע לעמבער־גער כוואַליעס", 9,30 ספּאָרט־ידיעות, 9,50 קאָנ־צערט, 10,35 טאַנץ־מוזיק.

טעאַטער. מוזיק און פערוויילונג (קאָמוניקאַטען)

לעצטע מעגליכקייט צו בעזוכען לוסי און מישא גערמאַנס גרויסע אויפפיה־רונג ,,רחל'ס קינדער" אין טעאַטער ,,ראַזמאַיטאָשטשי"

היינט זונטאָג זייגער 4 נאָכמיטאָג צו ספּעצ־יעלע ביליגע פרייזען ווי אויך היינט און מאָרגען 9 אָוועגד האָט דער לאָדזער טעאַטער־עולם די לעצטע מעגליכקייט צו בעזוכען און צו בעוואונדע־רען די פּרעכטיגע אויפפיהרונג פון די בעליבטע אַמעריקאַנער קינסטלער לוסי און מישא גערמאַן א. נ. ,,רחל'ס קינדער" וועלכעס ווערט איצט גע־שפּילט אין טעאַטער ,,ראַזמאַיטאָשטשי". שוין זייט 4 וואָכען מיט אַ קאָלאָסאַלער פרעקווענץ און פעראינטערעסירונג מצד דעם לאָדזשער ברייטען טעאַטער־עולם.

פון יודישען טעאַטער אין פילהאַרמאָניע

צוליב די צוגרייטונגען צו דער 4־טער פּרעמיערע ווערט שוין געגעבען ,,די ציגיינערין" פון ב. קוטשער היינט 4 אַ זייגער צום לעצטען מאָל.

ס'איז איבעריג צו דערמאָנען אַז די פּיעסע איז געשפּילט געוואָרען 25 מאָל אָהן איבעררייס ביי אויספערקויפטע הייזער.

היינט 9 אָוועגד — ווערט געגעבען אומ־אָפּרופליך צום לעצטען מאָל ,,מאַמקע פון סלאָ־באָרקע", אָפּערעטע מיט אָהן אַ שיעור מוזיק און געזאַנגס־נומערן.

די 2 פאָרשטעלונגען וועלען זיכער זיין שטאַרק בעזוכט, ווייל מעהר וועלען שוין די פּיע־סען נישט געשפּילט ווערען

מאָרגען מאָנטאָג די פאָרשטעלונג פאַר די פאַמיליעס פון די קרבנות ,,די אייביגע מאַמע". בילעטען אין קאַסע אַ גאַנצען טאָג.

Doktór Z. HENRYKOWSKI

ספּעציעל־אַרצט פאַר מענער ־ שוואַכע, ווענערישע און הויט־קראַנקהייטען

[illegible] 9, טעל. 262-98

נעמט אָן פון 8—1 און 9—5 אָוונט
זונטאָג פון 9 ביז 12.30 מיטאָג
פאַר אומבעמיטעלטע — לעטשניצע־פּרייזן

Dr. Wołkowyski

ציגעל־נאָם 11, טעל. 238-02

ספּעצ. פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט־קראַנקה, בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע

נעמט אָן פון 8—11 בייטאָג און 4—9 אָווענד

Dr. med. Trepman

ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפילים און הויט־קראַנקהייטען.
בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע.

זאַוואַדזקאַ 6, טעל. 234-12

נעמט אָן פון 8—11 נאָכמ. און פון 6—8 אָווענד.

Szkoła Tańców Ignacy WILCZER

PIOTRKOWSKA 120 telefon 222-71 Nauka odbywa się w grupach i pojedyńczo. Na żądanie w prywatnych domach. Specj. kółka zamknięte dła Pań z towarzystwa w poniedziałki i czwartki od 5—8 w.

SPRZEDAŻ RESZTEK ! WSZELKICH TOWARÓW od najtańszych cen w firmie **L. TRAJSTMAN** Piotrkowska 81

z powodu niebywałej-olbrzymiej frekwencji **ZOSTAŁA PRZEDŁUŻONA!** Uprzejmie zapraszamy o sprawdzenie rzeczywiście niskich cen

Dr. med **J. Nadel**

ספּעציאַליסט פון אַקושעריע־ און פרויען־קראַנקהייטען

אַנדזשעיאַ 4, טעל. 228-92

נעמט אָן פון 10—12 און פון 5—7 אָוו.
אין דער לעטשניצע בזשעזשינער 11 פון 12 ביז 1 בייטאָג.

Dr. med. **MORTKOWICZ**

וואוינט יעצט אויף

Gdańska 42

Telefon 123-27.

Dr. med, **Ignacy Grynberg**

אינערליכע קראַנקהייטען
ספּעצ. פאַר האַרץ־קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט

Cegielniana 17, tel. 174-15.

נעמט אָן פון 6 ביז 7 אָווענד.

Dr. med. **Z. DATYNER**

אוראָלאָג

ספּעצ. פאַר נירען בלאָז און אורין־קראַנק.

ZACHODNIA 59a, tel. 148-95

נעמט אָן פון 9-11 און פון 6-8 אָווענט

צוריקגעקעהרט

Dr. med. **J. PIK**

נערוועץ־קראַנקהייטען, נעוראַזיטעט
ספּעציעלע שוואַכע

זגערזשער 24

נעמט אָן פון 12 ביז 1.
פּריוואַט אַל. קאָשטשושקי 27
נעמט אָן פון 5—7 אָווענד.

Dr. med. **M. TAUBENHAUS**

צוריקגעקעהרט

ספּעציאַליסט

פאַר אַקושעריע און פרויען קראַנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואַנגערשאַפט

[illegible] זשער 11. טעלעפאָן 246-09.

נעמט אָן פון 8—9 פריה און פון 4—8 אָוו

בעקומען אויסצייכנונג און אַ גאָלדענעם מעדאַל אויף די אויסשטעלונגען אין די גרעסטע שטעדט פון אייראָפּאַ און אין תל־אביב (ארץ־ישראל)

RATUJE WŁOSY
usuwa łupież-zapobiega wypadaniu
DAJE PIĘKNĄ bujną fryzurę

פאַרקויפט אין אַלע אַפּטייקען, אַפּטייק־קלאָדען און פּערפומעריעס.

Fabr. Chem. - Kosm. „Pharmachemja", Bydgoszcz.

Dr. med. **LEON FAMILIER**

אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען

6. שערפּיעץ 37 (בענעדיקטאַ)

נעהמט אָן פון 5—7 נאָכמ.

Dr, med. **P. Braun**

צוריקגעקעהרט

ספּעצ. פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט ־ קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע

צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 100-57

נעמט אָן פון 8—2 מיטאָג און פון 4—9 אָוו.
ספּעציעלער וואַרטע־זאַל פאַר פרויען.
פאַר אומבעמיטעלטע—לעטשניצע־פּרייזן.

Doktór **Klinger**

ספּעציאַליסט

פאַר ווענערישע, הויט, האָר און סעקסואַל־קראַנקהייט

Andrzeja 2, tel. 132-28

נעמט אָן פון 9 ביז 11 פ. און פון 6 ביז 8 אָוו.

ד"ר מעד. **שמעון גרינבערג**

פּילסודסקיעגאָ 55
טעל. 168-58

נעמט אָן פון 12-1 און פון 5—7 אָוו.

Dr. med. **Niewiążski**

[ספּעצ]יאַליסט פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט ־ קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער ־ שוואַכע

[אַ]נדזשעיאַ 5, טעל. 159-40

פּראָנט, 1טער שטאָק

נעמט אָן פון 8-11 און פון 5-9 אָווענט
זונטאָג און יום טוב פון 9-1 נאָכמיטאָג.
ספּעציעלער וואַרטע - זאַל פאַר פרויען

ד"ר **העלצער**

ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער ־ שוואַכע

טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89

נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט
זונטאָג פון 10—2 מיטאָג.

צוריקגעקעהרט

פאַר פרויען — אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל
פאַר אומבעמיטעלטע לעטשניצע־פּרייזן

DR. MED. **G. GERSZTAJN**

ספּעציאַליסט פאַר אויגען־קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט

Traugutta 12, tel. 175-[illegible]

נעמט אָן פון 11—2 און פון 5—8.30 אָוו

BRACIA Z. i A. RAPPEPORT
wł. Z. Rappeport
PIOTRKOWSKA 15 ⋈ TELEFON 218-93

OD JUTRA, 23-go listopada
RESZTKI
MATERIAŁÓW: JEDWABNYCH WEŁNIANYCH I MEBLOWYCH
W WIELKIM WYBORZE
PO CENACH NIEBYWALE NISKICH!

פיל טויזענדער קליענטעז בעוואונדערן אונזערע נידריגע פרייז
נוץ אויס די געלעגנהייט, איבערצייג דיך פערזענליך וועגן דער גוטסקייט, גרויסן אויסוואהל און
אויסערגעוועהנליכע נידריגע פרייזן פון די ארטיקלען, וואס ווערן פערקויפט אין קאנסום.
מיר שיקן איבער פעקלעך קיין סאוויעט-רוסלאנד אויפ׳ן גרונד פון א ספעציעלן אפמאך מיט דער פארשטעהערשאפט פון ז.ס.ס.ר. אינפארם. אויף…

KONSUM
PRZY WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURZE S.A.
ראקימשינער 54. צופאהר מיט טראמוואיען 10, 6

ATA
czyści i szoruje wszystko!
A 185 b

CAPITOL
קלאנג-קינא
זאוואדזקא 16

היינט אין פאלג. טעג!
„דער קעניג פון די פריוען"
William Powell, Myrna Loy
וואונדערבארער פילם מיט א פרעכטיגער אויסשטאטונג. אין די הויפטראלען:
נישט קוקענדיג אויף דעם דאזיגען אויסערגעוועהנליכן טייערן פילם, זענען די פרייזן נישט געהעכערט
די פרייזן אויף אלע סעאנסען זענען פון 54 גר. אן — אנהייב פון די סעאנסען 4, 7 און 10 אוועגד. שבת און זונטאג אנהייב 12, 4, 7 און 10 …

די ביליגסטע קוועל
פון אלערארט
נייע = מאשינען
טיילען, נאדלען א.ז.וו. און …
…lad maszyn do szycia
…inger i Lachman
Łódź, Zydowska 2,
telefon 246-73.

מעבעל שיינע, גוטע און ביליגע
בעקומט איהר אין דעם ניי-ערעפענטען געשעפט
„MEBLODOBR" 23 נארוטאוויטשא 23.

אנ׳עלעקטרישער
מאטאר
30 HP פון הויכער שפאנונג ווערט געזוכט צו קויפן. צו ערפארן טעלעפאניש 221-30

14.75 זל.
קאפאן וויכטיג ביז׳ן 28 נאוועמבער, נור פאר די לעזער פון „נייעם פאלקסבלאט".
רעקלאמע-ברילען פון העכסטער קוואליטעט פון פונקטליכע גלעזער רעפארירט אזוי, אז זיי ווערען נישט בעדעקט מיט א נעפעל ווינטער בײַם אריינקומען פון הויף אין א בעהייצט לאקאל, נישט פעראורזאכענדיג קיין אונאנגענעהם געפיהל פון הילפלאזיגקייט און שלים-מזל׳דיג, ס׳איז איבריג דאס ארא-נעהמען און איבערפוצען.
צוזאמען מיט אנ׳ודטנאזמער הארן-אייג-פאסונג, פוטעראל און **אומזיסט צופאסען** פון די גלעזער ביז צו דער שטערקסטער ראיה אויף די מאדערנסטע אפאראטען אין אויפנאהמס-נאבינעט פון דער אויגען-לעטשניצע פיעטריקא-ווער 86, II שטאק בײַם ד״ר מעד. ג. קרויש טעגליך פון 9—12 און פון 2—5 נאכט. הערט דער ה׳ דירעקטאר פון אינסטיטוט Filtorit de Paris נאך א טעלעפאנישער מיטטיילונג 74 204 דעמאנסטרירען פערזענליך די בערימטע ביפאקאלען וואס פערטרעט 2 פאר ברילן זו זענען נישט קען סך טייערער פון זיי.
ביפאקאלען דערלויבען נישט, אז די ראיה זאל פארליר ווערען און בעשפּע-ען פון דעם שטענדיגען ריקען זיך אויפ׳ן שטערן אדער גאר אויפ׳ן עק נאז. די אויפטראגנעטער דויט ערצטליכער רעצעפט **בעקומען 50% ראבאט** אפילו פון די טייטסט קאמפליצירטע אויפטראגען. בעזוכט יעדעס יאהר אײַער אויגען-דאקטאר.

PRZETARG.

Zarząd Miejski w Łodzi ogłasza publiczny przetarg na wykonanie kanalizacji przyłączeniowej na posesji miejskiej przy ul. Żeromskiego 117.

Oferty pisemne odpowiadające treści kosztorysu ślepego, należy składać w Zarządzie Miejskim, Plac Wolności nr. 14 III piętro, w pokoju nr. 44, do dnia 28.XI 1936 roku do godz. 11 rano, w kopercie należycie zamkniętej i zalakowanej, z napisem (wymienić roboty).

Szczegółowe informacje oraz ślepy kosztorys z warunkami przetargu otrzymać można w Wydziale Technicznym, Plac Wolności 14, II piętro. w pokoju nr. 25. Otwarcie ofert nastąpi w tym samym dniu o godz. 12 w południe.

Wadium przetargowe zgodnie z przepisami w wysokości 150 zł. należy złożyć w kasie Zarządu Miejskiego, zaś kwit dołączyć do oferty.

Łódź, dnia 20.XI 1936 r.

ZARZĄD MIEJSKI w ŁODZI.

LECZNICA chorób oczu ze stałemi łóżkami
Dr. med. Gauli Krausza
Piotrkowska 86, II p. tel. 204=74.
Godziny przyjęć od 12–2 i od 5–7 pp.
NAŚWIETLANIA. OPERACJE PLASTYCZNE.

קליינע אנאנסען
1 זלאטי אנ׳אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

אכטונג! די בעסטע און … האפטסטע מיטאגען צו זעהר … פרייזען קען מען בעקומען … אין וואוסטען היגיענישען רעסטאראן הערמאן לעווינסקי. פילסודסקיע… טעל. 169-94, פראנט, 2. שטאק.

א פלוש-פאלטען מיט … קאנער סקאנקס-קראגען מיט א … מופע איז צו פערקויפען פאר 175 … זאפארט. צו ערפאהרען שרודמיעסק… וו. 16, לינקע אפיצינע פון 2–4 …

איבערצוגעבען דעם בוטיק … דעם גליטש-פלאץ 11, ליסטאפאדא … וואס ווערט געעפענט היינט … מארגען. צו ערפאהרען אויפ׳ן ארט.

Swieczki iskrowe (zimny …) I gatunek. Przedstawiciel … Legjonów 17, tel. 144-13.

Zaginiony został protest za Nr. … na Zł. 50.— wyd. przez K. K. O. … Łodzi, z wystawienia Białogród, pł. …-36 r. zlecenie Lewi oraz kwi-… Weksel zostaje unieważniony. … zwróć za wynagrodzeniem do Naj-… Wolborska 16, front, II piętro.

וויכטיג פאר אלע
גרינדליכע און פראקטישע … פון בוכהאלטעריע, האנדלס-קארעספאנדענץ, אריטמעטיק אויף מאשין-שרייבען, … צוגענגליכע. איינשרייבונגען און … שריפטען-ביורא פולנאצנא 9.

שרייבען שעהן און שנעל
לערנט אויס דער בעוואוסטער קאליגראף … ל. בערמאן אין 15 לעקציעס. אויך … אויסגעלערנט שרייבען א גוטען … בריף אין 20 טעג אפילו דעם … גאורנישט שרייבען. די עלטער שפילט קיין ראלע. אלעיע 1-טער מאי … ליפשיץ.

ראקאלען

איבערצוגעבען א צימער מיט א בעזונדערען איינגאנג ערשטער שטאק פאר איין פערזאן. ערפאהרען צעגעלניאנא 21 וו. 1.

א וואוינונג פון 2 צימער מיט א קיך, צו פערמיטען, א שלאסער צו וועק-סערלייטונג קען זיך מעלדען, אויך א פאבריקס-לאקאל מיט א שאפע איז צו פערמיטען. צו ערפאהרען שוו. יאקובא 6 בײַם ווירט ראטבארד.

א לעצט צימער אפצוגעבען בײַ אנ׳אנשטענדיגער פאמיליע. צו ערפאהרען נאוואמיעסקא 4, 3-טער שטאק, וו. 37.

ס׳איז דא אבצוגעבען א גרעסער שעהן צימער מיט א קיך מיט מעבעל אדער אהן מעבעל מיט אלע בעקוועמ-ליכקייטען. צו ערפאהרען זאוואדזקא 53, וואוינונג 12.

אוועקצוגעבען אלס סובלאקאטאר א גרויסע שטוב מיט א קיך, ס׳קען אויך זיין פאר יונגעלייט צו שלאפען. זאוואד-זקא 23, וו. 31.

פערשידענעס

ס׳איז פערלוירען געוואָרען א געביס ציינער. אבצוגעבען געגען בעלוינונג. ליסטאפאדא 11, 13, שילסקי.

Likwidująca się tkalnia jedwabiu sprzedaje krosna różnych systemów oraz pomocnicze maszyny. Wiad. tel. 121-84 g. 10–1.

טושין-לאס מאדעמבינא, 2 פלעצער ביליג צו פערקויפען. גענויערס צו ער-פאהרען אין לאדז, לאנגעוויניצקא 136, פארטער, אדער טעלעפ. 210-10.

פערטרעטונג פון ד. פ.
Jos. J. LEINKAUF, A. G. WIEN
פיהרט אויס איבערציהונגען אין דער שטאט און אויסער דער שטאט אין אייגענע מעבעל-וואגאנען.
די בעסטע בעדינגונגען.

איבערציהונגען און עקספעדיציעס נאך
ארץ = ישראל
אין געזאמעלטע וואגאנען ערלעדיגט
שנעל און פינקטליך צו מעסיגע פרייזען
„POLSKI LLOYD"
Sp. Akc. oddział w ŁODZI, Narutowicza 13 tel. centrala 250-15.
פערטרעטונג:
Palestine Shipping Co. Ltd.
Palestine and Egypt Lloyd Ltd.

Dr. med.
M. GLAZER
ספעציאליסט פאר הויט- און װענערישע קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
ZACHODNIA 64, tel. 185=49
נעהמט אן פון 12—2 מיטאג און פון 7 ביז 8.30 אווענד.
זונטאג און חגאות פון 10—12 בײַטאג.

לעטשניצע
פאר וועגערישע-קראנקע
מענער - שוועכע און הויט-קראנקהייטען
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
פיעטריקאווער 45
טעגליך פון 9 פריה ביז 9 אווענר.
פריוען און קינדער נעמט אן א פריוידאקטאר פון 11–1 און פון 5–7 אווענר.
א בעראטונג 3 זל.

Dr. med.
E. WAJNBERGOWA
אויגען-קראנקהייטען
Dr. med.
M. WAJNBERG
נערווען-קראנקהייטען
האבען זיך איבערגעצויגען אויף
LEGJONÓW 3 (Zielona)
tel. 172-20.

ספעציעלע
לעטשניצע
פאר פריוען-קראנקהייטען און אקושעריע
ZGIERSKA 24
Dr. FELDMAN — פון 3 ביז 6 | Dr. PRAPORT — פון 10 ביז 1

לעטשניצע
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
11 בזשעזשינער 11
טעל. 137-63.
עס נעהמען אן פאלגענדע דאקטוירים:
ד״ר קויפמאן, ד״ר דינענזאן, ד״ר רוזמער, ד״ר שפירא, ד״ר נאדעל, ד״ר י. איציקזאן, ד״ר סטופאי, ד״ר ראבינאוויטש-גינזבורג, ד״ר שמירנעלד נערווען-קראנקהייטען
און דענטיסטין סטאראפאלסקא.
וויזיטען אין שטאט. אלע ארט מעדיצינישע הילף. קאבינעט פאר פיזיקאלישער טע-ראפיע און רענטגען.
אלע ארט אימפונגען (געגען זיפטעריט און אנדערע).

ד״ר ראבינאוויטש-גינזבורג
אינערליכע קראנקהייטען
נעהמט אן פון 3—4.

Ze wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub.
Czcionkami i druk rotac. „Naier Folksblat". Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Chanon Kaufman